Saluum fac Regem
Mozte

NEDEC

Anno Domini
1665.

Possidet hunc
Librum
Thomas Nedecshy
Anno 1665.
Die 6 February

Hunc Librum dono
accepi à G. Dnô Lazaro
Falechi 22. 9bris
1672
G. Tokowicz

Dnus Tokowicz donauit
mihi hunc Librum die 26
May 1673.

ADMODVM REVERENDO
Domino

PETRO BARANYAI ARCHIdiacono Luchmanensi & Canonico Ecclesiæ Jauriensis.

Domino & Fautori observandissimo.

Christianus Casimirus Risius. diac. Varmien.

LAURENTIUS FERENCZFI Sac: Cæs: Regiæque Majest: Secretarius Hungaricus Aulicus devotè & obsequenter præsentat & offert.

C. C. R. R. B. M. O. C. D. V. C. J. A.
N. P.

Eremitarum Camalduleñ C. M. C.
in Insula Wigrensi. ex Legato
Fris Agathangeli.

FRANCISCI
MONTMORENCI
E SOCIETATE
IESV
CANTICA
VIENNÆ AVSTRIÆ
Anno
MDCXXXII

PATRONA

Monſtra te eſſe Matrem.

HUNGARIAE.

SANCTISSIMO
DOMINO NOSTRO
VRBANO VIII.
PONTIFICI MAXIMO.

BEATISSIME PATER.

NOnnulla è ſacris litteris Cantica, quibus me ipſum in hac religioſa quiete ad Dei laudes impenſiùs provocarem, numeris pridem poëticis illigaverã, minùs tamen accuratè quàm ut illa aliquando ſub tanti nominis auſpicijs evulgare cogitarem: cùm ecce mihi præter ſpem ab Vrbe nunciatur exemplar meum ad manus Sanctitatis Tuæ deveniſſe. Caſum protinus in

consilium verti; & tam singulari benignitate (quando reculis meis aspiciendis Majestatem tuam inclinasse dicebaris) opportunè admoneri me sensi ut Tibi VRBANE *Pontifex Maxime quidquid hoc libelli foret, ingenua grati animi significatione nuncuparem. Quidni enim obnoxium tibi amorem meum liceat sine reverentiæ dispendio profiteri.*

Ipse metus te noster amat.

à natura quippe factus es totus ut ameris; à Deo singulariter electus in rerum Arbitrum, ut adoreris: sic humanitate tamen temperas potestatem, ut te pariter diligamus, pariter suspiciamus unum virorum, qui ruenti sæculo nostro Efficaci lenitate *succurreres,*

qui

qui restitutas nunc demum Ecclesiæ corpori nobilissimas partes inspiratâ quaqua versum concordiâ, amor ipse & mundi Mens sapientissimè contineres. Jam vasta Germaniæ, jã porrectos Æthiopum tractus hæresi passim aut schismate abjuratis mite VRBANI VIII. *ingenium agnoscere, suave Romanæ Ecclesiæ jugum induere postliminio lætamur, in spem fælicium illorum temporum erecti, quibus universi quondam Occidentis Principes agente potissimùm Vrbano II. hostem Christiani nominis communem communibus copijs Oriente toto profligarunt. Ratum faciat (cui proximus es Deus) votum hoc meum, quod pedibus Tuæ Sanctitatis advolutus non timidè concipio.*

pio. Duaci Calendis Januarijs, M. DC. XXIX.

DEVOTVS SANCTITATI TVAE

FRANCISCVS DE MONTMORENCY.
è Soc. Jesu.

Illustrissimo ac Reverendissimo Domino, D.

STEPHANO SENNYEI DE KIS SENNYE, EPISCOPO Ecclesiæ Jauriensis, lociq; ejusdem supremo Comiti, Sac: Cæs: Regiæq; Majestatis per Regnum Hungariæ Aulæ Cancellario & Consiliario. Nec non Reverendissimis ac Admodum Reverendis Dominis Præposito majori, & toti collegio Canonicorum præfatæ Ecclesiæ Jauriensis. Dominis patronis gratiosissimo & colendissimis.

Omnem Fœlicitatem precatur, & devota obsequia defert.

QVòd hunc Francisci Montmorency Libellum inscribo nominibus Vestris Illustrissime ac Reverendissime Præsul: Reverendissimi ac Admodum Reverendi Domini, Causæ sunt multæ.

Primùm veneratio mea Veſtrî, deindè Operis hujus dignitas, tũ Auctoris, ad extremum Veſtra. Et quidem ut de me ſileam ne beneficiorum in me Veſtrorum commemoratio minor ſit vero: opuſculum hoc certè tale eſt, ut vobis debeatur. Quippe cùm partim verbo Dei ſcripro, partim ſincera graviq; in illud Paraphraſi, ſelectiſque Idillijs conſtet: in quorum ſinum deponi ſecuriùs hic Theſaurus potuit, quàm in eorum, quos haberi & eſſe ſcio Antiſtites Cuſtodeſque Sacrorum? Iam verò Auctor ipſe, ſuo quaſi jure poſtulat, ut ſibi tanquam ê vobis, uni, liceat apud vos tuto eſſe. Eò enim acceptior nunc eſſe debet, quò ipſe olim Canonicus Magnuſque Leodij Decanus, dignitatis ſimilitudine vobis erat, conjunctior. Neque verò eum pro extero habitum

bitum iri ſuſpicor, quòd Societatem IESV ex Religioſæ Virtutis ſtudio amplexus ſit; cùm eò pacto novum potius neceſsitudinis vinculum addiderit, quàm ſolverit vetus. Amatis enim fovetisque Societatem IESV: & velut in vobis, ſic & in alio quocunq; virtutem colitis. Nunc autem quàm illuſtre Virtutis indicium illud eſt, deſeruiſſe eum non modò ea quæ poſsidebat Comitatus duos, Baronias plures, Toparchias quas enumerare longum eſſet: ſed etiam ſpem omnem, alia majora, ad quæ Nobilitas, eruditio, probitas aditum ei fecerant, conſequendi. Quippe ille Montmorenciana ortus proſapia, quæ in Francia juxta & Belgio, Illuſtriſsimis quibusque par eſſe poſsit: quid præter honorum incrementa, accedentibus præclaris animi dotibus potuit expectare?

Certè vel hoc uno quod Majores ejus in Gallia Christianam Religionem â Magno Dionysio traditam susceperint (quemadmodum Epigraphe Gentilitijs adscripta testatur) adduci meritò poterat, ut ab Catholicis maxima quæque speraret. Et verò Montmorencij in Gallia Principes, primis in Regno dignitatibus ab Christianissimo Rege ornati, hujus spei fructum hodieque percipiunt. Quid quod ejus Frater Ioannes Montmorencius Aurei Velleris Eques, idemque Robecanus Princeps, Morbecanus Marchio, Eterræ Comes &c. magno Belgarum mærore & damno nuper extinctus, maximis ab Catholico Rege, Legationum Titulorumque honoribus fulsit? Denique vestra ipsorum dignitas, qui Orthodoxæ Religionis facem medios inter Machometa-

metanos, ſectariosque veris Hungaris, hoc eſt avitæ ſinceræque fidei retinentiſsimis præfertis; animum mihi fecit ut quem Libellum dicari ſibi voluit Pontifex Maximus, vos ultrò per me oblatum minimè negligatis. Ita per vos in Oriente ſplendorem ſuum proferet, ſicut per Vrbanum VIII. in Occidente primam nuper lucem aſpexit. Viennæ Auſtriæ II. Menſis Aprilis die feſto glorioſiſsimæ Reſurrectionis Salvatoris IESV. Anno ejuſdem M. DC. XXXII.

Illuſtriſſimæ ac Reverendiſſimæ Celſitudinis Veſtræ. Nec non Reverendiſſimarum ac Admodum Reverendarum Do: Veſtrarum.

Servus & Cliens devotus

LAVRENTIVS FERENCZFY Sac: Cæſ: Regiæq; Majeſtatis Ferdinandi II. Secretarius Hungaricus Aulicus.

REVE-

RRVERENDO

IN CHRISTO PATRI

P. FRANCISCO DE MONTMORENCY

SOCIETATIS JESU

Anagramma.

FRANCISCVS DE MONTMORENCI CONSTANS FER DOMINI CRVCEM.

Ode.

MONTMORENCIACAE *domus,*
Primos Christiadas quæ dedit inclytæ
Fælici omine Galliæ,
Flos insignis, amor Castalidũ & decus.
Quem flagrans Pietas Patrem
Præclaro inseruit nominis Ordini
JESV, *magno animo improbis*
Spretis divitijs delicijs simul,
Calcatis & honoribus:
Hic te corripiens immedicabilis
Morbus, lædere pertinax
Nervos dissolüit corpore languidos.
Mens infracta manet tamen
Adversis patiens; nam bona, gloriam,

Et

Et laudes celebras Dei.
O quæ mellifluo gutture cantica,
O quæ Idyllia concinis,
Magno grata Deo Cælituum æmulus?
Sunt hæc carmina maximi
URBANI nitidis auribus, arbitri
Orbis, digna, sed & Cedro.
Dum te languor edax compede detinet,
Et sævus cruciat dolor:
Pergas doctiloqua psallere Barbito
Pæana, & tua quod monent
Versis appositè nomina litteris.
CONSTANS FER DOMINI CRVCEM.
Hac cælum petitur sydereum via.

ANTONIVS DE MOL,
Regius in Artesiæ Curia Consiliarius.

DE

DE SACRIS CANTICIS, ET IDYLLIIS R. P. FRANCISCI DE MONTMORENCY, VRBANO VIII. Pontifici Maximo dedicatis.

Epigramma.

VOs, quæ tergeminæ ſub majeſtate coronæ,
Collibus in ſeptem mellificatis Apes;
Submiſſis humiles alis, & ſupplice pennâ,
MONTMORENCYADES ſuſpiciunt Aquilæ.
Et thyma, collectosque ſacro de codice flores
Deponunt veſtros, ut decet, ante pedes.
Nam quia tempeſtas eſt mellea temporis hujus,
Romanis Aquilis quo dominantur Apes,
Dediſcunt Aquilæ fulmen, florumque miniſtræ
AEtherei veniunt mellis ad obſequium.
Eſte igitur faciles: inſcripti nomen JESV
Sunt flores, verſæ nomen in hoc Aquilæ.
Si legitis, ſummoque animam decerpitis ore,
Dulciùs hoc etiam nomine mella fluent.

GVALT. PAVLLVS è Soc. IESV
S. Theol. Doct. & Prof.

REGNI HVNGARIAE

INSIGNIA.

S. STEPHANVS

S. STEPHANVS REX HVNGARIÆ.

APOST: ET PRIMVS
REX HUNGARIÆ.

PRIVILEGIVM.

EGo infraſcriptus Societatis IESV in Gallo-Belgica Provincialis juxta Privilegium eidem Societati conceſſum quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab ejuſdem Societatis hominibus compoſitos abſque Superiorum permiſſione imprimant: Facultatem do Gerardo Pattenio Typographo Duacenſi ut *Cantica Sacra*, & *Idyllia* P. FRANCISCI DE MONTMORENCY è Societate IESV ad ſex annos proximos imprimere & liberè diſtrahere poſſit. Datum Tornaci 11. Martij 1629.

FRANCISCVS DE LA CROIX.

(a) Meritò Origenes canticum hoc omniũ quæ unquã ſcripta ſunt Poëmatum primum appellat, aliquot enim ſæculis Linum, Orpheum, Homerum anteceſſit Moſes. Flavius Ioſephus cap. vlt. lib. 2. Antiq. carmen hoc Moſis verſu hexametro compoſitum fuiſſe contendit.

(a) CANTICVM
Moſis & Mariæ.

Exod. 15. cap.

CAntemus Domino, glorioſè enim magnificatus eſt: equum & aſcenſorem dejecit in mare.

Fortitudo mea, & laus mea Dominus: & factus eſt mihi in ſalutem.

Iſte Deus meus, & glorificabo eum, Deus patris mei, & exaltabo eum.

Dominus quaſi vir pugnator: Omnipotens nomen ejus.

Currus Pharaonis, & exercitum ejus projecit in mare.

ARGVMENTVM.

TRADVCTO PER MARE RVBRVM siccis vestigijs Israële, & demerso Pharaone Rege cum universo exercitu; Moses cum viris, Maria seorsum cum mulieribus Hebræis, hoc Epinicium Deo Victori, Vindici, cecinerunt.

VNANIMI cantemus Jö Jö voce Triumphe:
Ad veteres accessit enim nova laurea palmas: (profundo.
Præcipites Deus egit equos, equitesque
Absit ut hoc quisquam mortalibus arroget armis;
Numinis est solius opus. Mihi venit ab illo
Opportuna salus. Alios gens impia posthac
Ne mihi finge Deos. Meus est Deus iste, meisque
Cultus avis. Illi solemnia sacra diesque
Instituam festos parti monimenta Triumphi,
Et meritis pendam memorem pro talibus hymnum.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Seu Deus Vltor amas, amplo seu nomine dici
Omnipotens; quem te pugnis ardentibus infers?
Fulmineum qualis quantusque assurgis in ensem?
Seriùs Ægyptus didicit quid robore posses,
Dum movet arma tuo non responsura lacerto.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Qualis arundo leves nervo volat acta per auras,
Talis Erythræum facilè est excussus in æquor
Indocilis Pharâo, pariterque exercitus omnis
Et Pelusiacæ pelago periere quadrigæ.

Electi Principes ejus ſubmerſi ſunt in mari Rubro; abyſſi operuerunt eos, deſcenderunt in profundum quaſi lapis.

Dextera tua Domine magnificata eſt in fortitudine; dextera tua Domine percuſſit inimicum, & in multitudine gloriæ tuæ depoſuiſti adverſarios tuos.

Miſiſti iramtuam quæ devoravit eos ſicut ſtipulam; & in ſpiritu furoris tui congregatæ ſunt aquæ.

Stetit unda fluens: congregatæ ſunt abyſſi in medio mari.

Dixit inimicus: perſequar & comprehendam, implebitur anima mea.

Evaginabo gladium meum: interficiet eos manus mea.

Flavit ſpiritus tuus, & operuit eos mare: ſubmerſi ſunt quaſi plumbum in aquis vehementibus.

Quis ſimilis tui in (a) fortibus Domine? quis ſimilis tui? magnificus in ſanctitate, terribilis atque laudabilis, & faciens mirabilia.

(a) Vox Hebræa *Elim* plurale eſt nominis *El* quo Deus ſignificatur.

Extendiſti manum tuam, & devoravit eos terra; Dux fuiſti in miſericordia tua populo quem redemiſti.

Scuta virûm fluitare ſalo, juga fracta, rotasque
Aſpicere eſt: de tot modò millibus unus & alter
Vix ſuper apparent nantes in gurgite vaſto.
Hos quoque vincit hiems: feſſi referuntur ad imum
Vt lapis: it ſummas Ægyptia gaza per undas.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Fortibus ô quantum ſeſe tua dextera factis
Extulit! in populos quàm dura exempla rebelles
Conſtituit, juſtoque remiſit lora furori!
Ocyor arentes non corripit ignis ariſtas,
Quàm tua momento diſperdidit ira ſuperbos.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Juſſa ſuos aperire ſinus tibi paruit unda,
Et medium vidit Pharao diſcedere pontum.
Inſequar inviſos, quà me via ducit, Apellas,
Aſſequar, exſcindam, ſpolijs ornabor opimis.
Sic ait, oblato conſternatosque periclo
Exhortatus equos, penetralia gurgitis alti
Limite pervadit latè patefacta ſequeſtro.
At ſimul inſonuit tua vox; ſubſidere cœpit
Quæ priùs in montis faciem ſurrexerat unda,
Hauſit & ingenti Pharaônis caſtra ruina.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Ergo jaces Pharao ſub aquis, ceu plumbea peſſum
It pelago moles, imisque recumbit arenis?
Ergo jacet tecum non emerſura profundo,
Quæ modò certabat Superis Mareotica pubes?
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Quis ſimilis, Deus alme, tui? quis ferre ſecundum
Æqualemve tibi ſe Dîs ex omnibus auſit?
Te tuus Iſraël operum memor uſque tuorum
Compellet facilemque Pijs, rigidumque prophanis:
Dicat ut Hebræum ſervaris commodus agmen;
Durior ut Rubris hoſtes tumularis arenis.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Alituum regina ſuas ut tollit in alas

 Dulce

Et portasti eum in fortitudine ad habitaculum sanctum tuum.

(b) Sic dicta antiquis Ierusalem.

Ascenderunt populi & irati sunt: dolores obtinuerunt habitatores Philistym.

NB Roma Fideles

Tunc conturbati sunt principes Edom, robustos Moab obtinuit tremor, diriguerunt omnes habitatores Chanaan.

Irruat super eos formido & pavor in magnitudine brachij tui.

Fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus tuus, donec pertranseat populus iste quem redemisti.

Introduces eos & plantabis eos in monte hereditatis tuæ, firmißimo habitaculo tuo, quod operatus es Domine.

Sanctuarium tuum quod firmaverunt manus tuæ: Dominus regnabit in æternum & vltrà.

Ingressus est enim eques Pharao cum curribus & equitibus ejus in mare; & reduxit super eos Dominus aquas maris.

Filij autem Israël ambulaverunt per siccum in medio ejus.

Dulce onus, & teneros mater vehit anxia fœtus:
Sic geminis Abrahæ ſobolem geſtabis in ulnis,
Saxa (b) Jebuſææ donec ſuperaverit arcis.
Hæc domus, hæc patria eſt, hæc fatis debita tellus.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
At quis agit populos furor improviſus in arma?
Quas acies ſeſe campis diffundere cerno?
Prima Palæſtini ſuſtollunt ſigna coloni,
Agmina palmiferæ quos ponè ſequuntur Idumes,
Hinc Arabum manus, inde ruit Phœniſſa juventus.
Idem omnes ſimul ardor habet fælicibus arvis,
Quæ Chananæus arat, Judæ prohibere nepotes.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Exere terrificam cælo, Deus, exere dextram.
Hoſtibus incuſſa ſtet hebes formidine ſanguis:
Pigraque ſopito lapideſcant brachia ſenſu.
Dirigeant torpore manus; admiſſaque totis
Articulis ipſos ignavia ſerpat in enſes.
Dum tuus interea medios impune per hoſtes
Carpit iter populus, monteſque evadit in altos,
Das ubi manſuras in ſæcula figere ſedes.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Non ita Carmelus firmis radicibus hæret,
Non Libanus: ſolido ſtabunt ut mœnia ſaxo
Iſraëlignæ quæ te, Deus, auſpice condent.
Hic reddi tibi vota voles: hic thure litari:
Optabiſque locum templo; quod regia Judæ
Poſteritas olim Pario de marmore ponet.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.
Regnet Jô regnet Deus Iſraëlis! & Orbi
Imperet æternos (vel ſi potis ampliùs) annos.
Nam Pharios involuit equos, equiteſque profundo,
Per freta traducens ſiccis non pervia plantis.
Unanimi cantemus jo, jo voce Triumphe.

(a) Observat hic Divus Chrysostomus Amantium iras & iurgia, nonminùs quam blanditias; materiam Canticis idoneam suppeditare.

(a) CANTICVM Novissimum Mosis.

Deuteronom. cap. 32.

AVdite cæli quæ loquor: audiat Terra verba oris mei.

Concrescat ut pluvia doctrina mea, fluat ut ros eloquium meum.

Quasi imber super herbam, & quasi stillæ super gramina, quia Nomen Domini invocabo.

Dei perfecta sunt opera: & omnes viæ ejus judicia.

Deus fidelis, & absque ulla iniquitate, justus & rectus: peccaverunt ei, & non filij ejus in sordibus.

Generatio prava atque perversa: hæccine reddis Domino popule stulte & insipiens?

Nunquid non ipse est Pater tuus qui possedit te, & fecit, & creavit te?

ARGVMENTVM.

MORTI IAM PROXIMVS MOSES, graviſſimam hanc ad filios Iſraël (ut eos ad Idola defluentes, in vero Dei cultu contineret) concionem habuit.

IVſſus ad hanc facio dum vrba noviſſima plebem;
Eſto ſol mihi teſtis, & ô labentia cælo
Sydera: Tuque cavis ſeu vallibus humida ſidis,
Aſſurgis ſeu Terra jugis, has accipe voces.
Utile ros ſegeti, pratis ſitientibus imber,
Iſacidum generi mea carmina: diſcet ab illis
Quiſque Deum celebrare. Dei ſunt omnia munus,
Omnia ſunt illius opus. Fuit ipſe repertor
Tot rerum quot mundus habet, quas omnibus omnes
Abſolvit numeris, purumque exegit ad unguem.
Ut velit, inveniet nihil hîc, quod carpere livor
Poſſit, ad artificis reſpondent ſingula normam.
Ecquis enim te ſumme Parens eſt juſtior alter?
Neſcia nempe tibi mens fallere, neſcia falli.
Et tamen iſte (tuus ſed qui jam deſijt eſſe
Filius) Iſraël tua fallere numina væcors
Sperat, honeſta ſuis obtendens nomina culpis.
Ah ſcelerate puer! quid avorum ſtemmata jactas?
Non tibi Sara parens, generis non auctor Abramus.
Aſpis in Æthiopum te ſurda creavit arenis,
Expuit infauſto bicolor te vipera partu,
Talia qui reddis pro dulci præmia vita.
Nec quem deſpicias, nec quem, maleſane, laceſſas
Reſpicis. Hic Pater eſt: illi cunabula debes,
Hujus & uſuram frueris qua, perfide, lucis.

Memento dierum antiquorum : cogita generationes ſingulas.

Interroga patrem tuum & annuntiabit tibi, majores tuos & dicent tibi.

Quando dividebat Altiſsimus gentes : quando ſeparabat filios Adam.

Conſtituit terminos populorum juxta numerum filiorum Iſraël.

Pars autem Domini populus ejus : Iacob funiculus hereditatis ejus.

Invenit eum in terra deſerta, in loco horroris & vaſtæ ſolitudinis.

Circumduxit eum, & docuit, & cuſtodivit ut pupillam oculi.

Quaſi Aquila provocans ad volandum pullos ſuos, & ſuper eos volitans,

Expandit alas ſuas & aſſumſit eum, atque portavit in humeris ſuis.

Si vacat à prima naſcentis origine mundi
Ad tua veraces evolvere tempora faſtos,
Nec piget Annales majorum audire tuorum:
Inde ſatis diſces quàm te mortalibus unum
Præ reliquis, miro Deus eſt dignatus amore.
Te, Puer, in quas ſpes, in quæ te regna vocavit,
Cùm Pater omnipotens (ſtolidi monimenta laboris)
Cerneret educi Babylonis ad æthera turrim,
Et cæleſte feros regnum affectare Gigantes:
Protinus ex illo mortales tempore ſparſit
In varias ne cœpta novent temeraria, terras.
Communemque priùs liquidi velut aëris æquor
Juſtus humum certo diſcrevit limite menſor.
Obtigit hic Meroë, vicinia Perſidos illis,
Pars ijt Ægyptum, pars in loca ſola receſſit
Armeniæ, gelidos alij tenuere Triones.
E numero populorum omni biſſena Jacobi
Pignora lecta ſui voluit Deus eſſe peculi.
Hinc fore pollicitus Chananitidos arva beatæ,
Quæ ditione premat manſuram in ſæcula gentem.
O quibus officijs genus hoc delenijt! ô qua
Aſſeruit vindex per mille pericula cura!
Dum per arenoſæ ſaltus erraret Idumes
Exul, inops, niſi ferret opem Pater omnium egeno.
Nulla ſui genitrix indulgentiſſima nati
Cuſtodit geminos oculorum cautiùs orbes.
Quid loquar, annonam quòd ab æthere miſerit illi?
Quid, medio quòd ſæpe die recrearit ab æſtu
Nube tegens? quòd nocte facem præluxerit atra
Quà ſit iter monſtrans per inhoſpita ſaxa vaganti?
Regia ſic pullos trepidantes erudit ales,
Cùm primùm è dulci producit in aëra nido;
Sic docet inſolitis alarum inſiſtere remis
Antevolans, ſic in vacuo notat æthere callem.
Interdum feſſis ſubiens; tergoque receptos
Præpetibus ſublimè vehens ad ſydera pennis.

Dominus solus dux ejus fuit: & non erat cum eo Deus alienus.

Constituit eum super excelsam terram: ut comederet fructus agrorum.

Ut sugeret mel de petra:

Oleumq; de saxo durissimo.

Butirum de armento, & lac de ovibus: cum adipe agnorum & arietum filiorum Basan.

Et hircos cum medulla tritici: & sanguinem uvæ biberet meracissimum.

Incrassatus est dilectus, & recalcitravit: incrassatus, impinguatus, dilatatus:

Dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo.

Provocaverunt eum in Dijs alienis: & in abominationibus ad iracundiã concitaverũt.

Haud ſecus Iſacidem ſpatiantibus extulit alis
Dux Deus ipſe viæ (nec enim fuit alter ab illo)
Promiſſaque ſtitit tandem Chananitidos ora.
Te manet, Iſraël, fatis hæc debita tellus
Omnigenis fœcunda bonis, atque ubere glebæ.
Hæc loca lacte, meroque natant, certantque viciſſim
Utra magis tibi grata ferant, magis inclyta dona.
Saniris en rupes nullo munuſcula cultu
Dat tibi mella ſuis paſſim currentia ſaxis.
En lapidoſus apex Hermonis pinguibus unde
Affluit, expreſſum baccis tibi fundit olivum.
Aſpice palmiferi quot oves Jordanis ad amnem
Quotque ſuis tondent cythiſum cum matribus agni
Aſpice luctantes adverſis cornibus hædos,
Aſpice dumoſa pendentes rupe capellas
Quotquot alit Baſanæus ager; Quàm multa recenſe
(Si potes) in lætis errant armenta Segoræ
Vallibus: Hæc tua ſunt, Veteri migrante colono.
Utque nihil deſit; malos ubi ſeverat antè
Cultor Amorrhæus riguis Heſebonis in hortis;
Hinc modò poma leges: ceſſansque fruêre labore
Alterius. Tibi fœlices Jerichuntis ad urbem
Pinguia corticibus ſudant opobalſama virgæ.
Denique quicquid habet farris tibi donat opimi
Eleale. Sua vina tibi mera ſervat, apricis
Ducit in Engaddi quæ collibus uva colorem.
Quæ quibus æquiparem? tam larga (ſed auguror) harum
Heu! dabit ad culpam cauſas tibi copia rerum.
Qualis equus ſaturum ſtans ad præſepe, niteſcit,
Cui luxu diſtenta cutis, parere magiſtro
Abnuit, inſanoque recalcitrat impete ſternax.
Tu quoque fortunæ ſucceſſibus ebrie blandis;
Noſſe Deum, tot noſſe Dei benefacta negabis,
Acceptam ſoli decuit cui ferre ſalutem:
Non alijs antiqua Dijs quos neſcijt ætas,
Nuper enim fabri calidis excuſa caminis

Immolaverunt dæmonijs, & non Deo: Dijs quos ignorabant.

Novi recentesq; venerunt: quos non coluerunt patres eorum.

Deum qui te genuit dereliquisti, & oblitus es Dei creatoris tui.

Vidit Dominus & ad iracundiam concitatus est: quia provocaverunt eum filij, & filiæ.

Et ait. Abscondam faciem meam ab eis, & considerabo novissima eorum.

Generatio enim perversa est: & infideles filij.

Ipsi me provocaverunt in eo qui non est Deus: & in vanitatibus suis irritaverunt.

Et ego provocabo eos in eo qui non est populus: & in gente stulta irritabo eos.

Ignis succensus est à furore meo: & ardebit usque ad inferni novissima.

Devorabitq; terram cum germine suo: & montium fundamenta comburet.

Congregabo super eos mala: & sagittas meas complebo in eis.

Consumentur fame, & devorabunt eos aves morsu amarissimo.

Prodijt in lucem Divorum hæc turba novorum,
Templa quibus demens & pulvinaria pones;
Atque peregrino fundes libamina ritu.
O dignos ſortite Deos! dum deſpicis illum,
Unus ab æterno qui temperat arbiter Orbem.
Siccine legitimis à ſacris transfuga, Numen
Immortale voles iſtis poſtponere monſtris?
Quis tibi ſumme Deûm cernenti talia ſenſus?
Quisque dolor? quam terribiles, quàm Numine dignas
Concipies iras? Equidem mihi venit in artus
Horror, ut his hauſi tua dicta minacia nuper
Auribus. Hac à plebe meos avertere vultus
Stat mihi (dicebas) ſtat gentem jugibus iſtam
Exercere odijs. Quia me prior odit, & ægrè
Ut faciat mihi, rivales ſub noſtra vocare
Suſtinet ora, Deos ſimulachra carentia ſenſu.
Pro quibus admiſſis hanc non clementiùs uram.
Sunt viles populi, ſunt & ſine nomine Gentes
Quas mihi (ſubmoto procul Iſraële) ſacrabo.
Tabeat invidia; nec ſit mihi cura mederi.
Sed meus hic nondum ſtabit furor, altiùs imis
Ira ſedet fibris ô quos paritura tumultus!
Non aliter cæcis terræ penetralibus ignis
Æſtuat incluſus, dumque eluctatur in auras,
Diſijcit avulſum montis latus: ima revelans
Fundamenta ſoli, donec potiatur aperto
Æthere, & effuſis latè voret omnia flammis.
Bella mihi jam bella placent; jam lethifer arcus
Me juvat; hoſtili jam tingere tela cruore;
Jam gravidam calamis libet exhaurire pharetram.
Nec ſatis unus erit pœnæ modus. Omne malorum
Confluat examen, noſtros ut adobruat hoſtes.
Ad mea conveniant excitæ claſſica peſtes
Mille, mihi magnas legi quas ultor in iras.
Et macies, & dira fames, & turpis egeſtas,
Et labor, ultricesque catenato agmine curæ.

Dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium atq; serpentium super terram.

Foris vastabit eos gladius & intus pavor: juvenem ac virginem simul, lactentem cum homine sene.

Orate

Et dixi. ubinam sunt? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum.

(a) Nihil hic Stoicũ aut Mathematicum. Voce fati vtimur pro Æterno Dei decreto quod singula suo ordine loco & tempore firmiter reddit. Vt fatum (à fando) sit dictũ divinum.

(a) Sed propter iram inimicorum distuli: ne fortè superbirent hostes eorum.

Et dicerent manus nostra excelsa, & non Dominus fecit hæc omnia.

Gens absq; consilio & sine prudentia; vtinam saperent & intelligerent ac novissima providerent.

Quomodo persequatur unus mille: & duo, fugent decem millia. (Poloni) ...

Nonne ideo quia Deus suus vendidit eos; & Dominus conclusit illos?

Non enim est Deus noster ut Dij eorum: & inimici nostri sunt judices.

De vinea Sodomorum vinea eorum: & de suburbanis Gomorrhæ.

Terrorumque novæ facies, formæque volucrum
Horribiles visu, variarum & monstra ferarum.
Vos ô vos catulis si pabula quæritis ursæ,
Vos avidæ tygres, junctique leonibus apri
Huc rictus, huc fulmineos convertite dentes,
Devotamque neci rostris invadite gentem.
Vos huc cærulei virus spirate dracones,
Sacrilegosque mihi rabido consumite morsu.
Quos cita subducet vestris fuga dentibus; illos
Excipiat faciam temulentus sanguine mucro.
Nec jugulo senis, aut pueri, timidæve puellæ
Abstineat. Sic sic pereant discrimine nullo.
Quò rediit numerosa binominis illa Jacobi
Progenies quæ littoreas æquabat arenas?
Digna quidem tota est exscindi digna prophanum
Cujus ego memori deradam nomen ab ævo.
Et faciam. (a) Sed stat sua linquere tempora fatis:
Ascribat ne fortè suis hoc Barbarus armis;
Quod tribui mihi debet opus, ne victa lacerto
Prædicet esse suo Judææ robora pubis.
Usque adeone tibi est obtusum Barbare pectus,
Ut nequeas hoc esse meum dignoscere munus,
Mille quod Isacidas dare terga coëgeris uni?
His ego (si nescis) animos, his robur ademi;
Et tibi belligeras misi in præcordia vires
Auctor ego audendi. Ne me, ne, quæso, tuorum
Esse putes aliquem vana de gente Deorum
Quos impune tibi contemnere fas sit inermes.
Hostis erit quicunque mihi, non ibit inultus.
Sentiet hæc vindex scelerum quid dextera possit,
Sentiet Israël ô quàm mutatus ab illo!
Qui (fidei donec servans fuit) esse solebat
Noster amor, pro quo potui tot sumere curas!
Instar enim vitis colui: Mareotidos atræ
Eduxi scrobibus: Sabamæ melioribus arvis
Deposui, mitem si fortè rependeret uvam;

Vva eorum uva fellis, & botri amarißimi.

Fel draconum vinum eorum: & venenum aſpidum inſanabile.

Nonne hæc condita ſunt apud me? & ſignata in theſauris meis?

Mea eſt ultio, & ego retribuam in tempore; ut labatur pes eorum.

Iuxtà eſt dies perditionis: & adeſſe feſtinant tempora.

Iudicabit Dominus populum ſuum: & in ſervis ſuis miſerebitur.

Videbit quod infirmata ſit manus: & clauſi quoque defecerunt, reſiduique conſumpti ſunt.

Machomet. *Et dicet ubi ſunt Dij eorum in quibus habebant fiduciam?*

De quorum victimis comedebant adipes & bibebant vinum libaminum.

Surgant & opitulentur vobis: & in neceßitate vos protegant.

At modò degenerans, ſucco diſparque priori;
Induit ingenium Sodomæi palmitis; unde
Vina fluunt (non quæ pateris libentur & auro,
Cùm facit in nivea caſtus mihi veſte Sacerdos)
Felle magis ſed amara, ſed atro mixta veneno,
Qualia privignis dant pocula ſæpe novercæ.
Hæc cur diſſimulo quando peccata morantem
Extorquent mihi vindictam? cunctantia quando
Fata ſuis urget gens hæc temeraria culpis?
Ecce dies feralis adeſt, en tempus in ipſis
Stat foribus, cogor quo ſera repoſcere tandem
Supplicia, & meritas ingrato à ſanguine pœnas.
Ergone ſuprema potero damnare ruina
Iſacidum ſobolem? Domus ergo peribit Abrami?
Sed meruit- Nullúsne meis ultricia tela
Excutiet manibus? Bis ſunt mihi fulmina ſumpta;
Bis cecidere. Meis adeò miſeratio cœptis
Pugnat, & ancipitem facit indulgentia mentem.
Vince tamen Juris rigor, & quos plectere par eſt;
Plecte gravi quamvis ſtabit vindicta dolore
Hæc mihi: dum fatis Iſraël tactus acerbis
Deficiet, ſtricto ſuccumbit ut hoſtia ferto.
Non acies illi validas educere campis
Profuerit, triplici non oppida cingere foſſa:
Barbarus has acies, hæc ſubruet oppida victor.
Et trahet Euphratis captum trans flumina vulgus
Hebraideſque nurus, ſubdet puerosque cataſtæ.
Forſitan, Iſraël, hoc in diſcrimine ſperes
Ut tibi (tot Divos inter quibus exta cremabas,
Vinaque libabas pingues epulatus ad aras)
Auxilium rebus ſaltem ferat unus in arctis.
Te (ſi qua eſt illis virtus) tueantur amica
Nunc ope. Sed neque ſe, ſua nec ſervare miſelli
Fana Dijs poſſunt, ea quin cinefacta fatiſcant,
Et quiſquam ſupplex illorum numen adoret
Præterea? vel ijs ſacros indicat honores?

Videte quòd ego sim solus: & non sit alius Deus præter me.

Ego occidam, & ego vivere faciam: percutiam & ego sanabo, & non est qui de manu mea possit eruere.

Levabo ad cælum manum meam & dicam: Vivo ego in æternum.

Si acuero ut fulgur gladium meum: & arripuerit judicium manus mea.

Reddam ultionem hostibus meis: & his qui oderunt me retribuam.

Inebriabo sagittas meas sanguine: & gladius meus devorabit carnes.

(a) *De. i. propter.* quia crudeliter habiti sunt Hebræi à Barbaris.

(a) De cruore occisorum & de captivitate nudati inimicorum capitis.

Laudate gentes populum ejus: quia sanguinem servorum suorum ulciscetur.

Et vindictam retribuet in hostes eorum: & propitius erit terræ populi sui.

Solus ego (haud alium patiar me præter haberi)
Solus ego Deus Omnipotens. Quodcunque libebit
Momento faciam. Tollam mortalibus, idem
Inſpirabo animam. Manus hæc in utrumque parata
Vulnus, opemque feret. Ego te (ſi Verbere doctus
Conſilia in melius referes) Hebræe jacentem
Rurſus humo attollam, rurſusque in ſceptra reponam.
Exſcindamque tuos verſa vice funditus hoſtes.
Per me, perque meum juro immutabile Numen
Tales ipſe mihi dabis olim Barbare pœnas,
Quales antè dedit tibi ſtirps inviſa Jacobi.
Jam mihi jam bibulas videor ſatiare ſagittas
Cæde, meumque tuis hebetare cruoribus enſem.
Altiùs haud unquam totus fuit ille receptus
Barbariæ jugulo. Stagnabunt ſanguine largo
Nec capient amplæ demeſſa cadavera valles.
Tanti veſter erit ſanguis repetendus ab hoſte
Iſacidæ. Vobis oblata injuria tanti
(Dum coma more fuit ſervorum raſa) luetur.
Audiat hæc, Deus ipſe ſuo quæ detonat ore,
Audiat Hebræi quicunque eſt nominis oſor;
Admonitusque ſua cogatur clade fateri
Eſſe Deum Iſacidum, memorem fandi atque nefandi,
Sumere qui (læſus vitijs) & ponere ſumptas
Noverit (humanis precibus placabilis) iras.

CANTICVM
Deboræ Prophetidis.

Jud. 5. cap.

QVi ſponte obtuliſtis de Iſraël animas veſtras ad periculum benedicite Domino.

Audite Reges, auribus percipite Principes ego ſum, ego ſum quæ Domino canam; (a) pſallam Domino Deo Iſraël.

(a) Carmen hoc Debora ad citharã decantavit. Carminis character eſt planè Lyricus.

(b) Seir, & Pharan, mõtes ſunt Arabiæ Petręæ.

Domine cum exires de (b) Sëir, & tranſires per regiones Edom, terra mota eſt: cæliq; ac nubes diſtillaverunt.

Montes fluxerunt à facie Domini: & Sinai à facie Domini Dei Iſraël.

In diebus ſangar filij Anath, in diebus Iabel quieverunt ſemitæ, & qui ingrediebantur per eas ambulaverunt per calles devios.

ARGVMENTVM.

INTEREMPTO MANV FOEMINÆ Chananæorum duce Sisara, profligatisque ejus copijs: Debora Prophetis Deo Victoriæ Auctori hanc Odam Eucharisticam admodulatur.

Vos quibus certo capitis periclo
Isaci sanguis stetit ista laurus;
Numini mecum bona gratulantes
Dicite verba.
Dux ego vobis ego dux præibo,
Barbito vates ego grandiore
Quà Deo fas est meritum referre
Ordiar hymnum.
Principes, Regesque favete linguis
Maximus dum mî Deus Optimusque
Dicitur, qui res jubet Israëli
Ire secundas.
Sëir, intonsus Paranique vertex
Testis est quâ vi, quibus ultor armis
Huc avos olim Deus è Canopi
Transtulit arvis.
Non Idumæi potuere montes
Illius præsens tolerare Numen,
Sed fatiscentes tremuere ab imis
Funditus antris.
Ut Dei sensit propiora terris
Ora, sudoris simul imbre fluxit,
Et fuit tanto sibi visus impar
Sina calori.

Cessaverunt fortes in Israël & quieverunt donec surgeret Debora, surgeret mater in Israël.

Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit : clypeus & hasta si apparuerint in quadraginta millibus Israël.

Cor meum diligit Principes Israël ; qui propria voluntate obtulistis vos discrimini benedicite Domino.

Qui ascenditis super nitentes asinos, & sedetis in judicio , & ambulatis in via loquimini.

Ubi collisi sunt currus, & hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur justitiæ Domini: & clementia in fortes Israël: tunc descendit populus Domini ad portas & obtinuit principatum.

Rector Hebrææ Deus alme plebis
Cesserit nostris modò quòd Jabinus
Copijs, hoc esse tui fatemur
Muneris omne.
Non enim Sangar potuit cavere
Ne vias hostis Syrus obsideret,
Et jugum segnes Abrahæ doceret
Ferre nepotes.
Prò pudor! gentis malè feriatæ
In quaterdenis nequit inveniri
Millibus vir qui clypeum capessat
Ullus & hastam.
Deboram donec Deus advocaret
Imperij rebus propè corruentis,
Fœminæ partes dedit Israëlis
Probra piandi.
Hos Deus lusit sine more ludos,
Et novo exemplo nova bella gessit:
Quò triumphales sibi vendicaret
Solus honores.
Debitas ergo Domino referte
Principes Judæ (mea cura) grates:
Aleam quotquot subijstis hujus
Sponte duelli.
Tuque qui mula veheris nitenti
Scriba, paulisper fora rauca linque;
Nuntios lætos age consulenti
Dicito turbæ.
Civitas omnis sciat Israëlis
Judici summo placuisse causam,
Hostibus pœnas sciat irrogatas
Esse protervis.
Versa narrentur Chananæa retro
Castra, & obtriti subita ruina
Sisaræ currus, tumidoque mersum
Agmen in amne.

Surge Debora, ſurge, ſurge, & loquere canticum, ſurge Barac, prehende captivos tuos fili Abinoem.

Salvatæ ſunt reliquiæ populi: Dominus in fortibus dimicavit.

Ex Ephraim delevit eos in Amalec, & poſt eum ex Beniamin in populos tuos ô Amalec; de Machir Principes deſcenderunt & de Zabulon, qui exercitum ducerent ad bellandum.

Duces Iſſachar fuere cum Debora, & Barac veſtigia ſunt ſecuti, qui quaſi in præceps, ac barathrum ſe diſcrimini dedit. diviſo contra ſe Ruben magnanimorum reperta eſt contentio.

Quare habitas inter duos terminos ut audias ſibilos gregum? diuiſo contra ſe Ruben magnanimorum reperta eſt contentio.

Galaad trans Iordanem quieſcebat, & Dan vacabat navibus, Aſer habitabat in littore maris, & in portubus morabatur.

Zabulon verò & Nephtali obtulerunt animas ſuas morti, in regione Merome.

Dic & Hebrææ patuisse pubi
Urbium portas, ubi jura quondam,
Dixit infœlix solio Jabinus
Pulsus avito.
Euge qui bello meruere laudem,
Sume venturis memorare sæclis
Si quid æternæ canis approbandum
Debora famæ.
Inter Heroas mihi jure princeps
Huc ades Regum domitor Barace!
Te catenatus gradiatur ante
Hostis ovantem.
Nec meis indictus erit Camænis
Beniamin pulchræ soboles Rachelis,
Prælijs audax, Amalechiorum
Nuperus horror.
Debet acceptam quoque plebs salutem
Ferre præstanti jaculis Ephræmo.
Hujus insignis manet & Machirum
Gratia facti.
Posteros non Issacharis tacebo,
Qui per hostiles cuneos Baracum
Prodigum vitæ comites fuerunt
Usque secuti.
Si rogas cur his Rubenita desit;
Ille Jordanis pecus amne lotum
In Galadinos amat otiosus
Ducere colles.
Institor Danus, cupidusque lucri
Navibus totus vacat instruendis;
Nec sua cives opera tuendos
Suscipit Aser.
Non latet, non sic Zabulone cretus
Cessat: adjungit sibi Nephtalitas,
Eligunt castris juga saltuosi
Firma Thabori.

Æmu-

Venerunt Reges, & pugnaverunt; pugnaverunt Reges Chanaan in Thanach: juxta aquas Mageddo, & tamen nihil tulere prædantes.

De cælo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine & cursu suo adversus Sisaram pugnaverunt.

Torrens Cisson traxit cadavera eorum: torrens Cadumin, torrens Cisson. conculca anima mea robustos.

Vngulæ equorum ceciderunt fugientibus impetu & per præceps ruentibus fortissimis hostium.

Maledicite terræ Meroz dicit Angelus Domini, maledicite habitatoribus ejus, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adjutorium fortissimorum ejus.

(a) Barbari apud Hebræos erant omnes, qui lingua sacra non uterentur.

Æmulos contra Chananitis ora
Suſcitat Reges; & in arma mittit
Qui tegunt latè Megidonis udam
Milite vallem.
Hinc mares atque hinc animos tubarum
Clangor admixtus lituis laceſſit:
Dura collatis ineunt utrimque
Prælia ſignis.
O Deo dilecte nepos Jacobi!
In tuas partes nimio favore
Aſtra concedunt: tibi fœderatus
Militat æther.
Sydus è cæli ſtatione lævum
Siſaram conſternat; eo timore
In pedes ſeſe temerè relictis
Abijcit armis.
Par ſtupor cunctos equites, equoſque
Attonat, ſe præcipites ab altis
Dant jugis: Ciſſon rapidis cadentes
Excipit undis.
Corporum quantos vehit hic acervos
Auctus hoſtili fluvius cruore?
Amne quot prono galeas Cadumin
Voluit inanes?
Quam juvat paſſim ſuper inſepultos
Ire Phœnices? Age glorioſo
Debora inſultans pede (a) Barbarorum
Funera calca.
Sed quid infidæ populo Meroſæ
Imprecer? Nomen jubet execrari
Illius, qui me monitor futuri
Spiritus afflat.
Ergo nos ſpectaverit è propinquo
Illa pugnantes? nec opem Iſraëli
Miſerit? non ſic id abibit illi
Crimen inultum.

Benedicta inter mulieres Iabel vxor Haber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo suo.

Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum.

Sinistram manum misit ad clavum, & dexteram ad fabrorum malleos, percussitque Sisaram quærens in capite vulneri locum; & tempus validè perforans.

Inter pedes ejus ruit & mortuus est: volvebatur ante pedes ejus, & iacebat miserabilis.

(a) Sarcasmus elegans.

Per fenestram respiciens ululabat mater ejus, & de cœnaculo loquebatur. cur moratur regredi currus ejus, quare tardaverunt pedes quadrigarum illius?

Vna sapientior cæteris vxoribus ejus hæc socrui verba respondit.

Forsitan nunc dividit spolia & pulcherrima fœminarum eligitur ei, vestes diversorum colorum Sisaræ traduntur in prædam, & supellex varia ad ornanda colla congeritur.

Sic pereant omnes inimici tui Domine; & qui diligunt te sicut Sol in ortu suo splendet, ita rutilent.

Sis nurus fœlix precor inter omnes,
Sint tibi tentoria fauſta, Jahel!
Sub quibus fidas ſibi dum latebras
Siſara quærit:
Poculo lactis datus in ſoporem
Nominis tanti cadit Imperator,
Non viri dextra, neque militaris
Cuſpide teli.
Malleo clavum mulier trabalem
(Vulneri ſortita locum) ſub aurem
Egit, & niſu valido jacentis
Tempora fixit.
Ille victricis moriens puellæ
Ad pedes, fœdè ruit advolutus.
„ Exitus vitæ manet is ſuperbos
„ Morsque pudenda.
(a) I! parens, i nunc vigil è feneſtra
Siſaræ obſerva redeantne currus:
Cur ſuæ (clamas) piger ille Matris
Vota moratur?
Mitte pro nato pia mater iſtam
Quam geris curam; valet, & triumphat;
Una, reſpondit, ſapere inter omnes
Viſa puellas:
Dividit prædas (ut opinor) illi
Virginum pulcherrima mancipatur:
Siſaram parto reducem triumpho
Læta videbis.
Sic malos omnes mala fata perdant,
At Boni porrò magis eniteſcant
Ac magis; ceu Sol roſeo diei
Splendet in ortu.

ARGV-

CANTICVM Iudith.

Cap. 16.

INcipite Domino in tympanis, cantate Domino in Cymbalis, modulamini illi psalmum novum: exaltate & invocate Nomen ejus.

(a) Solemne fuit antiquis à divinis nominibus variis, hymnos suos ordiri, ut videre est apud Orpheum.

(a) Dominus conterens bella, Dominus est nomen illi.

Qui posuit castra sua in medio populi sui: ut eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum.

Venit Assur ex montibus ab Aquilone, in multitudine fortitudinis suæ: cujus multitudo obturavit torrentes, & equi eorum cooperuerunt valles.

Dixit se incensurum fines meos, & juvenes meos occisurum gladio, infantes meos dare in prædam, & virgines in captivitatem.

Dominus autem nocuit eum, & tradidit in manus fœminæ, & confodit eum.

ARGVMENTVM.

OBTRVNCATO IN CASTRIS AD Bethuliam Aſſyriorum duce Holoferne; Iuditta Herois fortiſſima cum Bethulidum puellarum choro Niceteria perſolvit.

Iudith.

ITe, choros feſta populares luce puellæ
Ducite, jam niveis jam plangite tympana palmis,
Iam tereti claros tinnitus ære ciete.
Ipſa novis lætum modulis ego dicere carmen
Ordiar, alternis vos reſpondere decebit.
Alterno Domini celebremus carmine nomen.
Sive potens Belli, Pacis ſive Arbiter audis,
Nomine ſive voles alio quocunque vocari:
Tu mihi defenſor, tu ſemper habebere Vindex
Tu mihi pro caſtris Cuſtos eris omnibus unus.
Innumero placeant alij ſibi milite; ſolus
Meque, meoſque tuo fretos munimine cives
In medio tutos belli diſcrimine præſtas.
Teſtis erit ſecum nuper qui tota trahebat
Bactra; ducem Ninive populis quem mille crearat;
Cujus inundabant ſpatioſas agmina valles,
Cui ſiccata ſuos ſiſtebant flumina curſus.
Hunc opibus tantis tumidum, & ſuprema minatum
Betheliæ, jam-jamque faces ad tecta ferentem,
Vincula jam Solymis meditantem indigna puellis;
Præpropero ſterni te vidimus Auſpice letho.
Alterno Domini celebremus carmine nomen.

(a) Decentiùs laudatur Iudith à popularibus puellis, quàm ab ore proprio. (b) De Thyrsis Hebr. vide Fla. Ioseph lib. 13. cap. 21. eorundem Thyrsorum mentio est expressa in fine 15. cap. lib. Iudith ex versione Sept. Interp.

Non enim cecidit potens eorum à juvenibus, nec filij Titan percusserunt eum, nec excelsi Gigantes opposuerunt se illi.

Sed Iudith filia Merari in specie faciei suæ dissolvit eum.

Exuit enim se vestimento viduitatis, & induit se vestimento lætitiæ in exultatione filiorum Israël.

Vnxit faciem suam vnguento, & colligavit cincinnos suos mitra, accepit stolam novam ad decipiendum eum.

Sandalia ejus rapuerunt oculos ejus, pulchritudo ejus captivam fecit animam ejus, amputavit pugione cervicem ejus.

Chorus puellarum.

Cui tantum licuit? ferro violare quis ausus
Mille coronatum palmis caput? anne superba
Edidit hoc aliquis facinus de stirpe Gigantum?
Non ulli sese illius de vulnere jactent
Titanes, non ulla manus exercita bello
Id potuit juvenum, Tanti dux fœmina facti.
(a) O decus Hebraidum, soboles formosa Merari,
Non tu carminibus, Juditta tacebere nostris!
His tibi pro meritis statuemus festa puellæ
Annua, te crebris te compellabimus hymnis;
Compita lustrantes lepidis Solymæa choræis.
Pars quatiet (b) thyrsos olea pars altera crinem
Vincta levi feriet crepitantia cymbala pulsu.
Hæc tibi semper erunt: dum palmas gignet Idume,
Dum Libanus cedros, semper tua facta canemus.
Fortiter ut patriæ pro libertate periclis
Obtuleris temet; penetraris ut hostica castra
Nil pavefacta. Tuæ tanta est fiducia formæ.
Quæ licet eximia est; cultus tamen auxerat illam.
Dum posito squallore nitens tibi murice vestis
Sumpta fuit: dum mitra tuos tenuissima cirros
Perspicuo jussa est operire, & prodere velo.
Dum tibi formosos stactes liquor abluit artus.
Qua non arte decor fuit accersitus, ut esset
Quo caperes hostem? nec te spes illa fefellit.
Limine vix primo solea spectabilis aurea
Constiteras, subitis cùm Barbarus ignibus arsit
Infœlix! & jam morti devotus acerbæ.
Nam velut ancipiti succumbens victima cultro
Fœmineo truncum projecit vulnere corpus.
Alterno Domini celebremus carmine nomen.

Horruerunt Persæ constantiam ejus & Medi audaciam ejus.

Tunc ululaverunt castra Assyriorum, quando apparuerunt humiles mei arescentes in siti.

Filij puellarum compunxerunt eos, & sicut pueros fugientes occiderunt eos, perierunt in prælio a facie Domini Dei mei.

Hymnum cantemus Domino, hymnum novum cantemus Deo nostro.

Adonai, Domine magnus es tu, & præclarus in virtute tua, & quem superare nemo potest.

Tibi serviat omnis creatura tua: quia dixisti & facta sunt, misisti spiritum tuum, & creata sunt; & non est qui resistat voci tuæ.

Montes à fundamentis movebuntur cum aquis, petræ sicut cera liquescent ante faciem tuam.

Qui autem timent te, magni erunt apud te per omnia.

Iudith.

Dicite, quin potius Solymorum gloria nymphæ
Dicite, ut attoniti ſtupuerunt talibus auſis
Perſarum Medumque duces, timor omnibus unus
Ut mentem eripuit; latebras ut quisque pudendas
Quæſijt; ut totum nuper qui terruit Orbem
Terga dedit miles pueris fodienda tenellis.
Quis novus inveſtes hic impulit ardor ephebos
Ferre tot Aſſyrijs puerili funera dextra?
Quis potuit rudis hoc, ad bella nec utilis ætas?
Nempe Deus Deus ipſe ſuos ſic ultor in hoſtes
Incubuit; fœda ſic ſtravit clade ſuperbos.
Alterno Domini celebremus carmine nomen.

Chorus puellarum.

Summe Deus! tenui tibi quæ præconia verſu,
Quod damus inferius meritis, ne deſpice carmen.
Solus enim tu magna potes præſtare, ſolesque
Mirandus cunctis, ſed non imitabilis ulli.
Quicquid ubique viget rerum, tibi ſubſit id omne;
Seque tuum fateatur opus: tua juſſa capeſſat,
Et dominæ timeat robuſta tonitrua vocis,
Terrificæ vocis. Tellus quâ tota movetur
Increpitante, ſuis & fontibus ora relaxat;
Quâ reboante fluunt cautes, & ſaxa liqueſcunt,
Cera velut viſo leviter, tabeſcit ab igne.
Alterno Domini celebremus carmine nomen.

Iudith.

Alme Pater! tibi prima Bonos eſt cura tueri.
Altera, ſupplicijs eſt caſtigare ſuperbos.

Væ genti insurgenti in genus meum, Dominus enim Omnipotens vindicabit in eos, in die judicij visitabit eos.

Dabit enim ignem & vermes in carnes eorum, ut urantur, & sentiant usq; in sempiternum.

Væ! generi quicunque pio nocuisse fereris!
Namque tibi Dominus vermes, olidumque paravit
Sulphur, & æternis indeficientia flammis
Pabula, sacrilegæ carnes quibus usque crementur.
Perpetuo Domini celebremus carmine nomen.

CANTICVM

Trium puerorum Hebræorum.

Dan. cap. 3.

BEnedicite omnia opera Domini Domino, laudate & superexaltate eum in sæcula.

Benedicite Angeli Domini Domino: benedicite cæli Domino.

Benedicite aquæ omnes quæ super cælos sunt Domino: benedicite omnes virtutes Domini Domino.

Benedicite Sol, & Luna Domino.

(a) In simili genere metri ponit Anacreon interdum Tribrachim loco Anapesti. Ῥόδον ἔαρος μέλημα.

Benedicite stellæ cæli Domino.

Benedicite imber & ros Domino.

Benedicite omnes spiritus Dei Domino.

Benedicite ignis & æstus Domino: benedicite frigus & æstas Domino.

Benedicite rores & pruina Domino; benedicite gelu & frigus Domino.

ARGUMENTUM.

INCOLUMES AB INCENDIO fornacis Babylonicæ servati Ananias, Azarias, & Misaël; hoc Deo Liberatori Eulogium uno ore depromunt.

BEnedicite universa
Pariter Dei Parentis
(a) Opera, Deo Parenti;
Et in ejus ite laudes.
Benedicite usque, & usque
Genij Deo beati.
Benedicat almus æther
Domino, liquore quisquis
Super ætherem coactus
Operit profunda cæli.
Et ocelle, Sol, diei,
Et ocelle, Luna, noctis;
Decora gemella mundi:
Quibus ordinantur Horæ,
Quibus integrantur Anni,
Benedicite Æviternos
Domino precor per annos.
Benedicite omnia illi
Simul astra; vos & astris
Elementa quæ subestis.
Benedicite imber, & ros
Domino, arduæque nubes.
Benedicat Aura blandis
Modulans Deo susurris.

Benedicite glacies & nives Domino : benedicite noctes, & dies Domino.

Benedicite lux & tenebræ Domino : benedicite fulgura & nubes Domino.

Benedicat terra Dominum : laudet & superexaltet eum in sæcula.

Benedicite montes & colles Domino : benedicite universa germinantia in terra Domino.

Benedicite fontes Domino : benedicite maria & flumina Domino.

Benedicite cete, & omnia quæ moventur in aquis Domino : benedicite omnes volucres cæli Domino.

Benedicite omnes bestiæ, & pecora Domino: benedicite filij hominum Domino.

Benedicat Israël Dominum, laudet & superexaltet eum in sæcula.

Benedicite sacerdotes Domini Domino : benedicite servi Domini Domino.

Benedicat omnis illi
Ubicunque fervet æstus,
Ubicunque lucet ignis.
Benedicat omnis illi
Ubicunque torpet algor;
Ubicunque nix perennat.
Benedicat alma tellus
Domino, finuque quicquid
Parit illa fructuoso.
Lapidosa montiumque,
Nemorosa colliumque,
Domino modis canoris
Benedicite, obsecundans
Quibus assonabit Echo.
Benedic Deo, perenni
Aqua sive fonte manas,
Trepidante sive rivo
Fugis obstrepens lapillis,
Fluis amne sive pigro:
Sonituque grandiore
Benedicat æquor illi.
Quot aquas secare pinnîs
Didicistis ampla cete:
Quot aves secare pennis
Liquidas amatis auras:
Quot inambulare pictis
Pecudes soletis arvis:
Domino quot estis omnes
Benedicite omne in ævum.
Quibus ô quibus sed illum
Homo prosequêris hymnis?
Benedicite Israëlis
Patrio Deo nepotes.
Bona verba dicat illi
Soboles sacrata Levî
Scelerisque quisquis exors

Benedicite ſpiritus & animæ juſtorum Domino: benedicite ſancti & humiles corde Domino.

Benedicite Anania, Azaria, Miſaël Domino, laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

Quia eruit nos de inferno & ſalvos fecit de manu mortis, & liberavit nos de medio ardentis flammæ, & de medio ignis eruit nos.

Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in ſæculum miſericordia ejus.

Agit innocenter ævum
Benedicat ille, mitis
Animi, Deo ſacerdos.
Quid Anania moraris,
Quid Ananiæ ſodales
Miſaëlque, Aſariaque,
Domino referre grates?
Quod ab imminente mortis
Sumus ungue liberati;
Quod inefficax obeſſe
Nihil auſa flamma nobis,
Fuit innocens quod ignis;
Opis ejus eſt id omne.
Pater ô ſupreme rerum!
Tuus omniumque ſenſu,
Honor omniumque voce,
Celebretur vniformi.
Tua cantico perenni
Celebretur amplitudo.

CANTICVM
Ionæ Prophetæ.

Cap. 2.

(a) Tam graphicè Propheta casus suos descripsit, ut Tabella expressisse videatur. Quamquam nec pugnat cũ Hebræorum legibus Ionam sospitem obtulisse Anathema exemplo Davidis appẽdentis ante Arcam Dei, arma Goliathi; & Iudittæ, vasa bellica Holofernis, & plurium aliorum ut Azotiorum, lib. 1. Regum.

CLamavi de tribulatione mea ad Dominum, & exaudivit me: de ventre inferi clamavi, & exaudisti vocem meam.

Et projecisti me in profundum in corde maris: & flumen circumdedit me: omnes gurgites tui, & fluctus tui super me transierunt.

Et dixi, Abjectus sum à conspectu oculorum tuorum.

Verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum.

ARGVMENTVM.

SOSPES E VENTRE CETI Propheta Jonas; Providentiæ Dei efficaci hoc Anathema ex voto dedicat, consecratq;.

TE prece concepta supplex in vota vocavi
Alme Pater! quamvis jam mersus funere, quamvis
Jam pallente forem tumulatus piscis in alvo.
Hoc tamen è barathro voces ad sydera misi:
Perrupitque mei cælos audacia voti.
Scilicet adversis in te fiducia rebus
Spesque mihi crevit, nec enim retinentior iræ
Mortales audire negas sua crimina fassos.
Justa quidem (fateor) Pater est tibi causa rebelle
Cur caput hoc perdas. Merui quodcunque reposcis
Supplicium, patiarque libens. His ibo procellis
Obvius, excipiamque hos toto corpore fluctus,
Has maris ultrices (quò tu me projcis) undas.
Nec satis Oceani me totius alta vorago
Expiet, infusique reis cervibus omnes
Quotquot ab extremis regionibus orbis in æquor
Exonerant pronis sese decursibus amnes.
Et quisquam tot opertus aquis emergere speret?
Speravi tamen, & Duce te Pater alme, futurum
Sum ratus, ut Solymas sistam me rursus ad aras,
Suffigamque redux sacro donaria posti.
(a) Heic anathema tuo ponetur Navis honori
Aurea, quam fluctu suspendent cærula cano.
Stabit & eductis in puppi sortibus urna,
Quæ prædamnatum caput hoc adjudicet undis.

Addam

Circumdederunt me aquæ usq; ad animam: abyſſus vallavit me, pelagus operuit caput meum.

Ad extrema montium deſcendi: terræ vectes concluſerunt me in æternum.

Et ſublevabis de corruptione vitam meam Domine Deus meus.

Cùm anguſtiaretur in me anima mea, Domini recordatus ſum:

Ut veniret ad te oratio mea, ad templum ſanctum tuum.

Qui cuſtodiunt vanitates fruſtra: miſericordiam ſuam derelinquunt.

Ego autem in voce laudis immolabo tibi, quæcunq; vovi reddam pro ſalute Domino.

Addam (si tamen ars effingere norit in auro)
Quos adij casus. Transtris ut in æquor ab altis
Sum præceps datus; in summis ut pendulus hæsi
Vorticibus, donec jam deficiente lacerto
Me decimus depressit ad imas fluctus arenas.
Parte alia abruptæ prætexent littora rupes,
Et velut opposito prohibebunt vecte, potiri
Margine terrarum. Sed enim se tollet ab alto
Imperijs, Deus, acta tuis regina profundi
Bellua, deprensum quæ me absorbebit hiatu
Oris, inexpletamque vorax demittet in alvum.
Quas non inde preces, quæ non suspiria, quæ non
Vota miser fudi? Damnasti tu quoque votis.
Namque Palestinæ pistrix adnavit arenæ,
Et stitit in patrio post tres me littore Soles,
Post totidem salso ductas sub gurgite noctes.
Hæc ego pro foribus Solymæi singula templi
Venturis ponam spectanda nepotibus. Olim
Forsitan occiduis huc se feret hospes ab oris
Qui relegens oculis mea fata sagacibus; iste
(Dicet) erat Christi tumulo surgentis imago.
At vos (invisum genus) hinc procul este profani.
Nil mihi vobiscum est. Superos sit fallere vestrum.
Vota sub ancipites vestrum sit fundere casus,
Nec præstare tamen depulsis illa periclis.
Non ego sic doctus. Stabit sua semper apud me
Gratia Cælitibus. Semper me ferre juvabit
Acceptam Domino cantu, fidibusque, salutem:
Immemorem voti ventura nec arguet ætas.

CANTICVM
Annæ matris Samuëlis.

1. Reg. cap. 2.

EXultavit cor meum in Domino: & exaltatum eſt cornu meum in Deo meo.

Dilatatum eſt os meum ſuper inimicos meos: quia lætata ſum in ſalutari tuo.

Non eſt ſanctus ut eſt Dominus, neq; enim eſt alius extra te, & non eſt fortis ſicut Deus noſter.

Nolite multiplicare loqui ſublimia gloriantes.

Recedant vetera de ore veſtro, quia Deus ſcientiarum Dominus eſt: & ipſi præparantur cogitationes.

Arcus fortium ſuperatus eſt: & infirmi accincti ſunt robore.

(a) Ituræa regio vicina Trachonitidi,

ARGVMENTVM.

IMPETRATA A DEO VIRILI prole Anna Samuëlis mater, Hymnum hunc gratulabunda decantat.

TV decus omne meum! Te mens exultat in uno!
Auſpice te (ſupreme Parens) ego cornua tollo
Celſiùs; invidia rivalis ut ilia rumpat!
Tu mihi quæ longo fuerat ſuſpenſa pudore
In tua jam tandem ſolvis præconia linguam
Acceptamque doces uni tibi ferre ſalutem.
(Quod ſtupeat Natura) jubens ut anilibus annis
E ſterili diſcant utero procedere partus.
Scilicet his à te retrò reſponſa diebus
Certa tuli: ſupplex tacito cùm vota labello
Conciperemque preces veterem Silonis ad Aram.
Dicta fides ſequitur. Quis enim te ſanctior alter
Pollicitis qui facta ſuis cumulatiùs addat?
Sed neque (te præter) qui quod velit, id quoque poſſit,
Invenies aliquem. Quicquid lubet efficis unus.
Usque ſibi placeat per me licet æmula: nuper
Quæ vitio ſteriles auſa eſt mihi vertere tedas.
Non latuere Deum tumidæ convitia linguæ,
Qui potis & clauſos animi deprendere ſenſus
Arbitrijsque ſuis hominum componere curas.
Hic jaculo fidat, velocibus ille ſagittis
Alter (a) Ituræo temerè ſpem ponat in arcu:
Credo equidem. Stolidas alat hæc fiducia mentes.
Defeciſſe manus memini quibus antè ſonanti
Ludus erat validè jaculari ſpicula cornu;
Robur & infirmos rediiſſe frequenter in artus.

Repleti priùs, pro panibus se locaverunt.
Et famelici saturati sunt.

Donec sterilis peperit plurimos: & quæ multos habebat filios, infirmata est.

Dominus mortificat, & vivificat: deducit ad inferos & reducit.

Dominus pauperem facit & ditat: humiliat & sublevat.

Suscitat de pulvere egenum: & de stercore elevat pauperem.

Vt sedeat cum principibus: & solium gloriæ teneat.

Domini enim sunt cardines terræ: & posuit super eos orbem.

Pedes sanctorum suorum servabit: & impij in tenebris conticescent: quia non in fortitudine sua roborabitur vir.

Vidi ego ſolantem jejunia pane ſecundo,
Cui priùs immenſæ ſuperârant horrea meſſes,
Largaque præbuerant genialem fercula victum.
Sæpe etiam, qui glande famem quandoque levârat,
Contigit ut pingui ſiliquam mutaret ariſta;
Et ſatur in multam traheret convivia lucem.
Quid loquar ut conjux priùs infœcunda, marito
Poſt aliquot lætam ſobolem produxerit annos?
Aut ut florenti ſterileſcere cœperit ævo,
Quæ modò fundarat numeroſâ prole penates?
Et curare Deum dubitet mortalia quiſquam?
O! tantum libeat ſpes illi credere noſtras,
Protinus ex animi procedent omnia voto!
Si gravis intentet præſentia funera morbus;
Non mihi pugnantes ideo languoribus herbas,
Mixta peregrinis non quæram pocula ſuccis:
Tu, Pater omnipotens, me limine mortis ab ipſo
Reſtitues, luciſque viam remeare docebis.
Si premat exercens duris me rebus egeſtas;
Abſit ut arceſſam quod Arabs congeſſerit aurum.
Tu mihi proſpicies nam te penes omnis opum vis:
Huic adimis, donas illi, cùm poſtulat uſus
Excubias alij penetrent & limina Regum:
Quò Reges ambire parem, ſi purpura munus
Eſt, Deus alme, tuum? ſi quem placet evehis, imi
Sordibus è vulgi; ſolio ſublimis ab alto
Jura det ut populis, dominas ſumatque ſecures?
Nempe ſuper gemino qui cardine vertitur Orbis,
Te Dominum agnoſcit. Tibi tellus ſervit ab ortu
Solis, ad Heſperium latè porrecta cubile.
Hîc facis efflorere pios, nam cura piorum
Eſt tibi præ reliquis: illos ad culmen honorum
Ducis inoffenſo per mille pericula greſſu.
Cum juſtis tamen eſſe nihil commune nocentum
Turba ſibi norit: turpi ſed inuſta pudore
Ora tegat tenebris, & nocte recondat opaca.

Dominum formidabunt adversarij ejus: & super ipsos in cœlis tonabit.

Dominus judicabit fines terræ: & dabit imperium Regi suo: & sublimabit cornu Christi sui.

Quò recidit vis illa ferox? tremit ecce repentè
Impius, intonuit vox ut tua fulminis inſtar
Quod quatit horrendo Libani pineta fragore.
Ultor ades! tecumque tuus qui judicet orbem
Unigena è pronis deſcendat filius aſtris
Miſſus in imperium mundi, tua, Chriſtus, imago:
Venturo Princeps inſtauret ut omnia ſæclo.

CANTICVM
Ezechiæ Regis Iuda.

Iſa. cap. 38.

EGo, dixi, in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi.

Quæſivi reſiduum annorum meorum, dixi, Non videbo Dominum in terra viventium.

Non aſpiciam hominem vltrà: & habitatorem quietis.

Generatio mea ablata eſt, & convoluta eſt à me, quaſi tabernacula paſtorum.

ARGVMENTVM.

EZECHIAS REX IVDA, E LEthali morbo, ad vitam revocatus: hæc Deo Sospitatori canit Soteria.

LAnguidus, & lethi properatis obſitus umbris,
Nec medicâ fatis eripiendus ope;
Siccine (dicebam) media meus occidet hora,
Dum pariter meta diſtat utrâque dies?
Ergo priùs quàm vita ſuos hæc compleat annos,
Ibit ad infernas non reditura domos?
O expectatum fruſtra mihi longius ævum!
Mitte meam poſthac ſollicitare fidem.
Quando aliter verax ſubigit me credere vates,
Et mihi vicinam nuntiat eſſe necem.
Ampliùs in terris non te Deus alme videbo;
Non tua delitias atria ſancta meas.
Non erit ulteriùs mihi fas, humana tueri
Fecit ad effigiem quæ Deus ora ſuam.
Hæc equidem dulces ſine me cernetis Amici:
Publica ſublato quos manet hoſte quies.
At libata mihi primoribus otia labris
Subtrahit, & paci Mors inopina ſubit.
Quis modò nobilium ſolio ſuccedet avorum,
Spes quibus imperij facta perennis erat?
Unicus heu! rapior; ſimul & convolvitur omnis
Regia, ſtans in me deficienſque domus.
Sic ſua traducit ſecum tentoria paſtor,
Inſtabiles abiens conglomeratque lares.

Præcisa est velut à texente vita mea; dum adhuc ordirer, succidit me.

De mane usque ad vesperam finies me.

Sperabam usque ad mane: quasi Leo sic contrivit omnia ossa mea.

De mane usque ad vesperam finies me. sicut pullus hirundinis sic clamabo: meditabor ut columba.

Attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsum.

Domine vim patior, responde pro me. quid dicam? aut quid respondebit mihi, cùm ipse fecerit?

Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine animæ meæ.

Domine si sic vivitur, & in talibus vita spiritus mei, corripies me & vivificabis me. ecce in pace amaritudo mea amarissima.

Tu autem eruisti animam meam ut non periret: projecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Quia non infernus confitebitur tibi: neque Mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam.

Sic ſecat immiti creſcentem pollice telam,
Turbat & impatiens Sydonis orſa nurus.
Me miſerum! primo caput hoc quot manè dolores
Corripiunt, longo conficiuntque die?
Veſper adeſt; nec adeſt cum veſpere meta dolorum,
Cunctaque dum placidus corpora ſomnus habet:
Nocte meos tota febris depaſcitur artus,
Imaque ceu Lybicus conterit oſſa Leo.
Mitior expecto ſi lux mihi poſtera ſurgat;
Poſtera ſed neſcit mitior eſſe dies.
Iugibus exigitur ſic noxque, dieſque, querelis;
Horaque ſingultu non vacat ulla meo.
Ne mihi clamoſæ ſe pullus hirundinis æquet;
Ne querulis certet rauca columba modis.
Vberiùs, mihi crede, dolet quam dicere fas eſt.
Plura fero, quàm me poſſe referre putem.
Ægra libet tantùm mihi tollere lumina cælo.
Si cælo forſan ſe ferat ulla Salus
Eja tuam, Pater alme fidem! cruciatibus impar
Vim patior, locuples nî mihi ſponſor ades.
Mira fides! dicto citiùs facis, omnis ab ægro
Prorſus ut excuſſus corpore languor eat.
Corpore languor abit. Memori ſed condita mente,
Ejus erit ſemper cauſa dolenda mihi.
Ah! quibus infœlix mortales culpa periclis
Obijcit! exitio quàm mihi pœne fuit!
Sed placuit certæ tibi me ſubducere morti!
Sat fuit & parca corripuiſſe manu.
En qui viſus erat nuper lethalis amaror
Dulcius Hyblæo jam mihi melle ſapit.
Dum Pater, in blandi revocas me luminis oras
Adijcis & ſummæ tempora plura meæ.
Neu mea te rurſum peccata laceſſere poſſint;
Ponè tuos humeros illa latere jubes.
Forſitan hæc dicent taciti miracula manes
Quos Erebi carcer nil miſerantis habet?

Vivens, vivens ipſe confitebitur tibi, ſicut & ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam.

Domine ſalvum me fac. & pſalmos noſtros cantabimus cunctis diebus vitæ noſtræ, in domo Domini.

Aut erit ut laudet tumuli te pallidus hoſpes?
Cura ſit hæc vivis, cura ſit iſta mihi.
Venturi diſcent à me tua facta nepotes
Neſciaque obſtrictam fallere pacta fidem.
O Pater! hanc tantùm ſerves (tua munera) vitam!
Non alius plectro te meliore canet.
Luce meos omni (ſi faveris) audiet hymnos
Quæ domus in Solymis eſt tibi ſacra jugis.

ARGV-

CANTICVM
Habacuc Prophetæ.
Cap. 3.

Verſio Septuag. Interp. Domine conſideravi opera tua, & obſtupui, in medio duorum animaliũ cognoſcêris, cùm appropinquaverint anni, cognoſceris: cùm aderit tempus, demonſtraberis.

DOmine audivi auditionem tuam, & timui.

Domine opus tuum! in medio annorum vivifica illud.

In medio annorum notum facies. cùm iratus fueris, miſericordiæ recordaberis.

Deus ab Auſtro veniet: & ſanctus de monte Pharan.

(a) Pharan mons.

Operuit cælos gloria ejus: & laudis eius plena eſt terra.

ARGVMENTVM.

PRÆSAGIENS HABACVC PROpheta ſalutarem in terras Meſſiæ adventum; hanc illi Panegyrim canit.

PEctoris arcanam ſermo mihi nuper ad aurem
Pertigit (æterni ſermo fuit ille Parentis)
Vt ſenſi, ut timui, ut me ſtupor externavit?
Quæ didici? quàm mira? quod ô ſator optime rerum
Attonitis novitate paras opus edere terris?
Ergo erit ille dies, quo te de Virgine natum
Excipiat durum puero præſepe cubile?
Et duo cæleſtes cingant animalia cunas?
O qui ſervantur tantis natalibus anni,
Non expectatis properent erumpere fatis!
Incipiantque atræ niveis decedere luces!
Hactenus irarum ſatis eſt. Miſeratio noſtri
Te capiat generis. Deus exoriaris ab Auſtro;
Sed facilis, ſed amans, blando ſed amabilis ore:
Quale ferunt præ ſe pueri quid amabile. pridem
O deſiderijs votiſque vocate piorum
Huc ades alme Puer! melioris conditor ævi!
Aſpice venturo domus ut tibi geſtit Jëſſe,
Utque tuos Bethle ſuſpirat Ephratea vultus!
Par nihil his vidiſtis avi. Fælicia quamvis
Sæcula jactetis, quando Deus affuit olim,
Legifero. (a) Parani ſuper ardua culmina vati.
Cernere erat nimio nutantem pondere montem
Cum reſidens (illo quo cælum Numine complet)
Incubuit pavidis Domini præſentia terris,
Et populo coram manifeſta in luce refulſit.

Auſus

Splendor ejus ut lux erit, cornua in manibus ejus.

Ibi abſcondita eſt fortitudo ejus. ante faciem ejus ibit Mors.

Et egredietur Diabolus ante faciem ejus.

Stetit & menſus eſt terram.

Aſpexit & diſſolvit gentes : & contriti ſunt montes ſæculi.

Incurvati ſunt colles mundi.
Ab itineribus æternitatis ejus.
Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ : turbabuntur pelles terræ Madian.

Nunquid in fluminibus iratus es Domine ? aut in fluminibus furor tuus, vel in mari indignatio tua ?
Qui aſcendis ſuper equos tuos, & quatrigæ tuæ ſalvatio.
Suſcitans ſuſcitabis arcum tuum. juramenta Tribulus quæ locutus es.

Ausus ad hanc propius Moses accedere lucem;
Depasci innocuis sensit sua tempora flammis:
Dumque manu rutilans caput exploraret utraque,
Nata sibi in lævi deprendit cornua fronte.
Hac mihi nunc aliquid de majestate remitte
Præstrictos hominum quæ cogit hebescere visus.
Neu fuge (prætenta radijs cælestibus umbra)
Dissimulare tuum pueri sub imagine numen.
Utiliùs tua nempe latet, quam prodit apertè
Vis Divina; solet cui lethifer esse satelles
Terror, & antevolans Mors nocticoloribus alis.
Mitteris in quantos, Puer ô cælestis, honores!
Nam simul ac firmata virum te fecerit ætas
Protinus immensum spatijs metaberis orbem.
Quantus erit, tuus omnis erit. sine strage, sine armis,
Sola tui populos omnes reverentia vultus
Imperturbanda compostos pace tenebit.
Auster, & extremum Solis vtriusque cubile
Mille tibi sistent diverso tramite gentes
Vt famulæ jussa accipiant. Te poplite flexo
Omnis adorabit Regum depressa potestas
Quæ prius elato feriebat vertice nubes.
Namque quis æterno tibi se mortalis adæquet?
Quis certare paret? si quis tamen impia, si quis
Arma tuis ausit demens opponere signis,
Sentiet ultricis miracula splendida dextræ
Qualia sunt aliàs ævo spectata priori.
Alter erit Gedeon collisis nocte lagenis
Qui Meroës iterum turbet tentoria fuscæ,
Dissipet & solo Madianica castra fragore.
Nunniades iterum mirabitur ire supinum
In caput, increpitos Domini sermonibus amnes.
Solis equos iterum tensis tantisper habenis
Stare; iterum lunam medio consistere cursu.
Territa prodigijs gens talibus impia discet
Quam valido Deus armipotens in bella lacerto

Fluvios ſcindes terræ, viderunt te & doluerunt, gurges aquarum tranſijt.

Dedit abyſſus vocem ſuam; altitudo manus ſuas leuavit.

Sol, & Luna ſteterunt in habitaculo ſuo. in luce ſagittarum tuarum ibunt; in ſplendore fulgurantis haſtæ tuæ.

In fremitu conculcabis terram, & in furore obſtupefacies gentes.

Egreſſus es in ſalutem populi tui. in ſalutem cum Chriſto tuo.

Percuſiſti caput de domo impij. denudaſti fundamentum ejus uſq; ad collum.

Maledixiſti ſceptris ejus, capiti bellatorũ eius, venientibus ut turbo ad diſpergendũ me.

Exultatio eorum ſicut ejus qui devorat pauperem in abſcondito.

Viam feciſti in mari equis tuis: in luto aquarum multarum.

Audivi & conturbatus eſt venter meus: à voce contremuerunt labia mea.

Ingrediatur putredo in oſsibus meis: & ſubter me ſcateat.

Vt requieſcam in die tribulationis: & aſcendam ad populum accinctum noſtrum.

Ficus enim non florebit. & non erit germen in vineis.

Mentietur opus olivæ. & arva non afferent cibum.

Fulminea venias quam formitabilis hasta:
Sacrilegas quanto labefactes robore turres
Dum tibi terrarum justam scelus attulit iram.
Hostibus illa tuis! nobis meliora, Deorum
Summe! quibus venias bonus ô fælixque precamur;
Desque tuum everso Christum succurrere sæclo,
Qui juga depellat cervicibus improba nostris
Immortale parans sibi diro ex hoste tropeum,
Quale Parætonio quondam de Rege tulisti.
Hunc casum tibi bella tuæque indicere plebi
Hausit Erithræi refluo salis æquore vortex:
Dum levibus per summa rotis invectus aquarum
Trans freta ducebas Hebræos victor ovantes.
O mihi grandiloqui tantum precor affluat oris!
Tantum ævi! quantum sat erit tua dicere facta
Nate Deo! fas ô mihi sit comperta referre
Quæ super hoste tui statues exempla furoris!
Quamquã animus meminisse fugit, quamquã ora loquentis
Obstruit, insinuans imis sese ossibus horror.
Ecquis enim fando, tibi quæ dabit impius æquet
Supplicia? hoc, oro, dederis Pater, hoc Pater, unum
Sint mihi, sintque meis popularibus otia tuta,
Undique vicinis quando turbabitur agris.
Væ! modo qui stipasque penus atque horrea gazis!
Tempus erit frustrata miser cùm vota dolebis.
Sive coles ficum, ficus malè grata colenti
Infortunata vix proferet arbore grossos:
Seu potior fuerit vitis tibi cura putandæ;
Ne mihi ne speres decerpere vinitor uvam:
Nulla tuis istinc veniet vindemia prælis.
Ah! tibi cui colles olea flavente seruntur
Ah metuo! ne te lactet spe termes inani,
Illudat vacuis mendax neu bacca trapætis.
Quò mihi centenis glebas invertis aratris;
Si damnata negat cereales area fruges?
Grandia namque quibus commiseris hordea sulcis

Abſcindetur de ovili pecus: & non erit armentum in præſepibus.

Ego autem in Domino gaudebo. & exultabo in Deo IESV meo.

Deus Dominus fortitudo mea: & ponet pedes meos quaſi cervorum.

Et ſuper excelſa deducet me victor, in pſalmis canentem.

Inde leges ſteriles infælix meſſor avenas.
Paſtores, quis vos gregibus fraudavit opimis?
Quippe nec orba lupus, leo nec præſepia fecit:
Contemptum vobis hæc abſtulit omnia numen.
Me fortunatum! cui ſit Servator IESVS.
Hac ope nil dubitans montes enitar in altos
Flammea prævertens celeris veſtigia cervæ,
Illi ego victori teſtudine gratus eburna
Carmina votivum reddam genialia munus.

(a) Agnoſcit D. Hieronymus in hoc Cantico frequentem eſſe per ſonarum mutationẽ, ideoque alternis cani putat.

(a) CANTICVM Triumphantis Eccleſiæ.

Iſa. cap. 16.

V*Rbs fortitudinis noſtræ Sion.*

Salvator ponetur in ea murus & antemurale.

Aperite portas, & ingredietur gens juſta cuſtodiens veritatem.

Vetus error abijt. ſervabis pacem, pacem quia in te ſperavimus.

ARGVMENTVM.

INDVCVNTVR AB ISAIA PROpheta, Animæ piorum, & Angeli beati, hoc Triumphale carmen in cælesti Ierusalem alternis concinentes.

Animæ piorum.

EXilio datus eſt tandem modus. Ecce Sionis
Agnoſcunt nos alma ſuos pomœria cives.
O Patria! ô Divûm Solyme domus inclyta! fecit
Magna quidem de te ſparſus præconia rumor:
Inferiora tamen veris, Iam vidimus ipſi
Par uſquam nihil eſſe tibi, nihil eſſe ſecundum.
Cui Deus è ſolido murum ſe præbeat ære,
Sitque minas contrà duplex munimen inanes.
Vos (genus æthereum) puræ ſine corpore mentes
Ad Solymæ quibus eſt cuſtodia credita portas;
Huc reſupinatis nos intromittite valvis.
Excipite hanc gentem, cui Mens eſt conſcia Recti,
Quantum concretus patitur mortalibus error,
Qui modò cum membris abijt; purumque reliquit
Æthereum ſenſum, atque aurai ſimplicis ignem.
Omnia jam nobis nova ſint. Æternaque nullo
Otia contingant poſthac turbanda tumultu.
Nec verò leviora manent ſpem præmia noſtram,
Noſtra fuit quia fixa Deo ſpes omnis in uno.

Sperastis in Domino à sæculis æternis.

(a) Thsur, .i. petra. *In Domino Deo (a) forti in perpetuum.*

Quia incurvabit habitantes in excelso: civitatem sublimem humiliabit.

Humiliabit usq; ad terram, detrahet eam usq; ad pulverem.

Conculcabit eam pes, pes pauperis gressus egenorum.

Semita justi recta est, rectus callis justi ad ambulandum.

Angeli.

Veſtra fuit quia fixa Deo ſpes omnis in uno
Fælices Animæ! referet ſua præmia victrix.
Nimirum ſolo quæ ſpes à Numine pendet
Stat firma radice, nec ullo turbine nutat.
Qualis ſtructa ſuper ſolidi fundamina ſaxi.
Deſpicit Arx ventos, cæliqúe obnititur iræ.
Non illos Aries ſternet, non Machina muros,
Non hominum vis ulla, ſuam mirabitur hoſtis
Hic operam ludi; ſuffuſus & ora pudore,
Inde pedem referet juſſis præcedere vaſis.

Animæ piorum.

O miſeri! quotquot vel Opum, vel inanis Honorum
Spes reficit. Spes hæc in ventos omnis abibit.
Qualis in inſtabili cumulo fidentis arenæ
Urbs fundata (ſibi quamvis ſit condere cælo
Viſa caput) ſubito caſu labefacta fatiſcet.
Non illos Aries ſternet, non Machina muros
Sponte ruent. Illic lapidum cernemus acervos;
Urbs ubi nuper erat; illudemusqúe ruinæ
Vilibus urgentes everſa palatia plantis.

Angeli.

Ne mihi, ne quæſo viles has dicite plantas;
Quæ priùs horridulum paſſu trivere virili
Juſtitiæ callem. Quid tum ſi callis haberi
Hic ſolet horridulus, dum per compendia ducat?

Animæ piorum.

Duxit ad optatam nos per compendia metam

In ſemita judiciorum tuorum Domine ſuſtinuimus te: & nomen tuum, & memoriale tuum in deſiderio animæ.

Verſio Sept. Int,
(a) Quia lux præcepta tua ſuper terra, juſtitiam diſcite habitantes in terra.

Anima mea deſideravit te in nocte; ſed & ſpiritu meo in præcordijs meis de manè vigilabo ad te.

(a) Cùm feceris judicia tua in terra Domine, juſtitiam diſcent habitatores terræ.

Miſereamur impio, & non diſcet juſtitiam facere: in terra ſanctorum iniqua geſſit, & non videbit gloriam Domini.

Domine exaltetur manus tua ut non videant. videant & confundantur zelantes populi & ignis hoſtes tuos devoret.

Hic (licet horridulus) callis; Non ulla viarum
Seduxere pedes unquam divortia noſtros
Iuſtitiæ recto de tramite. Non juga nobis
Vlla moram fecere, nec ancipites deſcenſus.
Scilicet ardor inexſaturabilis ille ſequendi
Te quocunque Deus, pariter non molle vocabas;
Aſſiduis noſtros curis acuebat amores;
Seu radijs nos alma dies afflaret Eoïs,
Alternis ſeu Nox tenebris involveret atra:
Vſque recurſabant animo tua juſſa; præibant
Vſque tuæ leges fida veſtigia luce.
Certior ut Tyrias non per freta Tharſica puppes
Dux Cynoſura viæ ſeptemplice dirigat aſtro.

Angeli.

Quiſquis es alitibus qui præligis ire ſiniſtris
Molle voluptatis per iter; vernare videtur
Quod tibi nunc violis, mox experieris acutis
Sentibus, & paſſim varijs horrere ſalebris.
Quàm velles virtutis iter tenuiſſe ſeveræ,
Siſteris rigidum quando reus ante tribunal
Iudicis æterni? Damnoſa fuiſſe videbis
Tunc bona, te blandi quibus indulgentia cæli
Ornarât, ſciſſes illis ſi cautiùs uti.
Cultus at officijs neſciſti talibus unquam
Diſcere juſtitiam; circumflua copia rerum
Fecit ut obſtrueres aſper monitoribus aurem,
Qui ſanis te conſilijs ad Honeſta vocabant.
I nunc: ſperne Pios; cæli quibus annuit arcem,
Otiaque, emeritis Deus omne fruenda per ævum.
Hæc tu, (concilio excluſus cœtuque Piorum)
Non videas. videas tamen, illa lege licebit;
Vt miſer invidia magis ac magis ilia rumpas.
Dum tibi ſacrilegos ignis populabitur artus.
Qui te, qui cruciet ſimilis tibi Numinis hoſtes.

Animæ

Domine dabis pacem nobis. omnia enim opera nostra operatus es in nobis.

Domine Dominus noster! possederunt nos Domini absq; te, tantùm in te recordemur nominis tui.

Morientes non vivant (a) Gigantes non resurgunt.

(a) Sic in Cant. Iudith gigantes vocantur filij Titan.

Propterea visitasti & contrivisti eos, & perdidisti omnem memoriam eorum.

Indulsisti genti Domine, indulsisti genti. nunquid glorificatus es? elongasti omnes terminos terræ.

Animæ piorum.

Numinis eveniant hæc hoſtibus : ô Bona nobis
Pax ades, immortale Dei pax aurea munus :
Omnia ſolus enim nobis confecta dediſti
Bella, Deus Ter magne. Tuum eſt, quod concidit hoſtis.
Quòd penes eſt nos palma; tuum eſt. Nihil iſte, nec auſus
Nec potuit, ſine te propria virtute, lacertus.
O Pater : ô auctor noſtræ columenque ſalutis :
Quamvis diverſos tulimus (non ſponte, ſed armis
Compulſi) Dominos; tamen unius usque juvabit
Nos meminiſſe tuî : nomen tamen usque juvabit
Ferre tuum celebri ſuper omnia nomina cantu.

Angeli.

Pompa venit ſolemnis; Jo venit ordine longo
Pompa Triumphalis. Manibus poſt terga revinctis
Ante Dei currus graditur victoris eburnos
Auſa Gygantæis olim Titania pubes
Aurea cæleſtum reſcindere templa lacertis.
Quàm diſpar, quàm mutatus hic cultus, ab illo
Qui fuit? Hæc centum ſtringuntur brachia nodis,
Quæ totidem nuper moderari ſceptra ſolebant.
O lætis ſervare modum gens neſcia rebus!
Nonne fuit fortuna magis reverenter habenda
Dum fluere ex animi cernebas omnia voto?
Indefinito regnis dum limite regna
Addebat Deus effuſa tibi prodigus arca?
Num tamen aut actæ grates, aut reddita thura?
Quin potiùs ſuſcepta tibi ſunt impia bella
In ſuperos. Nunc ergo Deo, pro talibus auſis,
Supplicium dabis, & crudeles improba pœnas.
Neve aliàs unquam rediviva reſurgere poſſis;

Moli-

Domine in angustia requisierunt te.

In tribulatione murmuris, doctrina tua eis.

Sicut quæ concipit cùm appropinquarit ad partum dolens clamat in doloribus suis, sic facti sumus à facie tua Domine.

Concepimus & quasi parturivimus, & peperimus spiritum justitiæ.

Salutes non fecimus in terra.

Ideo non ceciderunt habitatores terræ.

Molibus immensis urgebere; Tartarus altè
Quà patet in præceps, fundoque jacebis in imo
Deradentque tuum fastis oblivia nomen.

Animæ piorum.

Pompa venit solemnis; Jo venit ordine longo
Pompa Triumphalis. Nos, pars quotacunq; Triumphi,
Ponè Dei currus sequimur victoris eburnos
Fronde coronati viridantis tempora laurus,
Conspicuique omnes quæsitis sanguine palmis.
Quàm dispar, quàm mutatus hic cultus ab illo
Qui fuit? Has palmæ dextras Jerichuntides ornant,
Quas prius aspersit sudor, pulvisque duelli.
Hoc pretium sudoris. Amat sudore parari
Auratis quæ læta venit victoria pennis.
Rebus & ipse Pater duris mortalia corda
Erudit, & segni prohibet torpere veterno;
Nec facilem vult esse viam virtutis; ad illam
Non nisi per rerum discrimina summa subitur.
Utque laborantes utero cruciare puellas
Mense solent decimo maturi pondera partus:
Difficiles nixus sic nos habuere, priusquam
Te (Pater omnipotens) obstetricante cupitum
Justitiæ gravido pareremus pectore fœtum.
Quæ non damna sumus, quæ non dispendia passi?
Apponenda lucro tamen omnia duximus esse
Damna; nec auxilijs fuit à mortalibus unquam
Futilis expectata salus; promittere cessa
Suppetias vah Terra tuas: venit Æthere ab alto
Nostra Salus; sed vera Salus, Non illa Tyranni
Ense cadit (quamvis soleat cecidisse videri)
Morte repubescit, sed fatis major ab ipsa.

Ange-

Viuent mortui tui. interfecti mei resurgent.

Expergiſcimini, & laudate qui habitatis in pulvere quia ros lucis, ros tuus; & terram gigantum detrahes in pulverem.

Vade popule meus in cubicula tua, claude oſtia tua ſuper te: Abſcondere modicum ad momentum, donec pertranſeat indignatio mea.

Ecce enim Dominus egredietur de loco ſuo ut viſitet iniquitatem habitatoris Terræ contra eum. & revelabit terra ſanguinem ſuum & non operiet ultrà interfectos ſuos.

Angeli.

Morte Salus vobis eſt parta perennis ab ipſa.
Nullus enim Morti locus eſt, ubi vita libenter
Ponitur ob Veri faciendum pluris amorem.
Eſt, cui lucis amor ſit Honeſto charior: At vos
Æterna ſtrictos pro laude ruiſtis in enſes.
Viſus ut in veſtram ſit ſegniùs ipſe Tyrannus
Quàm vos ire necem. Feſſus fuit ille nocendo;
Pectora dum vobis ſunt indefeſſa ferendo.
Ingentes animæ! quibus immortalia poſthac
Corpora debentur. Jacet, æternumque jacebit
Ille Gigantæa qui ſe modò mole ferebat:
Nunc apud infernos tantùm levis umbra Tyrannus.
Altera vos at vita manet. Nunc ergo ſoporem
Excutite, Heroës, gelidisque emergite buſtis.
Ecce Deus veſtros à funere ſuſcitat artus,
Ros velut ambiguæ ſub prima crepuſcula lucis
Evocat in blandum torpentia gramina florem.
Non lapis obſtabit qui degravat oſſa ſepulchro
Clauſa; remoliri dabit hunc Deus: ærea ſignum
Dum tuba ſurgendi reſonis clangoribus edet.
        Intereà ſacrum cinerem tantiſper amico
Conde ſinu, tenerumque illi ſubſterne cubile,
Terra Parens: donec volet indulgere ſopori.
Tempus erit (nec longa mora eſt) cùm Sole ſupremum
Dante diem terris, aderit qui crimina Judex
Arguat. Horribiles eheu: quis Judicis iras
Suſtineat vocemque Dei? Perculſa tremiſces
Ceu tonitru Tellus; gremioque patente piorum
Depoſitos olim cineres, bibitumque cruorem
Innocuum, cælo reddes, vitæque perenni.

CANTICUM Zachariæ patris Ioannis Baptiſtæ.

Luc. 1.

B*Enedictus Dominus Deus Iſraël: quia viſitavit, & fecit redemptionem plebis ſuæ.*

Et erexit cornu ſalutis nobis: in domo David pueri ſui.

Sicut locutus eſt per os ſanctorum, qui à ſæculo ſunt Prophetarum ejus.

Salutem ex inimicis noſtris: & de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendam miſericordiam cum patribus noſtris & memorari teſtamenti ſui ſancti.

Iuſiurandum quod juravit ad Abraham patrem noſtrum, daturum ſe nobis.

Vt ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati, ſerviamus illi.

In ſanctitate & juſtitia coram ipſo; omnibus diebus noſtris.

ARGVMENTVM.

NATO FILIO IOANNE ZACHArias Sacerdos lætitiâ gestiens, & soluto jam linguæ vinculo in hoc Genethliacum carmen prorumpit.

VEnit jo venit, Deus Israëlis! ab omni
Absolvitque suam miseratus fœnore plebem
Cui priùs innumeris obnoxia manserat annis.
Sit fælix, faustusque suis! tibi sanguis Jësse
Præcipuè, quò non Superis acceptior alter.
Quale tibi nunc imperium? quæ surgere cernes
Auspice regna Deo? Tibi plenum Copia cornu
Desuper invergit. Tibi deserit Æthera, terris
Permansura Salus, versis ad prospera fatis
Quam modò maturus sæclorum suscitat ordo.
Quam fore concordi cecinerunt carmine vates
Quotquot ad hoc prisco repetuntur tempus ab ævo.
O vicibus mutanda Dei sententia nullis!
Olli stat servare suos. Furtimve, palamve
Quicquid agat; nihil hostis aget. Mors unde profecta est,
Inde Salus nobis Stygio debetur ab angue,
Væ! tibi terrarum confidentissime prædo!
Non ultrà spolijs capti lætaberis Orbis.
En sperata diu patribus promissaque nostris.
Libertas, longo tandem post tempore venit.
Quodque pio Deus addixit juratus Abramo
En dedit, illius nobis de sanguine nasci
Christum assertorem. Quo Vindice pulsa Tyrannis
Damnatas miserâ solvat formidine Terras.
Ingenuoque metum posthac mutemus amore
Numinis, & sanctos illi reddamus honores.

Et tu puer Propheta altißimi vocaberis.

Præibis enim ante faciem Domini parare vias ejus.

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, in remißionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiæ Dei nostri: in quibus visitavit nos Oriens ex alto.

Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Tu quoque parve puer (ſed qui puerilia neſcis
Ex utero Matris Domino Sacer) incipe ſummi
Alta Patris præcox myſteria pandere vates.
Vos hederam ſilvæ laurumque Ennonîdes illi
Deproperate (novo munuſcula debita vati)
Tu, Jordane, ſuper populares adijce palmas.
Hoſpes enim venit iſte tibi: quo gloria tollet
Se tua: fælicem quo te jactabis alumno-
Sit minùs ut grandi celebris Carmelus Elia.
Quis tibi ſe veterum, puer auree, conferat? illi
Hactenus abſenris deſiderio flagrarunt:
Tu digitum, potes in præſens intendere Numen.
Tu Domino veniente præis; ſalebroſa viarum
Expediens, ut nullus obex remoretur euntem.
Qualiter ambiguæ dirimens confinia noctis
Aurora exoritur primi ſub lumina Solis;
Inſternitque roſis obeundum ſedula callem.
Exere, Nate, tuam quantùm potes exere vocem;
Dic avidæ plebi. Coràm, quem quæritis, hic eſt
Qui peccata ſuo piet inſons veſtra cruore.
Tanta Deum generis cœpit miſeratio noſtri,
E ſuperis ad nos ut ſe demiſerit oris
Jam noſtri ſimilis, jam majeſtate remiſsâ
Immundos hominum patiens incurrere tactus.
Sol ita purpureis oriens modò lotus ab undis?
Innocuo fulgore micat, cupidusque videri
Temperat oblatos oculis mortalibus ignes.
Euge decus cæli! mundo lætabile ſydus;
Redde diem merſis ſcelerum ſub nocte, ſub umbra
Errorum populis: ut obortâ luce retectum
Fas ſit iter Recti firmis inſiſtere plantis.

CANTICVM
Simeonis.

Luc. 2. cap.

NVnc dimittis servum tuum Domine, secundùm verbum tuum in pace.

Quia viderunt oculi mei salutare tuum.

Quod parasti ante faciem omnium populorum.

Lumen ad revelationem Gentium, & gloriam plebis tuæ Israël.

ARGUMENTUM.

VOTI COMPOS FACTUS SIMEON, accepto in ulnas puerulo IESU cygneum hoc Melos ante optatam mortem canit.

Hujus usuram Deus alme lucis
(Quod bona fiat venia) resigno;
Post tot ætatis tibi mancipatos
Hactenus annos.
Nox meis post hac oculis suprema
Grata continget, quibus annuisti
Pignus æternæ priùs intueri
Posse salutis,
Sanctus humana quod amor figura
Vestijt, solers Hominis, Deique,
Pace naturas stabili, novoque
Jungere nexu.
Scilicet cunctis populis ut esset
Obvius, nec difficilis parari,
Qui laborantes ope Sospitator
Servet amica.
Lumen ô quantum venit universis
Gentibus! pluris tamen æstimanda
Surgit Israëligenis, tuæque
Gloria plebi.

CANTICVM
Beatiſsimæ MARIAE Virginis.

Luc. cap. 1.

M*Agnificat anima mea Dominum.*
Et exultavit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo.

Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ:

Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens eſt.

Et ſanctum nomen ejus.

Et miſericordia ejus à progenie in progenies; timentibus eum.

ARGVMENTVM.

SVPREMAM HANC CANTICORVM paginam claudat, super omnia Deo acceptiſſima Beatiſſimæ Virginis MARIÆ Theodoxia.

TE mea magnificis animi mens efferat hymnis
Magne Pater! magnus nam mihi ſemper eris.
Semper eris mea ſola Salus, mea ſola voluptas,
Lætitiamque mihi non aliunde petam;
Quàm quòd ab excelſa cæli reſpexeris arce
Hoc tenui natum conditione caput.
Nec quia debueram potiùs tibi ſerva videri
Poſtremæ famulas inter habenda notæ;
Es ratus indignum tibi, Rex ſupreme, fateri
Sic oculis humilem me placuiſſe tuis.
Simplicitas tibi viſa fuit mea digna favore.
Nam ſcio te multùm ſimplicitate capi.
Omnibus hoc fœlix perhibebor nomine terris,
Ibit & in laudes quilibet ordo meas.
Utque Dei ſalvo genitrix ſim facta pudore,
Non timida credent poſtera ſæcla fide.
Scilicet indulſit mihi maxima, maximus auctor,
Qui cælo quæ vult cuncta ſoloque poteſt.
Hujus ego ſanctum, donec mihi vita manebit,
Imparibus tollam nomen ad aſtra modis,
Hujus ego fuerit clementia quanta, docebo:
Quantus in hos ipſum qui reverentur, amor.
Aſſeruit Vindex omni quos ſemper ab ævo:
Juſſit & in medijs nil trepidare malis.
Sive minas, ferrum ſive intentaverat hoſtis;
Nil valuit ferrum, nil valuere minæ:

Fecit potentiam in brachio ſuo:

Diſperſit ſuperbos mente cordis ſui.

Depoſuit potentes de ſede: & exaltavit humiles.

Eſurientes implevit bonis: & divites dimiſit inanes.

Suſcepit Iſraël puerum ſuum; recordatus miſericordiæ ſuæ.

Sicut locutus eſt ad patres noſtros: Abraham, & ſemini ejus in ſæcula.

Obvia disjecit valido Deus arma lacerto,
  Subruit & totas funditus hostis opes:
Affixitque solo tumidi diadema Tyranni,
  Ejus ut in solium sufficeretur inops.
Divitis ivit inops sic in bona dignior hæres;
  Sic eguit, dives qui sibi visus erat.
Fælices! quibus est summi Tutela Tonantis!
  Quos Domini constans protegit usque favor!
Tu tamen Israël fælicior omnibus audis,
  Muneribus cæli facte beate novis;
Dum Deus humanos ex te sibi suscitat artus:
  Deerat adhuc titulis gloria tanta tuis.
Quamvis illa pio promissa fuisset Abramo
  Sæpius, & totidem quot numeramus, avis.
(Ut memor est pacti) largo cum fœnore, post tot
  Sæcla datam Dominus liberat ecce fidem.

FINIS CANTICORUM SACRORUM.

FRANCISCI
MONTMORENCII
E SOCIETATE
IESV.
IDYLLIA.

PRAEFATIO.

TITVLVS libelli hujus est Idyllia antiquæ appellationis. Idyllion enim species est Bucolici carminis, quo nullum inter omnia genera carminum aut vetustius, aut venustius. Tantùm siquidem genuinâ gratia cæteris Poëmatis antecellit, quantùm nativus color fucis præstat universis. Hujus porrò certior origo (missis Græcorum fabulis) mihi videtur repetenda à primis usq; Patriarcharum Hebræorum temporibus. Pastoralem illi vitam coluerunt, pastorali cantu potius quam scripto carmine, aurei sæculi sui fælicitatem, nuptias, funera, celebrarunt. Nimirum oportet pastorem & pingues pascere oves, & deductum dicere carmen. Certè pastrices puellas legimus in libro Iudicum è Galadinis pascuis in unum convenire solitas quotannis; ut per dies quatuor filiam Ieptæ plangerent, & alternis versibus eius memoriam posteritati commendarent: Id enim sonat vox Hebræa [thannoth]

Severus Sulpitius vocat Ieptam.

noth] quæ non tam plangere significat quam narrare, referre, alternis commemorare: quibus verbis innuit sacra Historia pastrices illas puellas in agresti scena Bucolico dramate immolationem filiæ Ieptæ repræsentasse: qua lugubri narratione commiserationem & planctum in auditoribus excitarent; eorumque mentibus varias inclytæ Virginis virtutes in miscellaneum velut unguentum artificio Poëtico colliquatas permixtasque, subodorandas exhiberent. Hunc Hebraidum morem annuum plangendi filiam Ieptæ, suspicor Ægyptias, Syras, Phœnissas mulieres Hebræis confines, imitatas fuisse; & hinc instituisse canere Adonia, nobile Bucolici carminis genus. Ab his Poëtrys, ad Moysem veniamus, & aliquid extra ordinem nec cum vulgo dicamus de magno hoc vate: qui dum in solitudine greges soceri sui pasceret (ut observat noster Pererius) florido carmine Dramatico invictam Iobi patientiam expreßit, & monimentis litterarum primus consignavit. Exceperunt veteres illos Bucolici carminis auctores, aliquanto post intervallo David, Salomo, Isaias. At quales hi cantores, quorum Spiritus sanctus movebat ora, mentes erudiebat? Quid tenerius Epicidio Davidico

dico in funere Jonathæ decantato? quam molles in eo affectus, quam decenter recurrens intercalcaris versus? Quid festivius Genethliaco illo carmine quo faustos Mundo Emmanuelis ortus prosequitur Isaias Vaticiniorum suorum capite undecimo? Ad quod passim allusit Virgilius tota Ecloga quarta, quam in gratiam nasciturι Messiæ (non Salonini pueri) conscripsit: ut fusius interpretatur Divus Constantinus Cæsar cap. 20. Orat. ad Sanct. Quid denique divinius sacro Salomonis Epithalamio cui Titulus Canticum Canticorum? *Quanta in eo vis, gratia, indoles Bucolici carminis? Personæ sunt Upiliones; pathemata, dicendi character, miræ simplicitatis & candoris; comparationes nonnisi de rebus rusticis mutuatæ. Laudant se Amantes de forma consuetudine inter Bucolicos Poëtas recepta: sunt Zelotypiæ, sunt officia, sunt in his amoribus vicissitudines, sub quibus allegoricè maxima Divinæ Sapientiæ arcana solerter adumbrantur, nec tamen usque adeo latent, quin illa perspicax Lector intenta mentis acie deprehendere valeat; quo more per cancellos rimari solemus* mala aurea in lectulis: j: *calathis* argenteis *asservata. Totus operis ordo planè Poëticus* *est,*

Vide Eusebium.

est, qui à medijs narrationem inchoet. Deniq; si audiendi sunt Grammatici qui volunt Poëma Bucolicum unico debere constare argumento in plures Eclogas (sicut Comicum in Scenas) diviso; quantò superior erit hac in parte noster Salomo, Bione, Theocrito, Marone, & alijs qui sibi hanc legem servandam non putarunt; Omnibus igitur numeris absolutum hoc Salomonis Epithalamium velut exemplar sibi Theocritus imitandum proposuit, in suo (quod Helena scripsit) Epithalamio; in quo non obscura Salomonici hujus vestigia deprehendi, & multa hinc ab eo desumpta & translata fuisse judicavi. Vterq; enim in consimili Nuptiarum argumento Sponsæ quam celebrat pulchritudinem æqualium Adolescentularum comparatione extollit; quarum certus & definitus numerus apud utrumq; exprimitur. Ac rursus simili modo suam uterq; Sponsam exorienti Auroræ, cupresso in horto, equo in curru comparat. Nam Græca septuaginta interpretū versio habet, non ut Latina vulgaris [equitatui] *sed* [equæ meæ in curribus Pharaonis assimilavi te.] *Quam Septuaginta seniorum versionem in Alexandriæ Bibliothecam relatam, Theocritum legisse ex*

eo fit mihi verisimile; quod Callimachus illi Bibliothecæ post Demetriũ Phaleræum præfuerit, sub id tempus, quo Theocritus, Lycophron, & alij ex famosa illa Poëtarũ Pleiade, Regi Ptolemæo Philadelpho familiariter adhærebant. Nec dubium est quin illi Poëtæ è sacris litteris jam in Græcum sermonẽ conversis, plurima in suos usus derivarint. Disertè id affirmat Tertullianus in Apologetico cap. 47. Quis Poëtarũ (inquit) qui non omnino de Prophetarum fontibus potaverit? Ad illos te fontes (Christiane Lector) deducimus; dũ hos omnes Hagiographos Bucolici carminis scriptores tibi, in hoc Idylliorum libello, velut sub unum aspectum exhibemus. Et quamvis in eo numero nonnulli sint qui ad sublimiora & cothurno propiora argumenta assurgere videantur; minimè tamen dubitavi hujusmodi aliquot, Idyllijs meis inserere; Theocriti, & Virgilij exemplum secutus; quorum ille, Pollucis, Herculis Deorum certamina, Hieronis, Ptolemæi regum laudes (ne dißimulatis quidem eorum nominibus) operi suo Bucolico permiscuit; alter, Pastoritijs suis lusibus, non veritus est intexere Silenum, Gallum, Pollionem, Eclogas gravioris argumenti, quàm ut merè Bucolicæ dici poßint. Boni consule, candide Lector, & his fruere.

APES

APES IDYLLION.

ARGVMENTVM.

HOC IDYLLIO SVB APVM SAMSOnis typo, S.D.N. URBANI VIII. *Pontificis Maximi gentilitiæ* APES *adumbrantur.*

Ex cap. 14. *Lib. Iudic.*

ARCET ab URBANI me laudibus æmula cęlo
Majeſtas. Sed & has aliqua tamen annue
Muſa verecũdis mihi delibare cicutis.(parte
Alter erit majore tuba qui regna Piſauri
URBANI canat auſpicijs adjecta recenter
Imperio veteri, meus hanc pudor impare
Et tentare levi formidat arundine Laurum. (verſu,
Argumenta meæ minùs ambitioſa Thaliæ
Donet APIS, ſancto quæ nectare largiùs ora
Imbuit URBANI quàm nobilis antè poëtæ
Cujus Agonales Thebe vetus audijt Odas.
Tu mihi progenies ades ô certiſſima cæli
BARBERIDVM gentilis APIS, paullumqne relicto
Colle Quirinali, noſtras inviſe myricas,
Dum cano Bucolicum (ſed non ignobile) carmen.
Carmen ab intonſo primùm Samſone repertum,
Quodque ſub obſcuro prudens Ænigmate texit:
Ne foret Allophilis interpres in omnibus ullus
Carminis erueret qui ſenſa latentia: donec
Uxor id arcanum ſimulato perfida fletu
Eliceret, ſic Samſoni blandita marito.

Thamnitis.

Si qua foret, Samſo, noſtrî tibi cura; latere
Non ſineres arcana tuam, reor iſta puellam.
Quid prodeſt, inij quod ſacra jugalia tecum;
Si Mens non eadem, non eſt par ſenſus utriq́ue,
Si quæ ſcis, ego ſcire vetor? cur fingis amare?
Ah nimiùm ſunt facta tuis pugnantia dictis.

Samſo.

Parce queri. Non ſi materq́ue, paterq́ue rogarent,
Hæc arcana velim matri vel credere patri.
Utilius neſcire tibi eſt. Sine, quæſo, fatiget
Hoc alios quibus eſt Ænigma reſolvere cordi.

Thamnitis.

Cauſſando graviùs noſtros accendis amores.
Septima lux teritur precibus mihi, nec tamen audis
Crudelis! per ego has lacrymas, per ſi tibi quicquam
Dulce meum, precor hæc ne me celaveris ultrà.
Cur retices? num noſtra tibi ſuſpecta fides eſt?
Num metuis ne fortè meis ea civibus edam?
Sed priùs exſcindi linguam radicitus iſtam,
Quàm ſecreta mihi patiar commiſſa revelli.
Tuta times. Si te fallo, me Numina fallant.

Samſo.

Faſne puellarum promiſſis fidere quemquam?
Viſcus aves; calamus piſcem, venatica cervas
Lina, viros capiunt jurantis verba puellæ.
Improbitate tui vincor, non pondere voti.

Nec quia commiſſum ſperem te poſſe tacere,
Sed quia cogit Amor, nodum tibi carminis hujus
Expediam, prima repetens ab origine, mecum
Hic ſimul intereà viridi ſuccede ſalicto,
Dum mediæ frangat ſeſe calor iſte diei.
Ibam fortè meos viſens te nuper amores,
Jamque propinquabam Thamnæ; ferus ecce repentè
Se Leo proripuit latebris, rugitibus implens
Omne ſuburbanum, meque in certamina poſcens.
Quid facerem? pudor hinc & virtus conſcia turpi
Me dare terga fugæ prohibebat; inermis at illinc
Quî poteram monſtro concurrere, quale nec unquam
Decolor in vaſtis aluit Getulia campis?
Non jaculum, non enſis erat, non ſpicula: verùm
Adfuit in tanto præſens diſcrimine Numen,
Et dedit adverſo ſecurum pectus ut hoſti
Objicerem; qui ſupremos arrectus in ungues
Inſilijt, totaque ruens me mole petivit.
Ipſe ſteti fidente gradu, contraque tetendi
Brachia librati pondus ſubitura Leonis,
Atque lacertorum firmis hunc nexibus urgens
Afflixi violenter humo; faucesque prehenſas
Diſcerpſi tribus his digitis in fruſta; cadaver
Ocyus abijciens inter Vineta, propinqui
Incipiunt Thamnæ quà ſe ſubducere colles.
Ponè ſequebantur ſenio tardante parentes;
Non tamen hæc illis ſuperata pericula dixi.
Quantò ſit ſatiùs non te quoque plura docere?

Thamnitis.

Immò age Sponſe, mihi dulciſſime Sponſe virorum
Ordine cuncta refer, nec ſpes intercipe noſtras.

Samſo.

Jam ſolidum nova Luna quater reparaverat orbem,
Condictamque meis tulerat ſponſalibus horam:
Ingredior cùm rurſus iter; pauliſper ab alto
Aggere deflectens ad amœna vireta, Leonis
Funus ubi nuda lacerum tellure jacebat.
Heic examen Apum video crudelis in ore
Mellificaſſe feræ; ſedem ſibi legerat ales
Nectaris heic opifex, & cerea caſtra locarat.
Vis ubi Barbariesque priùs regnare ſolebant.
Quis dulces exire favos à Rege ferarum
Credat? ab immiti ſperet quis mella Leone?
Auguror & terris nunc aurea ſæcla redibunt,
Atque iterum duræ ſudabunt balſama quercus:
Aërij quando mellis vindemia fluxit
Faucibus è medijs, rictuque Leonis aperto,
Unde favum legi: pars ceſſit utrique parenti,
Altera miſſa tibi eſt; & me pars tertia pavit.
Altrices mihi ſemper Apes ſalvete! Labori
Aſtra precor faveant ſic conſpirantia veſtro,
Sic lacrymas Aurora ſuas diſpenſet, in uſus
Sic pateant veſtros liquidi commercia cæli;
Perpetuam fundat meſſem ſic dives odorum
Hortus, & irrigui circum violaria fontes:
Hoc quod agreſte cano vobis, ne ſpernite carmen.
Veſter ego Vates (Vatem nam me quoque dicunt
Paſtores, quamvis timidè ſim credulus illis)
Semper ad aſtra feram divini mellis honores;
Semper Apvm pangam lepido præconia verſu.
Ne tamen ignavo ſit pervia cuique poëtæ;
Diſſimulata mihi ſub Gripho Muſa latebit.
Talia Samſonem meditantem Thamnis, & omne
Vicinum ſtupuit nemus. Hæc precor aura FavonI
Deferat Urbano dextram reverenter in aurem.

ANTONIO DE MONTMORENCY ABBATI S. ANDREAE ET FIDEMII *FRATRI SVO* PASTOR-BONVS IDYLLION.

ARGVMENTVM.

PVERVM DAVIDEM GREGI SVO præficit Parens Jesse. Sub Davidis autem persona verus Ecclesiæ Pastor designatur.

LAnigeri quæ cura gregis, qui cultus habendo
Sit pecori; Davidem Pater erudiebat Jesse
Dum Puero mandaret oves. Tu sive FidemI,
Seu regis Andreæ Germane libentiùs agnos,
O ades, & si quid potes hac cessare sub umbra,
Obediden audire juvet, cui plaudit Ephratæ
Et nemus & tali pulsatus carmine collis.
O Puer alme tuis placeant, sine, fratribus urbes:
Tu mihi pasce gregem, vocat hæc te blanda venustas
Ruris, & irrigui gelidis in vallibus amnes.
Sume pedum, tibi gratatur canis ecce Magistro,
Stant & oves circùm, pueri nec pœnitet illas;
Nec te pœniteat pecoris Puer auree; Patris
Pavit & ipsa gregem quondam formosa Rebecca:
Illa gravem gestans humeris candentibus urnam
Ad puteos ducebat oves, plenisque jubebat
Sedula currentem potare canalibus undam.
Incipe care puer placidas mulgere capellas,

Lactea cerne tuis demittunt ubera palmis,
Incipe care puer: teneri puerilibus agni
Imperijs gaudentque regi saliuntque per herbam
Lætitia implentes latè balatibus agros.
Dum cythisum læti per pinguia pascua carpent,
Tu densas inter corylos lauróve sub alta
Disparibus magnum calamis imitabere Mosen,
Qui gracilem primus labris admovit avenam:
Et tua Legifero certabunt carmina vati,
Quamvis ille senex, quamvis sis parvulus ipse.
O fœlix nimiùm grex te pastore futurus!
Si lupus insidijs, Leo vi grassetur aperta;
Nec puer insidias, nec vim curabis apertam,
Certus ab articulis prædam extorquere Leoni.
Sed neque turpe tibi duces languentibus agnis
Supposuisse humerum, si quos procumbere campo
Videris oblitos seræ decedere nocti.
At si tentet oves scabies aut arida febris;
Principijs vigil occurres: damnosa priusquam
Per reliquum serpant temerè contagia vulgus.
Dulcibus idcircò fluvijs quandoque lavabis
Omne pecus, missusque secundo defluet amne
Dux aries donec ripas evadat in altas.
Indole macte puer tali! sic gloria surget
Æqua tuo, sic par merces pretiumque labori.
Vimineis quàm munda tibi quàm mollia qualis
Vellera condentur Tyrios potura rubores?
Quàm largè fœtura tuum supplebit ovile?
Omne gemelliparis stabit tibi matribus agmen,
Qui Libani frondes, Lybiæ numerarit arenas;
Noverit is Bethles quot ages in montibus agnos.
Sed nec ager quamvis pateat Bethlemius amplè,
Teque tuumque gregem capiet. Pomœria profer
Latiùs ô Superis puer acceptissime; funes
Texe tibi longos, ut dum metabere campum
Sufficiant septis: nec enim satis ullus alendo

Limes erit pecori, ſed ſuccedentibus annis
Extremum implebis ſolis utriuſque cubile,
Et quà manè recens rubicundo ſurgit Eoö,
Et quà feſſus aquas ſubit occubiturus Iberas.
O quæ frigoribus medijs pandentur ab Arcto
Paſcua; diſcuſſis tibi juſſa virere pruinis!
Auſter & ipſe novas Cancri ſub ſydere valles
Deteget, immodico non uſtas ampliùs æſtu;
Æthiopumque volent ſcatebris deſerta rigari,
Ut tua ſuppeditent vivos ad pocula fontes.
Si mihi non vanus dedit hæc reſponſa Sacerdos.

BETHLE IDYLLION.

ARGVMENTVM.

FORTE GREX IESSE AD DECLInandum æstum incautius se admoverat antro Bethleem; cùm David pastor oves submovit longiùs à loco sacro, vaticinans olim ibi nasciturum Christum.

ÆStus erat, medioq́ue die grex languidus umbras
Quærebat gelido Bethleæ rupis in antro:
Cum David admonuit sic (fati conscius) agnas.
Parcite oves propiùs sanctas accedere rupes;
Relligiosus inest qui vos hinc arceat horror:
Sicut ab ardenti reverentia Numinis olim
Submovisse greges Mosis perhibetur Orebo.
Ter veneranda mihi salve Bethlemia cautes,
Et specus; invideat meritò cui regia cæli;
Linquet enim cælum Deus hoc stabuletur ut antro
Suspendunt humili quod agrestes fornice tophi.
Usq́ue adeone Deus sese demittit, ut astris
Præferat in nudâ durum sibi rupe cubile?
Ite precor celeres, ovium properate Magistri
Mollia divinis substernere vellera membris:
Concubiâ vos nocte monent sine corpore mentes
Æthereæ, vos ipse polus vocat: ociùs ite.
Fælices quos hoc Superi dignantur honore
Pastores! hominum primi spectabitis ergo
Primò mortales quos heic Deus induet artus?
Vos pia figetis cælestibus oscula plantis?
Vos puero dabitis nullo munuscula cultu

Mitia poma, nuces, ſpumantia cimbia lactis,
Quæ puer arridens (quamvis ſint ruſtica) ſumet,
Non thus, non aloë, non illi gratius aurum
Adveniet; procul Eoö quod ab Orbe (vocati
Prodigijs) ſiſtent ſubmiſſo poplite Reges.
Stella viam ſignans hoc reges ducet ad antrum.
Quæ tibi Virgo parens mulcebunt gaudia pectus
Purpurei quando ponent diadema tyranni
Ante tuos Natique pedes? hos excipe vultu
Diva bono: tollant puerum ſine, Mater, in ulnas,
Quamvis ille tuis pugnabit abeſſe papillis;
Trade ſacrum pignus. diſcunt infante magiſtro
Fallaces contemnere opes, contemnere luxus.
Faſne ſibi poſthac ducant dormire ſub oſtro,
Naſcenti cum ſint Domino præſepia cunæ?
Excipiatne Deum nudus lapis, aula ſuperbos
Aurea mortales lævi laqueata cupreſſo?
Regibus incipiet paupertas ſancta placere
Numinis exemplo. cælo Deus abſtinet, antrum
Ut colat & vili pendentia pumice tecta:
Pro foribus longo non excubat ordine miles,
Nec vigil hæc armis ſepit cunabula lictor;
Cur timet Herodes? quid ab hoc infante cavendum?
Cur necat inſontes per Ephratea rura puellos?
Ah fuge Virgo-parens, pete littora tuta Canopi,
Eripe te cædi, ſanguis meus, eripe Natum:
Tempus erit Solymo veniet cum victima monti.
Ite meæ vos hinc audax pecus ite bidentes.

GALADITIDES IDYLLION.

ARGVMENTVM.

MOS INTER ISRAELITAS RECEptus, ut quotannis puellæ Galaditides filiam Jeptæ per dies quatuor plangerent; huic Eclogæ argumentum fecit.

Iahel.

EVigila: quid ſtertis Hylax, dum parva puella
Paſcit oves tecum? quid ſi lupus irruat agnis?
Sed venit ecce Thamar lepidi quid neſcio portans.
Unde, aut quò Thamarilla? poteſne quieſcere paullùm
Hîc, ubi ſe molles ſubſternunt graminis herbæ,
Et teres invitat decedere palma calori?

Thamar.

Nil magis optarim. Quis te mea dulcis Jäle
Intempeſtivus labor hic tenet, otia quando
Quatuor hæ ſuadent feſtæ tibi ducere luces?

Iahel.

Otia ſunt alijs; nunquam mihi. Namque noverca
Imperat injuſtum (feſta quoque luce) laborem,
Has ut agam (quod non illi bene verterit) agnas.

Tha-

Thamar.

Infelix! hanc quæ pompam non videris, ô quos
Jeptiadi ludos chorus inſtauravimus omnis
Nympharum? quæ vota piæ perſolvimus umbræ?
O quale alternis cecinerunt carmen Eliſa,
Et Marie noſtris famoſa poëtria ſylvis?

Iahel.

Tu memora, pompæ leviorem feceris hujus
Jacturam, mihi ſi referes, quæ videris ipſa.

Thamar.

Hoc ago, ſi meminiſſe queam. Lætiſſima Maſphæ
Eſt in conſpectu vallis, quam ſcena coronat
Deſuper ilicibus denſis, multaque cupreſſo,
Huc ſimul ad tumulum Jepteæ Heroidis omnis
Turba puellarum quovis concurrimus anno.
Pars calathis violas, & candida lilia plenis
Expediunt, cumulantque roſis halantibus urnam;
Pars pedibus plaudunt choreas; pars carmina dicunt;
Et paſtoralem dant in proſcenia Muſam.
Sunt quoque victrici ſua præmia, textus hibiſco
Reticuli ſinus, attrita dependulus anſa,
Garrula cancellis ubi clauſa tenetur Acanthis.
Sorte prior certamen init, meditataque paullùm
Cœpit Eliſa ſuos liquido ſic gutture cantus.
Ecce Galadinis velox tulit Hora puellis
Annua plangoris ſimulamina Virginis almæ
Ad tumulum. Vos ô Nymphæ plorate ſodales
Jeptiadem, Nymphæ mecum vos jungite planctus;
Jeptias inſtituit fieri ſibi talia; carmen

Exequiale ſibi cecinit moritura per altos
Jeptias Hermonis lucos, vallesque profundas;
Plangorisque ſui voluit meminiſſe minores.
Heu Virgo miſeranda! tuæ quò vota parentis
Quò recidunt? Heu infœlix, te cælibe, Mater!
Infœlix Mater magis, an miſeranda puella?
Et miſeranda puella, infœlix tu quoque Mater,
Unica nubilibus cui filia deperit annis,
Spes generis tanti. Tua nunc erit orba ſenectus.
Heu! apium quoties, aut braſſica vilis in horto
Intereunt, alium toties naſcuntur in annum;
Et ſuccisa redit, ſeſeque reſeminat arbos:
Tu decus Hebraidum Virgo, cui nulla tulerunt
Sæcla parem; primo cælebs extingueris ævo,
Et pariter tecum Jeptæ domus interit omnis.
O dolor æternus! ſæclis ô flenda futuris,
Nec tamen Hebræis ſatis unquam fleta puella!
Quantas iſta bibent lacrymas tua buſta quotannis?
Quanta puellarum nemus hoc lamenta videbit?
Non reor ad tumulum formoſæ plura Rachelis
Temporibus Bethle ſpectavit Ephratea priſcis.
Hæc libaſſe tuo nos qualiacumque ſepulchro
Nunc ſat erit; redeunte iterum lugeberis anno.
Finierat. Favor excepit motusque coronæ.

Iahel.

Et me neſcio qua dulcedine carmen Eliſæ
Mulſit; apum veluti lenes æſtate ſuſurri,
Aut ſalices inter crepitantis ſibilus Auræ.
Dic modò quæ contrà Marie reſponderit. illi
Non equidem facilis (me judice) palma futura eſt.

Thamar.

Ceſpite de viridi ſurgens, philiraque revincta

Hæc Marie tactis subjunxit carmina nervis.
Parcite lamentis sanctos offendere Manes:
Mascula namque coli virtus Heroidos odit
Talibus officijs, & degeneri ululatu.
Devotam patriæ pro libertate puellam
Cur gemitis? Quid tum si cælebs egit? & ampla
Indelibatos commendat gratia flores.
„ Casta placent Superis. Hac virginitate severa
Filia demeruit Jeptæ sibi numen amicum,
Isacidisque. tibi, Virgo, debere fatemur
Quòd lupus à nostris Ammonius abstinet agnis,
Quòd nec Idumæos metuant armenta leones,
Assyriasve feras. hæc tu facis otia nobis.
Ergo redux formosa tuo Pax munere terris
Fundit opes pleno per rura virentia cornu.
Lacte fluunt fontes, Arnon tibi nectare currit,
Galgala melle natant, stillat Carmelus olivo:
Saniris ipse tuos vertex nemorosus honores
Sentit, & ediscunt ipsæ tua nomina cedri,
Ipsa sonant arbusta. Mihi salvete beati
Jeptiadæ Manes! & candida virginis umbra
O ades, & tua vise favens pede festa secundo!
Hac tibi de platano suspendimus ecce corollas
Cujus id in lævi legitur breve cortice carmen,
Hospes; Ieptiadi plantam venerare dicatam.
Unguentis illam, liquidoque rigamus amomo
Multa tui memores. coluit quam Debbora palmam
Laudabunt alij: platanus tua, maxima semper
Dicetur nobis, & erit quoque maxima semper.
Hæc memini. Sed tempus oves te cogere septis;
Aspice jam solvit fessis juga bobus arator.
Et satis hæc referet tibi sæpe disertior Ægle.

SALOMO IDYLLION.

ARGVMENTVM.

HOC IDYLLIO LAVDATVR, ET prophanis aliorum Eclogis præfertur, sacrum Salomonis Bucolicum poëma cui titulus Canticum Canticorum: quo (sub pastoralibus scenis) immortali Deo mortalem nostram naturam, atq; adeò Ecclesiam sibi despondenti, Epithalamium cecinit.

QUod nemus, aut quæ vos habuerunt pascua Musæ
Bucolicæ, molli Salomo dum lentus in umbrâ
Pastoris caneret Sponsalia fausta Theandri?
Namque nec Alphæi ripæ, nec Mænala vobis
Injecere moram, nec opaci sylva Lycæi,
Tonsave tercentum Ceæ dumeta juvencis.
Fama refert, Helice vos Arcadiaque relictâ
Corripuisse gradum lucos Gabaönis ad altos:
Pulcher ubi Salomo calamos non passus inertes
Sylvestrem tenui pangebat arundine cantum.
Ante pedes illi vitulæ, taurique jacebant,
Lanigeroque lupus pecori permixtus, & ursæ
Cum catulis docilem pariter præbentibus aurem.
Venit & Upilio, robustus venit arator,
Venit Idumæi lignator & accola saltus;
Omnes, ad Solymi numeros saliere Poëtæ.
Aspiceres ipsas sua prodere gaudia pinus,
Summaque coniferas motare cacumina cedros,
Dum canit afflatus divino numine vates
Connubium, cælo terras quod fœdere jungit.

Sed ſuperinducto tegit hæc myſteria velo
Ardua; ſub ſcenis & paſtoralibus abdit
Quæ plebi vulgare nefas arcana prophanæ.
Arcades usque ſibi placeant, cantare periti
Arcades; at tantùm cedunt Salomonis avenæ
Gracculus arguto quantùm ſi certet olori,
Multa Siônæum commendat gratia cygnum
Seu trepidantis aquæ rivos, ſeu mollia cantat
Prata, vel halantes depingit floribus hortos;
In medijs ubi Sponſa roſis ſibi nacta cubile
Oſcula ſollicitat teneri (ſed caſta) Theandri;
Quà licet & placitis indulget amoribus. At quos
Principiò dulces habet, experietur amaros
In viduis ab amante thoris deſerta Theandro.
Quos non eſt animo, non corpore paſſa dolores
Erronem per cuncta ſuum dum rura requirit?
Ah virgo infœlix te ſaxa per invia durus
Raptat amor, donec feſſos ſopor obruat artus!
Sed benè, ſopitæ quod Amans ſuperadvenit; altam
Virginis & miſerans prohibet turbare quietem.
Vos ô per capreas Solymitides (oro) puellæ,
Mos quibus eſt humero pharetram geſtare comanti,
Sectarique levis veſtigia flammea cervæ;
Ne clamore feras in retia veſtra prematis;
Neve quieſcentem ſomno fraudetis amicam:
Dormiat, & donec volet ipſa ſopore fruatur.
Sic etiam ſopita mihi placet. Unicus iſte
Lactea neglectim qui pendet in ubera cirrus,
Cor mihi ſurripuit. Et quid non, cætera poſſint?
Me ſibi ſexdecies optarunt ſæpe puellæ;
Sola tamen Sulamitis habet. Sic aſtra latere
Cuncta jubet, ſimulac oriens Aurora refulſit;
Cedaris in ſaltu ſic palma, cupreſſus in horto
Eminet, in Pharijs equa ſic Phœniſſa quadrigis.
O varias in amore vices! amat ecce viciſſim
Ecce Theander amat. Nunc expergiſcere Virgo,

Te, tuus ille vocat. Pariter rus ibitis unà;
Et nova visetis Sabamæ vineta supinæ:
Num gemmas ibi palmes agat rescire juvabit;
Punica num passim se floribus induat arbor.
Hinc ad aromaticos Libani transibitis hortos,
Tondeat areolas ut olentis Sponsus amomi,
Assyriumque metat calamum, casiamque, crocumque;
Addet Orontææ lacrymas super omnia mirrhæ,
Undique conquirens dignum Sulamitide munus.
Pulchra quidem sunt hæc à pulchro dona Theandro,
His tamen est quantò donis pretiosior ipse?
Candidior totus nivibus, folioque ligustri,
Hunc nisi candorem confini diluat ostro,
Mala coloratis rubicundior utraque pomis,
Pinxit in aprico quæ sol pendentia ramo.
Ut nitet intonsis illi caput omne capillis:
Qualis olivarum flavescit frondibus Hermon?
Ut gingiva pares servat candore nivali,
Et retegit pulchro digestos ordine dentes,
Perspicuus solvat si labra decentia risus?
Hac fluit eloquium vel melle süavius ipso.
Quid digitos, tornoque manus radente politas,
Quid memorem Parias referentia crura columnas?
Est alius qui colla magis miratur eburna;
Prædicat hic oculos: ego cerea brachia laudo,
Et mihi par cedris, aut lætior esse videtur
Hic habitus teres, hæc species procera Theandri;
Vertice sic toto medijs in millibus extat.
Denique quicquid agat rerùm, quicquidue loquatur,
Illecebris scatet omnis, & omnem spirat amorem.
Hunc sortita virum fortunatissima Virgo,
Ne qua cave tibi vis, ne quis dolus auferat unquam.
Hic erit ambabus gestandus semper in ulnis,
Fascis ut apprimitur fragrantis ad ubera mirrhæ:
Hic tibi servandus Cypriâ vigilantius uvâ

Qualis in Engaddi mitefcit vertice collis.
Omnia Davidides Salomo quæ jactat Jüdæ
Montibus, agrefti dignatus ludere verfu.
Moxque repercuffæ valles & concava, cœlo
Demiffos cantus fupera ad convexa remittunt.

NVPTIAE RVTH IDYLLION.

ARGVMENTVM.

DEDVCITVR SPONSA RVTH MOabitis ad domum Boſi mariti futuri, à decem Virginibus Ephrateis, Sponſam more priſco comitantibus. Non diſsimilem parabolam habes Matth. 25. cap. Ubi decem virgines noctu cum lampadibus exierunt obviam Sponſo & Sponſæ, & apertâ januâ quæ paratæ erant introierunt ad nuptias.

EXtulerat cælo jucundos Heſperus ignes,
Qui deſponſa ſuo connubia perficit ortu:
Cum ſimul innuptæ, Bethles è flore, puellæ
Couvenere decem redimitæ tempora ſertis:
Læva manus viridi ſpargebat compita fronde,
Altera ſublato quatiebat pollice tedas.
Hoc ibat, comitum genialis pompa, paratu
Ad nitidas Boſi dum Sponſam duceret ædes,
Caſta verecundos abdentem in flammea vultus.
Interea læto reſonabant omnia cantu,
Quem chorus argutâ tollebat ad æthera voce.
Quæ Bona Sors huc ex Arabum te paupere campo
Elimelæ peregrina nurus concedere juſſit?
Fortunata nimis! quam præ popularibus unam
Mille ſuis locuples Salmonis filius ambit,
Quam facit Hebraidem non ſanguis, at inclyta virtus.
Sicut adoptivam viridaria pinguia myrtum

Acci-

Accipiunt, à littoreis quæ tranſit arenis
Divitis in domini fragrantes floribus hortos;
Aut velut areolis infertur raſile buxum,
Quod ſuper inculti ſtetit ante cacumina montis.
Sic merito tu noſtra tuo cenſebere civis.
Non animi dotes, ſed nec tibi corporis abſunt;
Forma bona eſt; tamen haud ſequitur laſcivia formam.
Teſtis Ephrata tuum deprædicat usque pudorem,
Et ſublime vehit niveos ad ſydera mores.
Quæ tua ſit, qualisque modeſtia vidimus ipſæ;
Dum legeres ſpicas alieno nuper in arvo
Pauca loquens, oculos in humum dejecta nitentes.
Forte ſuperveniens Herus ut te vidit, amavit,
Et tecum tedas optavit inire jugales.
Ergo tui fient agri, tua rura, legebas
In quibus exiles nobiſcum pauper ariſtas?
Scilicet Iſacidum Deus hæc tibi commoda fecit.
Boſe novas incide faces, ſuſpende corollas
Poſtibus: ecce Deo tibi ducitur auſpice conjux.
Talis ab extremo veniens Euphrate Rebecca
Iſacios fauſto tetigit pede ſponſa penates.
Sic Lia, ſic formoſa Liæ germana, Jacobi
Fundavere domum numeroſa prole. nec illis
Inferior, dabit hæc hilari matrona marito
Pignora pulchra; ſuam referent ſi pignora matrem.
Lanificas age linque colos, & penſa, Noëmi,
Jam nova proveniet tibi cura ſenilibus annis.
Diſce manu cunas roſei verſare nepotis.
Namque nepos decimo naſcetur menſe; receptus
Qui genibus dilata diu tibi gaudia portet
Incipiens aviam molli cognoſcere riſu.
Ipſa crepundiolis dulcem mulcebis alumnum
Donec in optatos componat lumina ſomnos.
Talia ſolemni canerent dum more puellæ;
Veſtibuli patuere fores. introque receptæ
Feſtivas thalamum circa duxere choreas.

SOMNIVM IDYLLION.

ARGVMENTVM.

DVM PASCERET GREGEM VNA cum fratribus suis Joseph adhuc puer, plus cæteris à patre dilectus; visum sibi somnium candidè, & simpliciter retulit. Quæ causa majoris odij seminarium fuit apud fratres invidos. Hæc Ecloga, Theocriteo est, & tenui charactere.

Ruben.

MAne novo, nobis novus hic quoq; sit labor agnas
Impressis signare notis; & inurere tonso
Nomina nostra gregi. Parvus mihi discat Jöseph
Depulsos à lacte recens, inscribere fœtus.

Dan.

Huic manda; si quid curatum naviter optas.
Cernis ut in musco jaceat, securus ovilis?
Vespere qualis erit, si nunc est manè remissus?

Ioseph.

Parciùs ista tuo, frater, tamen obijce fratri.
Ah nescis quàm me vehemens modò cura fatiget!
Dic, quæso, nunquamne tibi dant somnia curam?

Dan.

Dan.

Ne mihi dent, caveo. Tu deſidioſus in umbra
Somnia vana foves. Ego ſedulus otia vito.

Ioſeph.

Non ego (quod reris) ſequor otia: ſed mihi præſens
Hæret adhuc, ſemperque oculis incurrit imago
Quæ fuit in ſomnis ſpectata. Quis obtulit illam,
An ſopor, an certè Superi? dum ſingula narro,
Vos animis (res eſt non parva) reponite veſtris,
　　Pene ſub Auroram, dubiæque crepuſcula noctis,
Quando magis pingues aſtringunt lumina ſomni;
Nos ego biſſenos vidi per ſomnia, fratres
Triticeæ curvam ſegeti ſupponere falcem.
Omnibus abjectæ tunicæ: par omnibus ardor
(Tanquam ſuſceptum nobis mercede diurna
Eſſet opus) ferro denſos proſternere culmos.
Campus erat, plenoque ſeges lætiſſima campo,
Ut meminiſſe juvat? quis erat mihi ludus, acervos
Stringere demeſſi per lata novalia farris?
Sed nova ſubjecit res prodigioſa ſtuporem.
Namque meus reliquos inter conſurgere merges
Viſus, & huic cultum veſtri deferre manipli
Humano velut ingenio. Sic corpore proni
Numen adoramus ſacram reverenter ad Aram:
Indole regali merges meus ire ſub auras
Gaudebat, cæloque caput ſublime ferebat,
Cum mea deficiens abrupit gaudia ſomnus,
Heu fugitiva nimis, volucrique ſimillima fumo.
Tu, Deus, hæc auſpex inſomnia porro ſecunda.

Dan.

Anne erit, in fratres, puer ignaviſſime, regnum
Ut teneas? ut vile pedum diademate mutes?
Hoccine fallacis ſpondent mendacia ſomni?
His adhibes, maleſane, fidem? Quid viſa juvabunt;
Aurea ſi quando miſer inter ſomnia fias?
En quò te pepulit patris indulgentia! fecit
Hos animos toga verſicolor, croceique cothurni.
Hinc tibi regnandi venit(perverſe) cupido.

Ioſeph.

Quiſquis ero; fortuna tibi mea ſerviet omnis.
Nunc, olim, quodcunque dabunt hæc ſomnia fauſti,
Id fieri commune mihi cum fratribus opto.

Dan.

Iſta tuæ potius dic veſpere ſomnia matri,
Fabellis ſomnum captet ſi forte morantem.

THIRANTHROPIA IDYLLION.

ARGVMENTVM.

VIDENS DANIEL PROPHETA INter boves Nabuchodonoſorem communes cum ijs herbas paſcentem; hoc Paſtorali carmine ejus deflet infortunium, ſpondetq́ deinceps meliora.

RVra meis ſemper placeant ante omnia Muſis;
Semper amem ſylvas; & amarunt has quoq; Reges,
Regius & ſanguis Daniel ô qui modò lucis
Inferat Aſſyrijs! ô qui me ſiſtat ad amnem
Præcipiti Chaldæa ſecat qui paſcua curſu!
Fuſus ubi in molli Daniel ad flumina muſco,
Armentum cùm fortè inter regale videret
Armenti dominum paſci communibus herbis;
Hos dedit ex imo ſuſpirans pectore queſtus.
In bovis indignam viſum tranſiſſe figuram
Luxerunt dominum Babylonides inde puellæ,
Hinc Juvenum chorus. Ecquis enim non flevit acerba
Fata viceſque tuas infœliciſſime rerum?
Te veteres etiam palmæ (torrentibus undis
Quas rigat Euphrates) etiam flevere myricæ;
Nubiferi vertex etiam te flevit Imäi,
Te rigidæ Tauri ſilices, te Caſpia clauſtra:
Cùm falſis primùm impleres mugitibus agros
Infœlix! cum cervici juga dura timeres.
Quis te mutavit tantus Deus? ullane ludos
Fortunæ ſimiles patrum vetus audijt ætas?

Hoc tamen antè malum memini prædicere missa
Somnia de cælo, nisi mens tibi cœca fuisset.
Hinc adeò generis magnorum oblitus avorum
More feræ, solis quadrupes in montibus erras,
Et gemina in lævi fingis tibi cornua fronte.
Heu miserande Nini pronepos! non ampliùs ostrum,
Texta Semiramia nec acu variata, cubile
Jam tibi consternunt: sed sub Jove degis aperto,
Membra super nudis sed proijcis hispida saxis
Quo te cumque loco nox interceperit atra.
Ah vespertinus ne te lupus, ah leo ne te
Excipiat (stabulatur enim leo plurimis istis
Saltibus) ah moneo procul ah fuge lustra ferarum!
Quin ades huc potiùs. carpes hîc plena secundùm
Flumina Luciferi primo cum sydere gramen,
Colludit viridi dum ros argenteus herbæ.
Mox ubi quarta sitim collegerit hora diei,
Ad gelidos ego te latices, ad pocula ducam:
Inde sub ilicibus nigris in valle reducta
Floribus effultus frigus captabis opacum.
Ipse tibi intereà meditabor arundine carmen,
Si quà forte tuum valeam mulcere furorem.
Ah Daniel Daniel surdo canis! in nemus ille
Emicat, abrumpens medio tua verba boatu.
Mene fugis? per ego & salebras, & confraga sylvæ
Te sequar, & caro capiti comes usque manebo.
Stat mihi velle pati tecum. non antè soporem
His oculis tribuam, priùs aut jejunia solvam;
Quàm Deus (humanis solitus mitescere pœnis)
Pro pietate mea posthac tibi fiat amicus.
Audior? an qui amant fingunt sibi prospera? certè
Audior. en dextram Deus en mihi personat aurem,
En monet, in melius mutata sorte locandum
Te veteri rursus solio: septennia postquam
Integra transierint, postquam pernôris in ipsos
Esse Deum, qui jus exerceat acre, Tyrannos.

Signa quid obſervas Chaldæe? quid aſpicis ortus
Aſtrorum? nihil iſta dabunt (quæ conſulis) aſtra
Scire futurorum; ſibi quæ Deus abdita ſervat.
Et mihi fatorum (cùm vult) tabularia pandit.
Hinc (pueri) vobis oracula fauſta reporto.
Ergo alacres ſylvas pridem deſueta voluptas
Jam teneat, ſylvæ domino gaudere recepto.
Mens illi redit, & majeſtas priſtina vultus.
De bove nil ſupereſt, ſed adhuc tamen edere, prima
Verba timet, ne mugitus pro voce ſequatur.
    Plura locuturum properavit cingere Vatem
Ilicis agreſti paſtorum turba corona,
Et rigidam juſſit violis molleſcere quercum.

VVLPES IDYLLION.

ARGVMENTVM.

DVO VINDEMIATORES NAboth & Zebul in suburbano Jesrahelis agro, de capiendis & extinguendis Vulpibus quæ Vineam demoliebantur, ineunt consilium. Per Vineam, Ecclesia Christi; per Vulpem, Hæresis repræsentatur.

Cant. *Cant, cap. 2.* Capite nobis Vulpeculas, quæ demoliuntur Vineam

Zebul.

Tu simili mentitus aves, Nabothe, susurro
Credula suspendis viscatis agmina ramis:
Sector ego canibus visæ vestigia Vulpis.

Naboth.

Zebole, ter denas hoc cepi mane volucres
Quæ rapuere meis mites è vitibus uvas.
Aucupium tabulâ nunc digero: primus opimis
Enitet alitibus, stat macris ultimus ordo,
Ut minùs offendat macies subjuncta saginæ.
Ista seni referam sub cœnam munera nostro.

Zebul.

Damna tuis tulerit ficedula fortè racemis;
Sed longè graviora meæ Vulpecula viti.

Frigora non tantùm, matutinæque pruinæ
Palmitibus, quantùm dentis nocet illa veneno.
Heic ubi provenit talis mihi ſæpius uva,
Qualis ad Hebronis natale gigantibus arvum
Exploratori fuit olim viſa Calebo;
Nunc lego corroſo turpem de palmite botrum.

Naboth.

Et mihi non unâ nocuit Vulpecula fraude:
Nîl prohibent ſepes pictis quin irruat uvis.
Quàm bene præda tibi cadet! at quibus opprimis illam
Artibus, heic inter filices mihi, Zebole, narra.
Interea maculis ego texam retia raris,
Quæ veſpertinam fluitent nebuloſa ſub horam
Turdorum celeres interceptura volatus.

Zebul.

Cui non calliditas eſt cognita Vulpis; hirundo
Non fugit inſtantem vigilantiùs advena brumam;
Quàm verſuta ſibi ſtructos Vulpecula caſſes.
Si quando tamen in laqueos incautior illa
Incidit, & duplici ſentit ſe fune teneri;
Tunc meminit captiva ſuî; pedicaſque refringens
Dentibus, implicitos abſolvit nexibus artus.
Unde dolis hanc credo feram vix poſſe prehendi.

Naboth.

At, Vulpinandum Vulpes adverſus, & arte
Audieram varia fallendam ſæpius artem.

Zebul.

Zebul.

Audieras; vulgoque ferunt: & me quoque Nasson
(Nasson Idumæi conterminus accola saltus)
Ungere lina fimo docuit; ne funis odorem
Callida percipiat pecus, & declinet ab ipsis
Decipulis. Ego non aliter Samsona putarim
Rure Palæstino Vulpes cepisse trecentas.
Has alius pernæ tractas nidore suillæ
Post dumeta latens inopino conficit arcu.
Est qui præcipites scrobibus det cespite tectis.
Mille alias usus venandi repperit artes.
Sed mihi non æquè placet Ars, ut odora canum vis
Per juga dum versat trepidam Gabaonia Vulpem.

Naboth.

Non huic ulla, reor, venatio Zebole præstat:
Sed multâ catuli curâ sunt antè docendi
Vestigare feram, fortique lacessere morsu.

Zebul.

Est quoddam canis acre genus; ut corpore parvum
Sic animis ingens, & robore: subniger illi
Est color, os simum, pendens prolixiùs auris;
Hirsutis duo sub cilijs cava lumina, dentes
Conferti rabidique, brevis pes, longior unguis:
Indole tam docili; per agros ut sponte feratur
Deprendat profugæ si quà vestigia vulpis.
Mille per anfractus dextrà, levaque vagatur,
It, redit, explorat prono loca singula naso;
Inque cavi penetrat perfossa cubilia montis,
Fæta quibus sese latebris amat abdere Vulpes.

Heic ſimul ac illi notas odor attulit auras,
Lætitiâ fremit; & ſaltu ſe librat in hoſtem
Par jaculo; cæcasque domos latratibus implet.
Turba canum reſpondet: abit baubatus ad aſtra.
Non ita me blandis mulcet philomela querelis
Ut juvat hic, Nabothe, canum gannitus; acutos
Ipſa ſonos reddit nemorum vocalis imago,
Sylvaque venantum reboat clamoribus omnis,
I Theron, i Carilax, i Celanor; Euge Melampe
Noſtra fera eſt, jam noſtra fera eſt. Jam capta tenetur.
Omnis Jo captâ gaude vicinia prædâ.
Tu venatori, de more, colona repone
Ova. Tuæ perijt peſtis Vulpecula cortis.

Naboth.

Quas ego pro tali reddam tibi carmine grates,
Aut quæ dona feram? geminos, en ſume, caniſtros
Zebole, collectam condas ubi molliter uvam.

Epilogus.

Vulpis adumbratam ſub imagine luſimus iſta
Hæreſin; extremum bello dum Cæſar ad Albim
Fulminat, hanc certus terris exſcindere peſtem.
Forſitan aſſurgent olim graviore cothurno,
Et mea Cæſareas æquabunt carmina lauros.

NILVS IDYLLION.

ARGVMENTVM.

THERMVTIS FILIA PHARAONIS ad Nili crepidinem ludibunda cum puellis ſuis deambulans, innantem flumini fiſcellam junceam ripæ admotam excipit, aperit; in ea expoſitum (crudeli Regis edicto) puellum Hebræum reperit, miſerata tolli jubet, Moſem vocat.

SAt virides luſi tecum, mea fiſtula, ſylvas:
Flumina nunc cantare libet, præconia Nilo
Carmine ſunt facienda. Neget quis carmina Nilo,
Qui calamos Muſis, qui donat habere papyrum?
Laudabunt alij, ſua quod cunabula cælo
Debeat ignotis veniens hic fontibus amnis;
Quod Meroen Blemyaſque riget; Lybicoſque novales
Findat, & Ægyptum nigra fæcundet arena:
Plus ego me Nilo fateor debere; quod olim
Extulerit placido ſervatum gurgite Moſem.
Inclyta ſervato dicamus flumina Moſe.
Tertia jam ſolidæ fuerat pars acta diei,
Et Sol majores declivis fecerat umbras;
Cum thalamo digreſſa ſuo Thermutis ad oram
Se fluvij lotura tulit. Latus ilicet illi
Bis ſeptem cinxere pares ætate puellæ.
Quales è paſtu nivei referuntur olores
Ad vitreas Jordanis aquas, & longa canoros
Dant per colla modos. Latè ſacer aſſonat amnis.

Pom-

Pompa puellarum Thermutim talis obibat.
Ipſa chori princeps ſpatiata crepidine ripæ
Præterlabentis nullo propè murmure Nili
Deſpectat pigro dubios in flumine curſus.
Dumque videt pictos ultrò, citroque phaſelos
Occurſare ſibi, quiſnam fluat amne ſecundo
Ambigit, adverſis aut quiſnam naviget undis.
Lumina ſic fallit tacitarum lapſus aquarum,
Credat legitimos ut ſegniùs ire meatus.
Huc, illuc oculos Nymphæ per cuncta ferenti,
Fluminis in medio fiſcella apparuit alveo
Mobilibus ſcirpis, & levi texta papyro:
Hanc jubet ad ripam miſſos advertere nautas.
Juſſa citi faciunt. Studio Regina videndi
Ocyus oblatam reſupinis excipit ulnis;
Neve manus niveas inducta bitumine fædet
Arca, cavent famulæ ſubſtratis molliter herbis,
Sic oneri timidæ ſubeunt: audacior una
Vincla picata ſecat digitis, ciſtamque recludit.
Ecce latens ſeſe vagitu prodidit infans,
Aureolo talos à vertice pulcher ad imos.
Qualis Amor pingi tabula ſolet. Utraque mala
Suave rubet, guttis aſperſa recenter ab amne.
Stare cacuminibus florum ſic mane pruinas
Aſpicimus, teretesque roſis colludere gemmas.
Detergit pueri Thermutis ab ore madorem.
Quod potuit, dulci movet ille labellula riſu,
(Officium ſenſiſſe putes) & tendit eburnos
Simplex blanditijs in regia colla lacertos,
Utque ſuam nictans invitat ad oſcula matrem.
Mota (volente Deo) Nympha eſt, mentemque benignam
Accipit in puerum, lacrymisque ita fatur obortis.
Heu puer infœlix ipſo moriturus in ortu!
Vivere dignus eras, niſi lex tibi dura noceret.
Sed mihi cur nimium lex in te dura videtur?
Eſt quoque dura nimis. Pereas, vivaſne, quid ad me?

Vive tamen. Sancti cui fluminis unda pepercit,
Cur ego non parcam? Quid? ficcine juſſa parentis
Deſpicies (Thermuti) reus ſervetur ut infans?
Somnia nempe patrem terrent; at ſomnia nullum
Pondus habent. Potior mihi ſit ſententia Nili
Qui puerum noxa miſerans abſolvit ab omni,
Et ſibi depoſitum noſtras porrexit in ulnas.
Num dabo præcipitem rurſus fluvialibus undis,
Obijciamve feris crocodili dentibus eſcam?
Di meliora! Deæ ſed dicitur Iſidis unus
Neſcio quis myſtes prædicere, magna Canopi
Rebus ab Hebræo portendi damna puello.
Scilicet in nigrum puer hic quandoque cruorem
Carminibus vertet ſeptemplicis oſtia Nili?
Scilicet extinguet tremulos in flumine piſces,
Et dabit immundo ranas pro piſcibus amni?
Haſne Pharos, tellusque timet Mareotica cunas?
Quin (quod ego potius reor) hæc infantis in ore
Indolis eximiæ ſpecies, hæc gratia vultus,
Sæcla Parætonijs promittunt aurea regnis.
Nam mihi nec caſus, fortuna nec obtulit illum;
Conſilio res geſta Dei eſt. Stat tollere nobis.
  Audijt ut Marie (nam poſt carecta latebat)
Méne jubes, inquit, nutricem ſiſtere? curre,
Ocyus hanc adduc (regina ſubintulit) ambas
Præmia digna manent. At tu, formoſule, poſthac
Noſter eris; & aquis ſubducte vocabere Moſes.

IOB

IOB IDYLLION.

PHILIPPO BARONI DE Gomicourt, Gubernatori Bethuniensi, consobrino meo salutem.

ARGVMENTVM.

HIS EGO PATIENTISSIMI VIRO-rum carminibus solatus sum luctum tibi, mihiq; communem; quem mors nupera Robecani Principis Germani mei utriq; attulerat. Lege, si placet, & fave.

Nulla, Philippe, meo medicina reperta dolori
Aptior, Hussitæ quàm vatis nobile carmen:
Non alöes pretiosus onix certaverit illi,
Non Jerichuntinis stillantia balsama Virgis.
Divini nam mella fluunt pastoris ab ore
Dum canit hæc tristes pellunt quæ carmina curas.
Quis, pueri, vos hujus amor, quæ tanta cupido
Lucis habet? ritu fugit illa volatilis umbræ;
Aut velut in pratis primo flos ortus Eoö
Ante cadit, surgat quàm roscidus æthere Vesper.
Usque adeóne placet brevis hæc usura diei?
Pluris abortivum duco. non ille malorum
(Vita quibus scatet infælix) examina vidit.
Væ mihi, cur hausi vitales luminis auras?
Cur genibus sum susceptus? cur ubera suxi?
Nonne mori satius fuerat? nunc altus haberet

Me ſopor, æternâ tegerer nunc lumina noƈte.
Heu quot in ærumnas ſervor! qui nuper habebar
Inter Idumæos fortunatiſſimus omnes,
Dives opum, pecoriſque, ſimo nunc æger inopſque
Incubo.! non mecum veteres manſere ſodales
Fortunâ mutante fidem. non uxor adhæſit
Ipſa, meos aliquà ſaltem miſerata dolores.
Undique deſtituor. Spes tu mihi rebus in arƈtis
Sola ſuper, quem das finem (Deus alme) laborum?
Non ita calcatis feſſus vindemitor uvis,
Non ſic impatiens aſpirat ad otia meſſor;
Ut pigros queror ire dies & tempora, donec
Me tuus immiti furor increpat uſque flagello.
Quando erit optatâ fruar ut poſt fata quiete,
Membraque non ulli poſthac obnoxia morbo
Induar? illa manet cineres ſpes una ſepultos.
Quis det ut in tiliæ molli mea carmina libro,
Aut ut Ophiræo potius ſcribantur in ære?
I puer; hæc cedri tabulis oracula manda.
Credo quòd è cælo mihi ſit natalis origo,
In cælum reditura; ſimul dabit ænea ſignum
Buccina, ſupremuſque dies illuxerit Orbi;
Tunc ego de tumuli redivivus pulvere ſurgam,
Obducetque meos pellis (velut ante) lacertos.
Accipiter veterem renovat quo more ſeneƈtam
Exuvijſque novus poſitis plumeſcit, & alas
Exploraturus madidos ſe librat ad Auſtros.
Ipſe Deum clarâ præſens in luce videbo
His oculis. Sedet hæc altè fiducia menti.
Hac ego ſpe gelidam didici contemnere mortem;

DAVID GIGANTICIDA
IDYLLION.

ARGVMENTVM.

CÆSO GOLIATH, OBVIAM prodeuntes Saüli, & Davidi victori hinc Nuptæ Mulieres, inde Virgines Hebrææ, canunt Epinicium.

Flavius Iosephus hoc Epinicium alternis cãtatum fuisse tradit; ut nuptæ mulieres præcinerent, succinerent Virgines.

Virgines.

Pompa venit: pompæ matrum chorus obvius exit.
Tympana jam manibus, jam sistra loquacia sumunt;
Jam canere incipient, & respondere paratæ
Nos sumus; alternis tamen hæc vult laurea dici.

Nuptæ.

Hunc purum sine nube diem, Sol alme, reducis
Isacidis: Sudi connivent cærula cæli.
Scilicet arridet nitor ætheris ille Saüli
Dum remeat patrias palmis insignis ad arces.
Nos decet insignem palmis celebrare Saülem.
Mille Saül, patriæ Servator, sustulit hostes.

Virgines.

Hoc meliùs viret herba die, pratumque puellis

Sufficit uberiùs violas in ſerta, crocumque.
Parthenicemque: legi florum cupit obvia meſſis,
Nempe ſuo properant Davidi rura coronam;
Huic quoque Victori nos carmina læta canamus.
Mille Saül, decies ſed David mille peremit.

Nuptæ.

Teſtis Azecana terebinthus conſita valle
Quantus in arma Saül rueret, quo turbine tela
Nuper in Allophylos curru torqueret ab alto;
Puniceis galeam criſtis indutus, & auro
Loricam, auratis & fulgida cingula bullis.
Mille Saül, patriæ Servator, ſuſtulit hoſtes.

Virgines.

Teſtis Azecanis Torrens qui vallibus errat,
Flavus ut hinc David collectos quinque lapillos
Miſerit in peram. Moturus bella giganti
Eſſe ſatis fundam ſibi duxit. Ab æthere tanta
Nimirum puero fiducia venit inermi.
Mille Saül, decies ſed David mille peremit.

Nuptæ.

Quot peditum cuneos, equitum quot miſerat alas
Gaza potens: in nos Chananitis denique tota
Contulerat junctas injuſto fœdere vires.
Has tamen (ut meſſor flaventes ſternit ariſtas)
Diruit enſe Saül, ſparſitque volucribus eſcam.
Mille Saül, patriæ Servator, ſuſtulit hoſtes.

Virgines.

Quid, quòd ab Enachia Titanum ſtirpe profectus
Par Libano Golias monti, Dux agmen agebat,
Ipſe Palæſtinis unus magni agminis inſtar?
Hunc (velut aëriam reſupinat turbo cupreſſum)
Exanimem media David porrexit arena.
Mille Saül, decies ſed David mille peremit.

Nuptæ.

Arboribus geſtanda Saül ſuffixit opima
De victis ſpolia Allophylis. Sublimia ramos
Æſculeos curvant ingenti mole trophæa:
Tota Palæſtinis Ephronia ſylva ſuperbit
Exuvijs, Macedæque nemus Victoria veſtit.
Mille Saül, patriæ Servator, ſuſtulit hoſtes.

Virgines.

Poſtibus arma ſacris David ſuſpendit, & enſem
Votivum Goliæ veteres Silonis ad Aras.
Nos ibi grata Deo biſquinis carmina chordis,
Voce vel argutâ, quovis cantabimus anno,
Usque tui memores, David formoſe, triumphi.
Mille Saül, decies ſed David mille peremit.

FAMIANO STRADAE
SOC. JESU SACERDOTI
SVLAMITHIS IDYLLION.
ARGVMENTVM.

ECCLESIA (NOMINE SVLAMITIdis rusticanæ puellæ designata) Christum Dei filium assumptâ jam carne fratrem suum compellat.

Ex cap. 8. *Cant. Cant.*

ISte labos Hebræa manet te Musa supremus.
Pauca velim properes Famiano carmina Stradæ,
Dum tibi tantisper se commodat. En age dulci
Dic calamo, fratrem Sulamithis ut arserit olim;
Ut nemus his errans impleverit omne querelis.
Qui procul aspectu montes, quæ pascua nostro
Te germane, tenent? qua te regione requiram?
En cæli medio nunc Sol altissimus arva
Pulverulenta coquit: tua dum vestigia lustro.
En captant nunc frigus oves, oviumque magistri
Turba molesta rogant. Quò te Sulamithi per æstum,
Quò Sulamithi pedes? quis te malus abripit error?
Turba molesta sile. Fateor mihi frater amatur.
Nam cur dissimulem? non est Amor iste pudori,
Inficianda mihi non est ea cura. sororem
Ecquis enim culpet fratri quòd in oscula currat?
Luce palam te frater, amem. coramque severa
Matre sit amplexu mihi fas te stringere casto.
Huc ades, in thalamum volo te deducere Matris,
Ipsi te postes, ipsum te limen, & ambæ
Sponte sua moto suspirant cardine valvæ.
Tota tuo domus adventu ridebit, & ultro
Candida cum violis redeunti lilia fundet;
Mixtaque substernet molli colocasia junco.
Ipsa ego cana feram tenui lanugine, nuper

Se-

Sepibus in noſtris quæ poma Cydonia legi:
Præterea tibi bina dabo diverſa ſapore
Pocula; nectareis arbos hoc Punica granis
Condijt, Engaddi vindemia miſcuit illud.
Nullus adhuc admovit ijs labra: ſed tibi ſervo.
Tu, dilecte rudem rerum me multa docebis
Frater. ut hæc diſcam, quid non faciamve, feramve?
Cura tibi tantùm ſim mutua: pectore tantùm
Usque tuo maneat defixa ſororis imago,
Annulus ut digito (noſtrî tibi pignus) inhæret,
Utve tuis apprima tenax armilla lacertis.
„ Res Amor eſt æterna: dies nec longa, nec illum
Vincere mors poterit; quamvis mors omnia vincat.
Sed nec aquis aboletur Amor. turbata procellis,
Cæca nocte natat tutus freta: quem ſuper hoſtis
Ipſe tonat polus, & nimbis ſtridentibus urget.
Non tamen id merſare caput queat omnibus undis
Oceanus, non Oceano violentior æther
In medium fœdis deſcendens imbribus æquor.
Excubet in Scythicis puer hic ſi fortè pruinis;
Abſumet rabido Scythicas ardore pruinas;
Intactasque nives Soli, potiore reſolvet
Igne; mihi ſenſim fibras qui gliſcit ad imas.
Sancte puer! tota me lampade fortiùs ure.
Fratre calere juvat. Quid enim formoſius illo?
Dulce tepor vernus violis, flaventibus Æſtas
Meſſibus, Autumnus botris, mihi Fratris amores.
Mille (nec invideo) Thamar è præſepibus agnos
Ducat & innumeras in paſcua manè capellas:
Lac æſtate recens, & frigore ſuppetat illi:
Ut volet Aſſyrio tingat ſua vellera fuco,
Cogat opes, nullumque modum ſibi ponat habendi.
Semper ego te frater amem. Nil cætera curo.
    Hæc properaſſe meo munuſcula ruſtica Stradæ
Muſa ſat eſt. Ea Strada precor non improbet: illi
Sic ferat æternam Farneſias edita famam.

ISAIÆ.

Cap. 42.

(a) Vetus apud Hebræos proverbium erat, quo per Cedarenum significabant quemvis Barbarum. Alludit ad illud toto passim hoc Poëmate profundus noster Propheta.

C*Antate Domino canticum novum.*

Laus ejus ab extremis terræ, qui descenditis in mare, & plenitudo ejus.

Insulæ & habitatores earum.

CEDAR IDYLLION.

ARGVMENTVM.

HOC IDYLLIO ISAIAS PROPHETA, miram apud Barbaros morum converſionem (poſtquàm Evangelij luce perfuſi fuerint) ſub Cedareni paſtoris jam cicuris facti tropo luculenter adumbrat.

INtermitte graves tantiſper, Muſa, cothurnos;
Non omnes gaudent gravibus, mihi crede, cothurnis.
Quin leviore ſono potiùs vulgaris avenæ
Cedaris intonſas liceat mihi dicere ſylvas.
Si canimus ſylvas, ſylvæ ſunt Numine plenæ
Quas canimus. Deus omne nemus mihi Cedaris implet.
Dic age deductos illi mea tibia verſus;
Nam tenui calamo non injucundiùs audit,
Quàm grandi commiſſa tubæ ſua facta referri,
Seque Dei noſtro Majeſtas temperat ori.
Fontis in anguſto veluti cratere videmus
Tres cæli ſpatium pandi non amplius ulnas.
Forſan & hæc latè totum quandoque per Orbem
Qualiacumque meæ ſpargentur ſibila cannæ.
Audiet & ſi quæ procul his eſt inſula terris,
Quæ facimus Superis bifori præconia buxo.
Ecquis jo ſylvæ vos cultus amœnior ornat
Cedarides? ſolito vultus cur lætior hic eſt?
Nempe Dei veſtros hilarat præſentia ſaltus,
Ingeniumque loci cicurat ſylveſtris, heriles

Quà

Sublevetur desertum, & civitates ejus.

In domibus habitabit Cedar.

(a) Video hujusmodi verborum transpositionem Lucretio, & Vigilio placuisse.

(b) Vallis Achor eadē quæ Engaddi.

(c) Diversi ab Afris hi Nomades Arabes.

(d) Cedarenorum ferociam notat Rex David Psal.119. (Habitavi cum habitantibus Cedar, cum his qui oderunt pacem.)

(e) Vox Cedar, Hebraicè nigrorem significat, quæ significatio ad mores transfertur, vulgò notum est hominem nigrum, hominem infidum dici, contrà hominem candidum vocari eum qui verax & ingenuus est.

Adeò omnium ætatum & gentium consensu, summa semper fuit coloris nigri infamia, ut contrà candori summus favor.

(f) Propheta alloquitur hîc Sydonios augurijs addictos.

Quà fert cumque gradus, caſiam calcata crocumque
Fundit humus. Legere eſt ipſis (a) ex thura myricis.
Ipſæ jam filices nardi mutantur ariſta,
Carduus Aſſyrio calamo, ſerpylla roſetis.
Denique tophus ubi fuerat ſcaber hactenus; illuc
Jam migraſſe putes Nabathæi germina ruris.
Quiſquis ad hos poſt hac incerta mapalia ſaltus
Paſtor ages; tecum miraberis ipſe frequenter
Cedaris ante feros tractus, deſertaque vaſta
Numinis adventu veterem poſuiſſe rigorem,
Et didiciſſe novo paſſim miteſcere cultu.
Pinguior ut non ſit biferæ jam gleba Segoræ,
Non (b) Achoritanæ molliſſima paſcua valles.
Hìc ſtabiles tibi fige lares; hìc oppida conde
Si ſapis upilio (nec enim tentoria tanti
Sunt tua) diſperſos huc undique coge ſodales,
Et nova conſcriptis pomœria civibus imple.
Creſcere poſt aliquot tua regna videbis ariſtas.
Ergò domos vagus ille (c) Nomas colet? & colet urbes?
Ergò ferox, (d) pridem conſuetaque vivere rapto
Cedaris (e) atra volet pubes jam civis haberi,
Et ſinet ignavos famulari legibus arcus?
Nunc & ovi lupa fœta teget latus, urſaque damæ;
Et modò cum vitulis ſtabulo claudetur eodem,
Hoſpitij condocta fidem ſervare leæna;
Paſtor Arabs jaculis quando exarmatus, & arcu
Mitis ad urbanæ recipit ſe munia vitæ.
Non ſtruet inſidias, nec in antris ulla reductis
Damna viatori meditabitur ampliùs. Ite,
(f) Ite bonis avibus quicunque per avia teſqua
Cedaris ad Rubri properatis littoris oram,
Aut veterem petitis Memphim Sidone profecti;
Ampliùs infamis non eſt hæc ſylva rapinis.
Petricolas Arabes jam Pax habet. omnia rixæ
Semina ſunt ſublata. Manet certamen id unum
Quis meliùs votiva Deo jam carmina dicet.

Undi-

(a) Cedar pars Arabiæ Petrææ. (b) (Vniversi Principes Cedar, cum agnis, & arietibus & hędis, venerunt ad te negotiatores tui.) Ezech. cap. 27. Omne pecus Cedar congregabitur tibi Isa. cap. 60.

Laudate habitatores Petræ, (a) de vertice montium clamabunt.

Ponent Domino gloriam, & laudem ejus in insulis nuntiabunt.

Undique divinis reſonant juga Cedaris hymnis.
An Muſæ, Nomades etiam fecere poëtas?
Non equidem Muſæ, Nomades fecere poëtas.
Fecit Amor: cæleſtis Amor ſic omnibus afflat;
Hic Elegos ut fundat, ut ille libentiùs Odas,
Populeis alij mandent Epigrammata truncis,
Lanigeras pars inter oves Idyllia pangant,
Alternoque vocent ſeſe in certamina cantu.
Arbiter huic aliquis ludo victoribus æqua
Præmia, gramineas donabit habere coronas,
Et fuſcas hedera frontes circumdabit alba.
Hæc fuit exili non dedignatus avena
Ludere, Muſa, tuus paſtoria carmina vates
Dum ſedet ad tremulam (b) pecoroſi Cedaris umbram.
Surgamus. nitidos en extulit Heſperus ignes,
Et gelidus noctis jam gramina proluit humor.

EX CAP. 2.

Lib. 2. Regum.

ARCVS Titulus est hujus Poëmatis (ex Marianæ nostri sententia) ab auctore Davide inditus, qui præcepit Choneniæ Principi Prophetiæ, ut doceret ARCVM, cantores quos Rex instituerat. Idem est Princeps Prophetiæ, quòd Princeps cantus. prophetare enim pro eo quod canere frequentissimè in sacra Scriptura usurpatur: nec solum Prophetæ vocabulū ad Musicos, & cantores traduci video, verùm etiam ad ipsos Poëtas Canticorum artifices.

PLanxit autem David planctum hujuscemodi super Saül & super Jonatham filium ejus, præcepitq́ ut docerent filios Juda ARCVM sicut scriptum est in Libro justorum.

Considera Israël, pro his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati.

Inclyti Israël super montes tuos interfecti sunt.

Nolite hoc annuntiare in Geth, neq́ annuntietis in compitis Ascalonis, ne fortè lætentur filiæ Philistijm, ne exultent filiæ incircumcisorum.

Montes Gelboë, nec ros, nec pluvia veniant super vos, neq́ sint agri primitiarum:

Quo sensu Apostolus Paulus, Prophetæ vocabulum pro Poëta usurpavit, sic ad Titum scribens de Epimenide, Poëta Cretensi. (Dixit quidam ex illis proprius ipsorum Propheta.)

ARCVS IDYLLION.

ARGVMENTVM.

DAVIDIS CANTORES SAVLE ET Jonatha interemptis, hoc Epicedium Amœbæo carmine cecinerunt.

Pueri.

Nuntius è castris nostras pervenit ad aures.
Nuntius Hebræis quantum fert iste dolorem?
Quot properat lacrymas? Gelboæ in montibus ergo
Heroës duo Beniamidæ, duo fulmina belli,
Oppetiere necem? flos Israëlis acerbo
Ergo jacet fato? Prô lux feralis & atra!
Siccine Beniamidæ cecidere Heroës inulti?

Puellæ.

Nuntius illa tuas qui funera vulgat ad aures,
Ne ferat hæc etiam Tyrijs, Hebræe, caveto.
Nesciat ô Sydon, ô nesciat Ascalus istud!
Ne Chananæa tuis insultent oppida damnis.
Néve Palæstinæ sibi plaudant fortè puellæ,
Et salibus te proscindant petulanter amaris.
Siccine Beniamidæ cecidere Heroës inulti?

Pueri.

Gelboë montes (tantæ loca conscia cladis)

Quia ibi abjectus est clypeus fortium, clypeus Saül, quasi non esset unctus oleo.

A sanguine interfectorum, ab adipe fortium sagitta Jonathæ nunquam rediit retrorsum.

Et gladius Saül, non est reversus inanis.

Saül & Jonathas, amabiles; & decori in vita sua;

Exosi montes! non ros, non ampliùs imber,
Vos riget. æternùm steriles nec farra feratis,
Nec nova vina Deo quæ prælibentur ad Aram:
Armorum postquam ruit omnis gloria vestris
Strata jugis; postquam Jonathæ, cæsíque Saülis
Deturbata solo vidistis scuta; pudendum
Heu Israëlis misero de Rege trophæum!
O quantum Gabaa, ô quantum tu Patria perdis
Præsidium rapto Jonatha florentibus annis?
Robur enim Jonathæ stupuerunt claraque facta,
Sæpe Palestinæ natorum in funere matres,
Missilis illius quos conficiebat arundo
Ictibus haud unquam vanis. non certior îllâ
Ulla sagitta fuit, nec quæ magis audijt arcum.
Haud minor amissi tamen est jactura Saülis;
Cujus in Allophylos districtus sæpius ensis
Vagina recipi nunquam sine cæde solebat.
Siccine Beniamidæ cecidere Heroës inulti?

Puellæ.

Carmeli montes pingui lætentur oliva:
Halet aromatibus Libanus, mirtoque virenti:
Funesta rigeant Gelboa cacumina taxo.
Namque sepultus ibi perijt Decor omnis, & unà
Omnis Amabilitas Jonathæ commortua dulci.
Non illî quisquam forma se contulit oris:
Seu puer intexto Tyriam demitteret auro
Ex humeris chlamydem, chlamys ostro tincta decebat
Candentes humeros: seu factus adultior arma
Indueret; sumptis horrebat molliter armis:
Et solo genitore minor, Dux agmen agebat
Sic alios superans, genitor superabat ut ipsum.
Quippe velut surgit procero stipite laurus,
Lentave se tollunt inter viburna cupressi;
Sic decies in mille viris stetit arduus; omnes

In morte quoq; non sunt divisi.

Aquilis velociores, Leonibus fortiores.

(a) Quod Virgines clausæ etiã in publico luctu egrederentur sicut in Trîumphis luculentum habes exem plũ in Principum Assamoneorum Historia. (Sed & Virgines quæ conclusæ erant procurrebant ad Oniam.) cap. 3. lib. 2. Machab.

Filiæ Israël super Saül flete, qui vestiebat vos coccino in delitÿs, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro.

Quomodo ceciderunt fortes in prælio?
Doleo super te frater mi Jonatha, decore nimis & amabilis super amorem mulierum.

Excessitque Saül super-extans vertice toto.
Ambo formosi, pollentes viribus ambo,
Conjunctique animis, quos nec Mors ipsa diremit.
Siccine Beniamidæ cecidere Heroës inulti?

Pueri.

Hebræi lugete Duces, lugete Tribuni,
Ipse etiam miles loricas exuat, arcum
Frangat, & aëria pharetram suspendat ab ulmo
Infœlix miles! Quid enim sperabit adempto
Rege? Saül posthac non illum in prælia ducet,
Non Jonathas. nec erit magnum præstare Saülem
Qui queat, aut Jonatham, Leo non æquaverit illos,
Non Aquila ad prædam celeri cùm provolat ala
E specula pullis rimata voracibus escam.
Siccine Beniamidæ cecidere Heroës inulti?

Puellæ.

Hebraides lugete nurus, (a) lugete puellæ
Innuptæ; paullùm thalamos mihi Virgo relinque,
Arcanos thalamos; squallensque in compita prodi
Passo crine. Saül fieri sibi talia mandat;
Lugendus de more Saül. qui tortilis auri
Ornamenta dabat tibi longis parta triumphis.
Absit ab articulis, nunc absit ab auribus aurum,
Murice palla nitens nunc absit (idonea non est
Luctibus) in cultu meliùs lugebitis atro.
Siccine Beniamidæ cecidere Heroës inulti?

Pueri.

Justa tuis, Jonatha, facit hæc mæstissimus umbris
Fædere fraterni David tibi junctus amoris.

Sicut mater unicum amat filium suum, ita ego te diligebam.

Quomodo ceciderunt robusti, & perierunt arma bellica?

Nullus enim fratrem ſic unquam frater ademptum
Flevit, ut ille ſuos te ſuſpiravit amores,
Siccine Beniamidæ cecidere Heroës inulti?

Puellæ.

Nulla parens ſic unigenæ ſub funera nati
Luxit; ut extincto non conſolandus amico
Jeſſiades. Valeant, pereant ha! funditus arma;
Armorum quando Jonathas decus occidit omne.
Siccine Beniamidæ cecidere Heroës inulti?

ISAIÆ.

Cap. 5.

Canticum hoc duabus constat partibus, aliquot capitũ intervallo sejunctis. Prior Cantici pars ex c. 5. Isaiæ sumpta est, & continet expostulationem adversus ingratã Vineam. Posterior Cantici pars ex cap. 27. Isaiæ ducitur, ubi Propheta laudat Vineam meri. Quod ante me observavit noster Gaspar Sanctius.

CAntabo dilecto meo Canticum Patruelis mei.

Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei.

Et sepivit eam, & lapides elegit ex ea, & plantavit vineam electam.

Et ædificavit turrim in medio ejus, & torcular extruxit in ea.

ZELOTES IDYLLION.

ARGVMENTVM.

ISAIAS PROPHETA IN PASTORAlem ſcenam Emmanuelem Sponſæ ſuæ Synagogæ perfidiam exprobrantem ſub eleganti & florida vineæ allegoria introducit.

TRanſlatos aliò Sponſæ dum ſenſit amores
Montibus in Solymis hinc usque ad ſydera notus
Emmanuel; ut erat ſterilis tunc fortè ſub umbra
Palmitis; Et cui jam tutum ſit credere, dixit,
Vinea me quando ſpe ludificavit inani?
Quamvis illa mihi ſit opimo conſita colle,
Cui non Engaddi locuples contenderit arvum,
Non Soretano vallis celeberrima botro.
Fertilibus quis enim me latiùs imperat agris?
Quis meliùs glebam ſcrupis eruderat alter?
Ingenium quis me poſitusque notare locorum
Doctior, aut juſtis plantaria credere ſulcis?
An ſola ſplendenti memorem mihi verſa ligone
Sæpius? anne ſatam generoſo germine vitem?
An poſitam fundi circum confinia ſepem?
Ut ſileam magno ſtructam molimine turrim,
Multiplicesque penus, nova ne deſideret amplo
Quas mihi proventu ſtipet vindemia cellas.
En mea cunctantes invitant præla racemos,
Prægeſtitque lacus muſto ſpumare rubenti.
Cur expectatos differs mea vinea fructus?
Heu malè te adversùs ſtudium conſumpſimus omne!

Et expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas.

Nunc ergo habitatores Jerusalem, & viri Juda, judicate inter me, & vineam meam.

Quid est quod ultrà debui facere vineæ meæ, & non feci? an quòd expectavi ut faceret uvas, & fecit labruscas?

Et nunc ostendam vobis quid faciam vineæ meæ; auferam sepem ejus, & erit in deprædationem, diruam maceriam ejus & erit in conculcationem.

Et ponam eam desertam, non putabitur, & non fodietur.

Et ascendent super eam vepres & spinæ.

Reſpondere meo pugnas ſi perfida voto;
Pergis in agreſtem ſi degenerare labruſcam;
Si mihi pro botris fœtus obtrudis amaros,
Unde moleſta crees ſtomacho faſtidia; quando
Debueras tantis exercita vinea curis
Vina novum domino Sabamæa reponere nectar.
Dicite (cura meî ſi vos habet ulla Sodales)
Dicite, qua merui precor hæc ludibria culpa
Ut mihi quæ mites promiſerat hactenus uvas
Indole mutata vitis nunc reddat acerbas?
Num fuit officij quicquam mihi forſan omiſſum
Neglectumve mei? quæ me vigilantia fugit?
Quid me præterijt? vitio quid vertere poſſis
Præter amaſſe nimis? Meus hic erit unicus error
(Si tamen error erit) mihi quòd ſpes uberis inde
Facta fuit laticis; me quòd ſpes illa fefellit.
Quare age nunc omnem illius depoſito curam
(Si potes Emmanuel.) Potero. dabit ira, pudorque
Poſſe. Quid? hæc igitur poſthac deſerta jacebit?
Et jaceat- ſummumque ima radice flagellum
Contingat, nec opem ſit qui ferat ampliùs ullam.
Ampliùs hanc curva non fingat falce putator;
Aggrediens ferro ramos cohibere fluentes:
Non ea robuſtus reſupinet jugera foſſor
Aſſiduo prohibens vitem ſilveſcere cultu;
Sed ſinat extingui ſuperantibus undique ſpinis.
Quin etiam ſepem manibus demoliar iſtis
Quam poſui. Pateat cunctis mea vinea prædæ;
Illudant illi pecudes impunè: petulcus
Hanc caper inceſſat cornu, durique veneno
Dentis, & admorſo plagas in cortice ſignet;
Fulmineus populetur aper, pandoque jacentem
Funditus evertat roſtro, vaſtetque, ruatque.
Ah miſerâ! ah quæ nunc ſpes eſt ſuper? An tibi ſuccos
Sufficient Auræ forſan, roresque benigni

Unde

Ex cap, 27. Isaiæ.

Ego Dominus qui servo eam, repentè propinabo ei.

Ne fortè visitetur contra eam, nocte & die servo eam.

Indignatio non est mihi.

Quis dabit me spinam, & veprem in prælio? gradiar super eam, & succendam eam pariter?

An potiùs tenebit fortitudinem meam, faciet pacem mihi, pacem faciet mihi?

(a) Vtitur Columella hoc vocabulo Lib. 3. ca. ultimo.

Qui ingrediuntur impetu ad Jacob; florebit & germinabit Israël: implebunt faciem Orbis semine.

Unde reflorescas, rursumque à stirpe resurgas?
Non mihi sic visum. Madidis edicimus Austris
Demittant aliquos ne nubibus ampliùs imbres
Te super. Ipsa siti languens, confectaque colles
Undique vicinos oculo livente rigari
Uberibus spectabis aquis. Sed & arida pridem
Deserti facies mutata repentè virebit,
Siccaque jejuni pinguescet glarea ruris,
Me tempestivos superaffundente liquores.
Quique priùs fuerat sitienti pactus in arvo
Surculus, uvidulo trudet jam palmite gemmas,
Me tenerum blando fruticem mulcente favore.
Alterius quanto cernes hæc commoda luctu?
Ut prælata tibi vineta novella dolebis?
Invida me vanis incendere mitte querelis:
Nil mihi persuades. Odione ut prosequar istam
Quæ morem gerit ad nutus mihi vitis heriles?
Non furor hic animo est, aut indignatio nostro.
An quia damnavit te perfida vepribus, ijsdem
Hanc quoque me spinis obducere velle putasti?
Et pariter tecum crepitantibus urere flammis?
Quin potius feret huic teneræ mea dextera plantæ
Semper opem; solida est ipsi quia gratia mecum:
Gratia nullius livore solubilis unquam.
Fœlix planta! vetus nunc obliviscere nomen
Vitis eris posthac Israelitis; in illam
Auspicijs translata meis. tibi fertilis uvæ
Cedet in aprico Balhamonis vinea clivo
Quæque Damascenis vindemia pendet ab ulmis;
Latiùs induces virides tu collibus umbras,
Et (a) consemineis implebis stirpibus Orbem.

EX CAP. 24.

Lib. Num.

CVm Balac duxisset Balaam super verticem montis Phogor qui respicit solitudinem; dixit ei Balaam:

Ædifica mihi hic septem Aras, & para totidem vitulos, ejusdemq; numeri arietes.

Fecit Balac ut Balaam dixerat, imposuitq; vitulos, & arietes per singulas Aras.

Cumq; vidisset Balam quòd placeret Domino, ut benediceret Israëli, nequaquam abijt, ut antè perrexerat, ut Augurium quæreret, sed dirigens contra desertum vultum suum, & elevans oculos suos, vidit Israël in tentorijs commorantem per Tribus suas, & irruente in se spiritu Dei assumptâ parabolâ ait.

Dixit Balaam filius Beor, dixit homo cujus obturatus est oculus, dixit auditor sermonum Dei, qui visionem Omnipoten-

CARMINA IDYLLION.

ARGUMENTUM.

ACCERSITUS AUGUR BALAAM à Rege Moabitarum Balac, ut castris Israëlis malediceret, præter expectationem è vertice montis Phogor bene illis precatus est.

TE quoque Musa, juvet veteris meminisse Balami:
Cujus Idumeas perhibent ad carmina rupes,
Et juga palmiferi quondam tremuisse Phogori;
Unde per Arnonis latè spatiantia vallem
Castra videns Hebræa senex. Altaria dixit
Hîc mihi, Sephorida, septem, strue de grege septem
Huc vitulos, agnos huc septem siste. sit Aræ
Hostia quæque suæ. numero Deus impare gaudet.

Balac.

Ecce tot erectæ tibi sunt, quot præcipis, Aræ;
Ecce tot hîc holocausta. Nihil nisi carmina desunt
Devoveas quibus Isacidas. Tibi rumpitur anguis
Carminibus: fac Israël rumpatur ijsdem.
Sed priùs augurium capta (de more) secundum.

Balaam.

Nil moror augurium. Deus, en Deus. ore favete;
Jam canere arcanas ego filius ille Bioris
Incipiam sortes, venturaque dicere fata,

Quæ

tis intuitus est, qui cadit & sic aperiuntur oculi ejus.

Quàm pulchra tabernacula tua Jacob! & tentoria tua Israël! ut valles nemorosæ, ut horti juxta fluvios irrigui, ut tabernacula quæ fixit Dominus, quasi cedri prope aquas.

Fluet aqua de situla ejus, & semen illius erit in aquas multas.

Propter Agag tolletur rex ejus, & auferetur regnum illius.

Deus eduxit illum ab Ægypto, cujus fortitudo sicut Rhinocerotis.

Devorabunt gentes hostes illius, & ossa eorum confringent, & sagittis perforabunt.

Accubans dormivit ut Leo, & quasi Leæna, quam suscitare nemo audebit.

Quæ Deus esse suo voluit præcognita vati:
Pectoris erudiens oculos mihi luce superna,
Sensibus abducit dum me tantisper ab imis.
Quàm juvat Isacidum niveis tentoria velis
Aspicere, & pulchro digestas ordine turmas:
Sic mihi thuriferis Arabum viridaria rident
Arboribus distincta; placet sic vallis opaca
Ilicibus, sic curva satæ prope flumina cedri.
O quantùm soboles crevit fæcunda Jacobi!
Qui volet illius numerum subducere; discat
Antè, quot Eoi veniant ad littora fluctus:
Aut ubi præcipitans invergit Aquarius urnam
Effusæ quot in arva cadant stagnantia guttæ.
Quis reget hanc primus gentem? de sanguine cretum
Beniamini video juvenem. quantum instar in illo est?
Qui comites cingunt latus? ut super-eminet omnes?
Fœlix ille, suo si non ignoverit hosti,
Si non oranti veniam donarit Agago!
Hunc propter regno cadet, & stirps tota nepotum,
Tanti stat; non imperio parere Tonantis.
Sit, moneo, tuus iste labos Hebræe, sit una
Cura, Dei docilem monitis advertere mentem:
Qui Pharia solvit te compede, quique Tyrannum
Ultor Erythræas Pharaonem excussit in undas,
Ventilat ut cornu meditantem prælia taurum
Rhinoceros, cui non se conferat ulla ferarum.
Et quisquam Deus armipotens, tibi robore certet?
Si conjuratus bellum tibi moverit Orbis;
Se conjuratus superatum sentiet Orbis.
Omnis Arabs, omnis tibi se submittet Idume.
Denique quotquot erunt Hebræi nominis hostes,
Te sternente cadent trajecti terga sagittis,
Albentesque tegent cumulatis ossibus agros.
Jam lituos audire juvat, jam classica Judæ
Victoris, jam Jessæos spectare triumphos!
Quem se fert curru Rex conspiciendus eburno?

Qui benedixerit tibi, erit & ipse benedictus; qui maledixerit, in maledictione reputabitur.

Iratusq; Balac contra Balaam complosis manibus ait:

Ad maledicendum inimicis meis te vocavi, quibus è contrario tertiò benedixisti. Revertere ad domum tuam.

Decreveram quidem magnificè te honorare, sed Dominus privavit te honore.

Respondit Balaam ad Balac, nonne nuntijs tuis quos misisti ad me dixi, si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti & auri, non potero præterire sermonem Domini Dei mei, ut boni quid vel mali proferam ex corde meo, sed quicquid Dominus dixerit, hoc loquar?

Veruntamen pergens ad populum meum dabo consilium quid populus tuus populo huic faciat extremo tempore. Sumptâ igitur parabolâ rursum ait.

Dixit Balaam filius Beor, dixit homo cujus obturatus est oculus, dixit auditor sermonum Dei, qui novit doctrinam Al-

Ut viridi in ſaltu leo procubat, utve leæna
Venantum ſecura jacet: ſic otia victor
Jeſſiades colet. ô tantùm mihi ſuppetat ævi
Quantùm ſat fuerit victori fauſta precari!
Qui tibi læta canent Epinicia, maxime Regum,
Illis mella fluant, illis naſcatur amomum.
Si quis erit, Diris qui te devoverit; illi
Pro viola, ſpinis veniat paliurus acutis.

Balac.

Vane ſenex hoſti decuit te dicere carmen
Exitiale meo; cur auxiliare repenrè
Ter canis? ô utinam nunquam mihi cognitus eſſes!
Eheu quid volui miſero mihi! fontibus aprum
Immiſi, demens cùm te hæc in regna vocavi.
I, quocumque pedes, & te mala deferet ales.
Mens equidem fuerat hinc te dimittere largis
Ornatum donis (nec enim mihi talia deſunt)
Sunt & oves, ſunt & pingues, Dis gratia, tauri;
Infecti ſunt argenti, factique talenta,
Illa Palæſtinus ſibi pridem exoptat aruſpex.
Et referet: mea quandoquidem tibi munera ſordent.

Balaam.

Non ego neſcieram te munera plurima, fando
Quæ numerare vales, pretium dare poſſe Balamo
Carminis: at non ſi montes promiſeris auri,
Vertere, Sephorida, decreta æterna valebo.
Mene putas hæc ſponte loqui? mihi maximus auctor
Eſt Deus. hic vati numeros, & carmina dictat.
Quæ jubet illa cano. Si quid tamen hæc mea ſi quid
Conſilio poterit prodeſſe induſtria vobis;
Experiar: teque hinc diſcedens pauca monebo.

tißimi, & visiones Omnipotentis videt, qui cadens apertos habet oculos.

Videbo eum, sed non modò, intuebor illum, sed non propè.

ORIETVR stella ex Jacob, & consurget virga de Israël.

Et percutiet duces Moab, & vastabit omnes filios Seth. Et erit Idumæa possessio ejus, hereditas Seir cedet inimicis suis: Israël verò fortiter aget.

De Jacob erit qui dominetur, & perdat reliquias civitatis.

Cumq; vidisset Amalec, assumens parabolam ait:

Principium gentium Amalec, cujus extrema perdentur.

Vidit quoq; Cinæum, & assumptâ parabolâ ait. Robustum quidem est tabernaculum tuum, sed si in petra posueris nidum tuum, & fueris electus de stirpe Cin, quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te

Assumptâq; parabolâ iterum locutus est. Heu! quis victurus est quando ista faciet Deus? venient in triremibus de Italia, superabunt Assyrios, vastabuntq; Hebræos, & ad extremum ipsi peribunt.

Abripit intereà quò Numinis aura, ſequamur.
Pax igitur linguis. ego filius ille Bioris
Os, animumque Deo plenus, mihi viſa profabor.
Eminus ecce novum video procedere ſydus:
Ecce domo naſcens orietur ſtella Jacobi.
Stella (Jacobe) tibi; tibi ſe demittet ab æthra
Ipſe Deus, præſens qui ſceptra Hebræa capeſſet.
Hujus in adventum jam nunc Moabitica regna
Reſponſis horrent cæleſtibus; horret Idume,
Et juga nimboſi trepidant turbata Seïri.
Hîc Iſraëli trans ultima Bactra, Scythasque
Proferet imperium, quod nec mare terminet ingens.
Si qua ſub axe jacet Mundi plaga, quò neque nautæ
Cornua Sydonij torſerunt hactenus; extra
Aſtrorum, Solisque vias; huic ſerviet uni.
Unus enim terris hic omnibus aurea condet
Sæcula, purgato monſtris immanibus Orbe.
Quò feſſum rapis infœlix Amalecia vatem
Terra, antiqua, potens olim: fata aſpera, fata
Nunc te dira manent. nunc alto à culmine præceps
Acta rues. Neque vos melior fortuna Cinæi
Excipiet; quamvis firmiſſima ſaxa tenetis.
Hinc (velut è nido quò congeſſere columbæ)
Vos celer Aſſyrij depellet militis arcus.
Aſſyrio ſed & impendent ſua fata viciſſim:
Namque ſeneſcentis ſub ſæcla noviſſima Mundi,
Ille tuas ſupplex agnoſcet Roma ſecures.
(Hoc tibi nomen erit, nunc es ſine nomine tellus)
Ipſe quoque Hebræus longa obſidione premetur;
Invitaque jugum Latij cervice ſubibit.
Nec minùs inſtabiles rerum tu Maxima Roma
Experiere vices. Quoniam ſors omnia verſat.
Augur ab his tacuit. cælique è parte ſerena
Intonuit lævum, quod tot præſagia firmet.

ISAIÆ.

Cap. 12.

Confitebor tibi Domine, quoniam iratus es mihi: conversus est furor tuus, & consolatus es me.

Ecce Deus Salvator meus: fiducialiter agam, & non timebo.

Quia fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem.

SOTER IDYLLION.

ARGVMENTVM.

EXPRIMIT HOC POEMATE ISAIas Propheta ſub fontis allegoria, quanta in Eccleſiam futura ſit donorum Dei Servatoris profuſio.

FOrtè ſub umbroſo captabat frigora luco
Amoſides, ſpatioque viæ defeſſus, & æſtu;
Cùm ſubito afflatus meliori Numinis aurâ,
Ad circumſtantes dedit hæc oracula ſylvas.
Jam tempeſtivum fas eſt mihi pangere carmen:
Antè (fatebor enim) mæror me tantus habebat,
Dum tua detonuit magno, Deus, ira fragore;
Vix ut vita foret, nedum mihi carmina cordi.
At ſimul ut poſitus furor eſt tibi, ſe ſimul ægro
Interdicta diu retulerunt gaudia vati:
Inque tuas arſit mihi Mens erumpere laudes.
Sic ubi Ver Hyemi tepidum ſucceſſit aquoſæ,
Nubila ſolvuntur zephyris, nitet æthere ſudo
Sol meliùs, totique redit ſua gratia Mundo:
O anime! antiquos hinc jam obliviſcere luctus,
Diluat & vanum fiducia certa timorem:
Ecce venit; tibi quem promitti ſæpius audis
Servator tuus ille, Dei genus. Aurea terris
Sæcula qui condet: ſtudij qui largus in omnes
Afferet invalidis vires, ægriſque ſalutem.
Huc ades ô divine puer! te noxia viſo
Gramina, te colubri ponent mulcente venenum;
Quæque ſiti fuerant damnatæ nuper arenæ,

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris:

Et dicetis in illa die,

(b) *Confitemini Domino,*

Et invocate (c) *Nomen ejus.*

Notas facite in populis adinventiones ejus, mementote quoniam excelsum est Nomen ejus,

(a) Iudæi hos omnes Barbaros esse censebant, qui non uterentur lingua Hebraica.
(b) Familiare est Poësi Hebrææ hujusmodi Episodia Canticis intexere
(c) Passim in sacris litteris Nomen Domini, idem est quod filius Dei.

Ecce tuo adventu ſalientibus undiq́ue manant
Fontibus, & rorat ſcatebris priùs arida gleba:
Lætiùs ut Siloë Davidîs non irriget hortos,
Quamvis ille ſacra lapſus de rupe Sionis
Mille per areolas tortis anfractibus erret.
O! Servatoris dulces è fontibus undæ,
Quas ſuper-aſpirans alit indulgentia cæli,
Didit & in terræ cunctas habitabilis oras.
Huc alacres ergo ſpretis properate lacunis:
Hos, pueri, latices haurite: hoc pellite longam
Fonte ſitim, vos his certatim tingite lymphis.
Fœlix qui largo totum ſe proluet hauſtu!
Sive Hebræus erit, ſive Advena, nullus ab iſtis
Submoveatur aquis. Nullo diſcrimine mixtus
(a) Barbarus indigenis communia pocula ducat.
Cùm madidi fuerint, vox hæc erit omnibus una:
O Pater! ô magno proles æquæva Parenti,
Aſpirate novo vobis quem dicimus, hymno!
A Patre principium ſit carminis. Omnia munus
Sunt Patris. Hic rerum caput eſt, & terminus idem;
Ille favet nobis: illi ſua ſemper apud nos
Laus erit, & nullis veteraſcet gratia ſæclis.
Teq́ue adeò æterni magnum Patris incrementum
Humani generis Servator, ad aſtra feremus:
Semper ad aſtra feremus amabile nomen Jesv.
Si tamen hoc impar non aſpernabere carmen.
Namq́ue tuum quis conſilium, ſenſusq́ue profundos
Efferat ore pari? quis ſuſpicienda reperta,
Ingenioſus Amor tibi quæ dictavit, adumbret?
Ingenioſus Amor modicos te cogit in artus,
Matris eburneolis te cingere colla lacertîs
Ille docet, niveoq́ue rigare labellula lacte:
Unde tibi tacitis placidiſſimus ingerit alis
Se ſopor. Ah illum ne garrula rumpat hirundo!
Ah tibi lacrymulis ne ſemirecluſa rubeſcant
Lumina, dum reliquum deterges pollice ſomnum!

Cantate Domino quoniam magnificè fecit, annuntiate hoc in universa terra.

Exulta & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui sanctus Israël.

Non erat humanum tanti genus: ejus amore
Unus ut è nobis fieres, ut parvus, ut infans,
Clara Dei ſoboles! ô munificentia, nullum
Aut ſervare modum, aut finem contenta merendi!
Audiat hæc omnis divina Genethlia tellus:
Audiat, exultetque Sion. Quia monte Sionis
Alme puer (ſanctum jubar Iſraëlis) ab alto
Exoriere, tuæ mediusque videbere plebi.
Præſcius hæc vates ſuper Emmanuele canebat,
Quæ ſi me Latia reſonare ſinetis avena
Muſæ, noſter amor, Solymitides: hæc rea voti
Coniferâ vobis pendebit fiſtula cedro.

EX LIB. 2. REG.

Cap. 23.

HÆc autem ſunt verba David noviſſima,

Dixit David filius Iſai: dixit vir, cui conſtitutum eſt de Chriſto Dei Jacob, egregius pſaltes Iſraël.

GEORGIO STENGELIO
SOCIETATIS JESU THEOLOGO.
GRATIAE IDYLLION.
ARGVMENTVM.

HOC IDYLLIO TOTVM SE IN GRAtiarum actionem effundit David, à Deo assumptus ex humili Pastore, ad regnum Israël.

SIve jugo sacri resides formosa Sionis
Gratia; sive choros manibus per mutua nexis
Cum gemina ducis per florea prata sorore
Ad Jordanis aquas; paullùm Solymæa relinque
Pascua, Vindelicum pro me visura Lyceum,
Vindelicique decus compellatura Lycæi
STENGELIVM: cujus pridem sum totus in ære.
Nec fas tanta meis dissolvere nomina verbis
Tu nisi præs fias, nisi tecum spondeat unà
Jessiades, tibi præ cunctis dilectus alumnus.
O illi quoties & quàm divina locuta es!
Partem aliquam numeris mihi da vulgare Latinis;
Ut sua STENGELIO sint à me dona vicissim,
Ut memor officijs certem, vincique recusem.
Incipe. pauca meo dic nomine carmina, quondam
Quæ Davíd à caulis ad Judæ sceptra vocatus
Panxit; agens tali meritas pro munere grates.

O mihi præteritis modulata frequentius annis
Cum patrias agerem per Ephratea rura bidentes

Spiritus Domini locutus est per me, & sermo ejus per linguam meam.

Dixit Deus Israël mihi, locutus est fortis Israël, Dominator hominum, justus Dominator in timore Dei,

Sicut lux Auroræ, oriente Sole, manè absq; nubibus rutilat, & sicut pluviis germinat herba de terra.

En age nunc etiam me cantibus affice blandis
Fiſtula, regales poſtquam ſum nactus honores.
Nec Regem me pœniteat tibi jungere labrum
Cui ſacer aſpirat divina Spiritus aura?
Hoc afflante ſonas celſum (mea tibia) carmen,
Et te ſtelliferis attollens axibus inſers;
Unigenamque Dei natum, de vertice ſummo
Ætheris, humanæ trahis ad commercia vitæ;
Fataque venturis miranda nepotibus edis.
Quî fit ut exili ſic delectetur avena
Sic tenui ſtipula magnus Deus? An juvat illum
Ludus hic, ima ſolet qui conciliare ſupremis?
Semper id acceptum refer illius omne favori,
Quòd ſit ubique tibi magnum (mea tibia) nomen:
Quòd tua per Solymos lignator carmina ſaltus
Cantet, & hæc Libani doceat reſonare cupreſſos.
Ergo priùs ſit Apis florum, roriſque cicada
Immemor, & nidum dediſcat amare palumbes;
Ante Dei quàm te capiant oblivia. Semper
(Seu reteget Sol mane diem, ſeu Veſpere condet)
Ille tibi ſit præcipuo celebrandus honore;
In Solymos cui multa focos cadit hoſtia, multo
Thure Sionæis cui fumat in arcibus Ara.
O columen gentiſque meæ, Pater alme, meumque!
Ut regis humanum placidè genus? omnia blando
Flectis ut imperio? juſtè quam cuncta gubernas?
Sicque faves primis, ut non tamen ultima ſpernas?
Non fuit idcirco Davidis tibi gratia vilis,
Quod fratrum minimus, paſtor quod parvulus eſſet
Ante Paleſtinæ quam regna capeſſeret oræ,
Orſus ab obſcura quæ te fuit auſpice ſorte.
Ac velut erumpit (ſed quæ vix diſcrepet umbris)
Prima dies; ſenſimque roſis ferit atria cæli;
Mox auri fulgore micans circum undique lumen
Creſcit in immenſum, radioſque exporrigit omnes.
Haud ſecus à modico paullatim ſuſtulit ortu

Nec tanta domus mea apud Deum, ut pactum æternum iniret mecum firmum in omnibus atq; munitum. Cuncta enim Salus mea, & omnis voluntas: nec est quicquam ex ea quod non germinet.

Prævaricatores autem quasi spinæ evellentur universi: quæ non tolluntur manibus:

Et si quis tangere voluerit eas armabitur ferro, & ligno lanceato, igneq; succensæ comburentur usq; ad nihilum.

Se Jessæa domus. Quid enim domus esset Jësse
Nî Pater indulgens huic incrementa dedisses?
Tu media lectum Davidem de plebe, Saülis
Substituis solio, sacroque perungis olivo;
Jura det ut terris quas hinc mare terminat, illinc
Palmifer Euphrates. Et quò tua dona manerent
Perpetua; Hæc mecum conceptis edita verbis
Fœdera sanxisti. Tellus dum stabit & æther
Mansuros Davidis per sæcula cuncta nepotes,
Qui Solymi teneant sceptrum immutabile regni.
Neu quid Opum cumulo, vel Honorum desit; in horas
Splendidiora mihi benefacta prioribus addis.
Et quis erit modus? Uberiùs non vere tepenti
Roscidus in terras cælo demittitur humor,
Qui sola fæcundet largis proventibus; unde
Luxurians læto progerminet herba virore.
A te principium (jugi ceu fonte) salutis
Omne meæ fluit. Hic à te mihi nascitur uno
Impetus, hæc ardens & inexsaturata voluntas
Teque tuasque Pater laudes super astra ferendi;
Si quantùm cuperem, possem quoque. Dulcius ullum
Non mihi sit studium, potior non ulla voluptas,
Quam meminisse tui. Si quis tua nosse prophanus
Numina dissimulet, si te quis amare recuset,
E vivis illum precor à radice revellas.
Iratus velut exscindit vepreta colonus
Elusum ulciscens immissis falcibus annum;
Urere nec dubitat crepitante novalia flamma
Quando aliter nequit invisos evincere sentes,
Consurgunt nigri sinuosa volumina fumi
Vicinasque tegunt densa caligine sylvas.

Epilogus.

Omnia quæ Davidi crebrò meditata, beatus
Audijt Hermonis vertex; nunc & juga diſcent
Norica, ſi facili meus hæc admiſerit aure
STENGELIVS, noſtram nuper dignatus amico
Accipere hoſpitio (quamvis ſit ruſtica) Muſam.

PAX IDYLLION.

ARGVMENTVM.

APVD BYBLVM PERACTA VINDEMIA Virgines Hebrææ ducunt choros de more, & cantu celebrant Pacem qua fruebantur temporibus Josiæ Regis, in cujus etiam laudes excurrunt.

QUà Bybli vineta jugis lætiſſima ſurgunt,
Hebraides olim choream duxere puellæ,
Puniceis omnes evinctæ crura cothurnis:
E quibus agreſtes inflare perita cicutas
Debbora grandævi neptis ſic cepit, Oniæ.
Linquite tantiſper calathos, quibus ante tuliſtis
Calcandam (ſociæ) prælis ſpumantibus uvam.
Otia jam ſubeant, acta eſt vindemia vobis.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Sic pater Jãpeti jucundæ conſitor uvæ
Inſtituit feſtis thyaſos veſtire corymbis,
Pampineiſque leves inducere frondibus haſtas.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Ipſe ſenex agili docuit ſola tundere planta;
Repperit ipſe choros, ſalijt quoque primus in illis,
Numine placato donis & pace redempta.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Nempe chori ſunt Pacis opus. celebremus honores
Pacis: ego Paci præcentrix ordiar hymnum:
Nec, reor, alternis vos reſpondere pigebit.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
O Bona Pax! opifex roſeæ formoſa coronæ,

Palmitis inventrix, oleæ mitiſſima cuſtos;
Nomine ſive voles alio quocumque vocari.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Ad Nomadas Bellum procul hinc eat. aurea nobis
Pax ades. armorum non ſit laus ulla, nec uſus,
Aut ſi quis fuerit, ſolos ſervetur in apros.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
In galeis poſthac ſuſpendat aranea telam,
Et cava ſcuta virûm pueris cunabula fiant,
Inque laboriferos abeat lorica ligones.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Rus colito (Nabothe) tuum. Pone ordine vites;
Inde ſuo carpes maturos tempore fructus:
Nec tua vaſtabit peregrinus prædia miles.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Agricolis pleno redijt jam copia cornu;
Ampla nec immenſas capiunt ſatis horrea meſſes;
Uberibusque boves gravidis mulctralia vincunt.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Scilicet hæc nobis Joſias otia fecit
Purpureas prima ſignans lanugine malas,
A tenero ſuperis puer acceptiſſimus ungui.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Sextus ab undecimo vix illum ceperat annus,
Cum Solyma ritus exegit ab urbe prophanos,
Et patrijs veteres aris revocavit honores.
Sumite palmitibus redimitos ſumite thyrſos.
Ergo prius ſalſæ miteſcent æquoris undæ,
Byblina vel dulcem mutabunt vina ſaporem,
Quam noſtro illius labatur pectore nomen.
Ponite (nox cælo venit humida) ponite thyrſos.

TOBIAS IDYLLION.

ARGVMENTVM.

ANGELVS RAPHAEL TOBIAM puerum timore consternatum, & sibi à carnivoro pisce male metuentem, hortatur ut piscem exenteret; fel & jecur ad medicamenta seponat.

CUlter ubi? cultro piscem fode. cætera mergis
Exta dato; tantùm fel & jecur abde canistro,
Namq; valent medicos ea (plus quam credis) ad usus.
Fortunate nimis quot te puer inde manebunt
Commoda? sed quâ sint ratione paranda docebo.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Sara tibi dabitur. Debent hæc pharmaca Saram.
Hanc pridem petiere proci sibi jungere septem,
At septem periere proci; quos improbus omnes
Sustulit Asmodes, fatoque extinxit acerbo.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Juris in hos aliquid Dæmon sibi sumpserat hircos
Ambierant turpi castam qui mente puellam:
Tu patribus puer orte bonis, tu sanguis Abrami
Consilijs Saræ thalamos melioribus opta.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Dum tibi legitimo tradetur fœdere conjux,
Nocte Deum primâ supplex in vota vocato:
Carbonesque adole vivos, & sulphura pura.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Mox prunis superimpones à pisce revulsum
Donec eat jecur in cineres. His Dæmona sacris

Aggre-

Aggredere: ille licet Superos & carmina temnat,
Terga tamen ſolo vertet nidore fugatus.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Collige ſopito ſi quid ſuperabit ab igne;
Elatóſque foras cineres da pellere ventis,
Pellere da ventis & dic, Aſmodea pello.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Neve parum poſſint hæc pharmaca; tunc ego carmen
Auxiliare canam, quod Dæmona, compedis inſtar,
Alliget: & vinctum ſitienti damnet arenâ
Quà vetus eſt altis Thebe tumulata ruinis.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Quanta vides ex hoc miracula piſce ſequantur
Unde tibi, puer, exitium mortemque timebas:
His potiora dabo, quando Deus annuit auſpex.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Hoc ſi felle litos oculorum terſeris orbes,
Reſtitues pulsâ cæcis albugine lucem.
Inde tuo facies collyria certa parenti.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Ex oculis ſi ſponte fluet membrana: Bonum ſit:
Hanc lege continuo digitis, hanc porrige matri.
Tunc pater aſpiciet rurſus ſpirabile cæli
Lumen, & acceptâ faciet pro luce juvenco.
I Tobia medicas i (me ductore) per artes.
Gratatum veniet ſenior Nabathæus utrique;
Præque rei novitate ſtupens, Puer optime, dicet
Quis medicâ tam ſolertem te fecit in arte?

INDEX
CANTICORUM SACRORUM.

Finis Canticorum Sacrorum.

INDEX
IDYLLIORVM SACRORVM.

Finis Idylliorum Sacrorum.

Joannes Mensatriv

Per me Scriptum est Simon Jedlowski

manu propria